

Σ σ

το **Σάββατο** (του Σαββάτου, των Σαββάτων) ουσ.: το Σάββατο είναι η ημέρα της εβδομάδας μετά την Παρασκευή και πριν την Κυριακή: *Το Σάββατο το βράδυ οι νέοι βγαίνουν έξω και διασκεδάζουν.*

το **Σαββατοκύριακο** (του Σαββατοκύριακου, των Σαββατοκύριακων) ουσ.: το Σαββατοκύριακο είναι το Σάββατο και η Κυριακή μαζί: *Το Σαββατοκύριακο θα πάμε για μπάνιο στη θάλασσα.*

το **σαγανάκι** ουσ.:

1. το σαγανάκι είναι ένα μικρό τηγάνι με δύο χερούλια: *Τηγάνισε δύο αυγά στο σαγανάκι.*

2. σαγανάκι λέμε το φαγητό που το έχουμε μαγειρέψει στο τηγάνι αυτό: *Το μεσημέρι θα φάμε μπριζόλες, πατάτες και τυρί σαγανάκι.*

⚠ Η λέξη σαγανάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η **σαγιονάρα** (της σαγιονάρας, των σαγιοναρών) ουσ.: η σαγιονάρα είναι η πλαστική παντόφλα που έχει δύο λουριά ενωμένα σε σχήμα V μέσα από τα οποία περνάει το μεγάλο μας δάχτυλο: *Αγόρασε πλαστικές σαγιονάρες για την παρλία.*

το **σαγόνι** (του σαγονιού, των σαγονιών) ουσ.:

1. τα σαγόνια είναι τα δύο κόκαλα στο πρόσωπο ενός ανθρώπου ή ενός ζώου τα οποία στηρίζουν τα δόντια και σχηματίζουν το στόμα: *Το ψάρι πιάστηκε στα σαγόνια του καρχαρία.*

2. σαγόνι είναι το χαμηλότερο σημείο του προσώπου μας, κάτω από το στόμα (= πιγούνι): *Του έριξε μια δυνατή μπουνιά στο σαγόνι.*

η **σάκα** (της σάκας, των σακών) ουσ.: η σάκα είναι η τσάντα μέσα στην οποία οι μαθητές βάζουν τα βιβλία και τα τετράδιά τους: *Με τόσα βιβλία βάρυνε πολύ η σάκα σου!*

το **σακάκι** (του σακακιού, των σακακιών) ουσ.: το σακάκι είναι το κοντό πανωφόρι, που φτάνει ως τη μέση και κλείνει με κουμπιά: *Φοράει πάντα σακάκι και γραβάτα στη δουλειά.*

η **σακαράκα** (της σακαράκας) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε σακαράκα ένα παλιό αυτοκίνητο ή μια παλιά μοτοσικλέτα όταν βρίσκεται σε πολύ κακή κατάσταση: *Πάλι χάλασε η σακαράκα μου και αναγκάστηκα να πάω στη δουλειά με το λεωφορείο!*

⚠ Η λέξη σακαράκα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σακί** (του σακιού, των σακιών) ουσ.:

1. το σακί είναι μια μεγάλη θήκη από χοντρό ύφασμα που τη χρησιμοποιούμε για να φυλάμε ή για να μεταφέρουμε διάφορα πράγματα (=

τσουβάλι): *Στο υπόγειο του σπιτιού, φυλάμε τα όσπρια μέσα σε μεγάλα σακιά.*

2. ένα σακί πατάτες είναι τόσες πατάτες, όσες χωράνε σε ένα σακί (= τσουβάλι): *Για να χτίσουμε αυτόν τον τοίχο θα χρειαστούμε ένα σακί τσιμέντο.*

ΕΚΦΡ. γουρούνι στο σακί

το **σακίδιο** (του σακιδίου, των σακιδίων) ουσ.: το σακίδιο είναι μικρός σάκος με δύο λουριά που τον κρεμάμε στην πλάτη περνώντας από ένα λουρί σε κάθε ώμο: *Στην εκδρομή θα πάρουμε όλοι μαζί μας από ένα σακίδιο.*

ο **σάκος** (του σάκου, των σάκων) ουσ.: ο σάκος είναι η στενόμακρη τσάντα από πλαστικό, δέρμα ή άλλο χοντρό ύφασμα, που συνήθως κλείνει με φερμουάρ στο πάνω μέρος της: *Δεν είχε μαζί του πολλές αποσκευές, μόνο μια μικρή βαλίτσα κι ένα σάκο.*

η **σακούλα** (της σακούλας) ουσ.:

1. σακούλα είναι ο μικρός σάκος από χαρτί ή πλαστικό, που τον χρησιμοποιούμε συνήθως για να βάζουμε μέσα τα ψώνια μας: *Ο μανάβης έβαλε τα κεράσια σε μια χάρτινη σακούλα και τα ζύγισε.*

2. μια σακούλα πράγματα είναι τόσα πράγματα, όσα χωράει μια σακούλα: *Έχω δυο σακούλες παλιά ρούχα για δόσιμο.*

3. σακούλες πλνθ.: σακούλες έχουμε κάτω από τα μάτια μας όταν το δέρμα μας είναι φουσκωμένο, συνήθως επειδή δεν έχουμε κοιμηθεί αρκετά: *Έβαλε πούδρα για να κρύψει τις σακούλες.*

⚠ Η λέξη σακούλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **σαλαμάντρα** (της σαλαμάντρας, των σαλαμαντρών) και η **σαλαμάνδρα** ουσ.: η σαλαμάντρα είναι μικρό ζώο που μοιάζει με σαύρα και έχει μαύρο δέρμα με κίτρινα σημάδια: *Οι σαλαμάντρες τρέφονται με σκουλήκια.*

το **σαλάμι** (του σαλαμιού, των σαλαμιών) ουσ.: το σαλάμι είναι ένα είδος λουκάνικου που το τρώμε κρύο, κομμένο σε λεπτές φέτες: *Σάντουιτς με τυρί και σαλάμι.*

η **σαλάτα** (της σαλάτας, των σαλατών) ουσ.: η σαλάτα είναι φαγητό που φτιάχνεται από ωμά ή βρασμένα λαχανικά και συνήθως σερβίρεται με κάποια σάλτσα: *Κάνει δίαιτα και τρώει πολλές σαλάτες. / Στη σαλάτα να ρίξεις λάδι και ξίδι.*

σαλεύω (σάλεψα, σαλεμένος) ρημ.:

1. όταν κάτι ή κάποιος σαλεύει, κουνιέται ελαφρά (= μετακινούμαι, κουνιέμαι): *Δε σάλεψε από τη θέση του για να με χαιρετήσει. / Κάτι σαλεύει στα χόρτα.*

2. μου σαλεύει: λέμε ότι κάποιος του σαλεύει όταν χάνει τα λογικά του (= τρελαινομαι): *Φαίνεται ότι του σάλεψε και δεν ξέρει τι λέει.*

το **σάλι** (του σαλιού, των σαλιών) ουσ.: το σάλι είναι ρούχο που το ρίχνουν οι γυναίκες στους ώμους και στην πλάτη τους (= εσάρπα): *Πριν*

βγει από το σπίτι, έριξε ένα σάλι στους ώμους της για να μην κρυώσει.

το **σαλιγκάρι** (του σαλιγκαριού, των σαλιγκαριών) ουσ.: το σαλιγκάρι είναι ένα μικρό ζώο με μαλακό σώμα και σκληρό όστρακο που προχωράει πολύ αργά και αφήνει πίσω του ένα υγρό που κολλάει: *Το σαλιγκάρι, όταν φοβάται, κρύβεται μέσα στο κέλυφός του. / Τα σαλιγκάρια είναι ένας πολύ νόστιμος μεζές.*

το **σάλιο** (του σάλιου, των σάλιων) ουσ.: το σάλιο είναι το διάφανο υγρό στο στόμα μας που μας βοηθάει να μασήσουμε και να χωνέψουμε την τροφή: *Σκούπισε με την πετσέτα τα σάλια του μωρού. / Οι γάτες πλένονται με το σάλιο τους.*

ΕΚΦΡ. μου τρέχουν τα σάλια

το **σαλόνι** (του σαλονιού, των σαλονιών) ουσ.:

1. το σαλόνι είναι ένα ευρύχωρο δωμάτιο του σπιτιού στο οποίο ξεκουραζόμαστε, δεχόμαστε τους επισκέπτες κτλ.: *Στις γιορτές όλοι οι καλεσμένοι μαζεύονται στο σαλόνι.*

2. σαλόνι λέμε τον καναπέ μαζί με τις πολυθρόνες που έχουμε στο σαλόνι μας: *Το σαλόνι τους είναι από ξύλο καρυδιάς.*

3. το σαλόνι είναι χώρος σε πλοίο ή ξενοδοχείο όπου οι άνθρωποι μπορούν να καθίσουν και να περιμένουν: *Δε βρήκαν θέση στο σαλόνι του πλοίου και ανέβηκαν στο κατάστρωμα.*

4. το σαλόνι είναι ο χώρος του αυτοκινήτου όπου κάθονται οι επιβάτες: *Αυτοκίνητο με μεγάλο σαλόνι και δερμάτινα καθίσματα.*

η **σάλπιγγα** (της σάλπιγγας, των σαλπινγών) ουσ.: η σάλπιγγα είναι η τρομπέτα: *Με τη σάλπιγγα ενημερώνουν τους στρατιώτες ότι πρέπει να πάνε για ύπνο.*

η **σάλτσα** (της σάλτσας, των σαλτσών) ουσ.:

1. σάλτσα είναι το παχύ υγρό από λάδι, ντομάτα, μπαχαρικά και άλλα υλικά που το ρίχνουμε πάνω από κάποιο φαγητό για να γίνει πιο νόστιμο: *Φάγαμε κρέας ψητό με σάλτσα από μανιτάρια.*

2. σάλτσες ΠΛΗΘ.: σάλτσες λέμε τις υπερβολές που προσθέτει κάποιος σε αυτό που διηγείται για να φανεί πιο εντυπωσιακό: *Περιγράφει τα κατορθώματά του με πολλές σάλτσες.*

το **σαμάρι** (του σαμαριού, των σαμαριών) ουσ.: το σαμάρι είναι το αντικείμενο που βάζουμε στην πλάτη του αλόγου ή του γαϊδουριού για να καθόμαστε ή για να στερεώνουμε πάνω του διάφορα πράγματα: *Στο σαμάρι του γαϊδάρου στερέωσε τα σακιά με το αλεύρι και τις πατάτες.*

ο **σαματάς** (του σαματά, των σαματάδων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν γίνεται σαματάς, υπάρχει θόρυβος και μεγάλη φασαρία: *Γίνεται τέτοιος σαματάς στα διαλείμματα του σχολείου από τις φωνές των παιδιών!*

η **σαμπάνια** (της σαμπάνιας) ουσ.: η σαμπάνια είναι ένα ακριβό γαλλικό κρασί που έχει μέσα

μπουρμπουλήθρες: *Άνοιξαν σαμπάνιες για να γιορτάσουν τη νίκη τους.*

⚠ Η λέξη σαμπάνια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σαμπουάν** ουσ.: το σαμπουάν είναι το ειδικό υγρό σαπούνι που χρησιμοποιούμε για να πλένουμε τα μαλλιά μας: *Σαμπουάν για λιπαρά μαλλιά και πιτυρίδα.*

⚠ Η λέξη σαμπουάν δεν κλίνεται.

σαν ΕΠΙΡΡ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάποιος ή κάτι έχει την ίδια ιδιότητα με κάποιον άλλο: *Έτρεμε σαν το ψάρι από το φόβο του.*

σαν βρεγμένη γάτα ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος είναι σαν βρεγμένη γάτα όταν νιώθει ντροπή για κάτι κακό που είπε ή έκανε: *Ήρθε σαν βρεγμένη γάτα να μου ζητήσει συγγνώμη για το βάζο που έσπασε.*

σαν δυο σταγόνες νερό ΕΚΦΡ.: λέμε ότι δυο άνθρωποι μοιάζουν σαν δυο σταγόνες νερό όταν είναι εντελώς ίδιοι: *Τα δυο αδέρφια είναι δίδυμα και μοιάζουν σαν δυο σταγόνες νερό.*

σαν κουρεμένο γίδι ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον όταν τα μαλλιά του είναι κουρεμένα στραβά: *Κουρεύτηκε μόνος του και είναι σαν κουρεμένο γίδι.*

σαν στο σπίτι μου ΕΚΦΡ.: όταν κάπου είμαστε ή νιώθουμε σαν στο σπίτι μας, νιώθουμε άνετα: *Συνήθισε στην Αμερική και νιώθει σαν στο σπίτι του.*

σαν τα κρύα νερά ΕΚΦΡ.: το λέμε για μια νέα κοπέλα που είναι δροσερή και όμορφη: *Γνώρισε μια ωραία κοπέλα σαν τα κρύα νερά.*

σαν τα χιόνια ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν βλέπουμε κάποιον μετά από πάρα πολύ καιρό: *Σαν τα χιόνια! Καιρό είχαμε να σε δούμε.*

σαν τη μύγα μες στο γάλα ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος είναι σαν τη μύγα μες στο γάλα όταν είναι εντελώς διαφορετικός και αταίριαστος με τους υπόλοιπους: *Ήμουν η μόνη γυναίκα στο καφενείο και ένιωθα σαν τη μύγα μες στο γάλα.*

σαν το ψάρι έξω απ' το νερό ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που δεν αισθάνεται άνετα, επειδή βρίσκεται σε άγνωστο περιβάλλον: *Όταν επέστρεψε από την Αμερική, αισθανόταν σαν το ψάρι έξω απ' το νερό.*

σαν τον κούκο ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που είναι εντελώς μόνος: *Για να μην κάθεται σαν τον κούκο, ήρθε και κάθισε στην παρέα μας.*

το **σανδάλι** (του σανδαλιού, των σανδαλιών) ουσ.: το σανδάλι είναι καλοκαιρινό παπούτσι με ίσια σόλα και λουριά που δένονται γύρω από το πόδι: *Αγόρασε ένα ζευγάρι δερμάτινα σανδάλια από το Μοναστηράκι.*

η **σανίδα** (της σανίδας, των σανίδων) ουσ.: η σανίδα είναι ένα μακρόστενο και επίπεδο κομμάτι ξύλου με μικρό πάχος που χρησιμοποιείται σε διάφορες κατασκευές (= σανίδι): *Το δάπεδο*

καρφώνεται πάνω σε ξύλινες σανίδες. / Το βαρέλι κατασκευάζεται από κυρτές σανίδες.

το **σανίδι** (του σανιδιού, των σανιδιών) ΟΥΣ.:

1. σανίδι είναι η λεπτή και στενή σανίδα: *Ο μάστορας μας έφερε τα σανίδια που θα βάλουμε στο πάτωμα του σαλονιού.*

2. σανίδι λέμε τη σκηνή του θεάτρου: *Είναι πολλά χρόνια στο σανίδι και έχει παίξει σπουδαίους ρόλους.*

το **σανό** (του σανού, των σανών) ΟΥΣ.: είναι ό,τι και ο σανός: *Η αποθήκη με τα σανά βρίσκεται δίπλα στο στάβλο.*

ο **σανός** (του σανού) ΟΥΣ.: ο σανός είναι τα ξερά χόρτα που χρησιμοποιούνται ως τροφή ζώων: *Ξεφόρτωσαν το σανό και τα άχυρα από το κάρο για να ταΐσουν τα άλογα.*

⚠ Η λέξη χρησιμοποιείται συνήθως στον ενικό αριθμό.

το **σάντουιτς** ΟΥΣ.:

1. σάντουιτς είναι το πρόχειρο φαγητό που φτιάχνεται από δύο φέτες ψωμί, ανάμεσα στις οποίες βάζουμε διάφορα υλικά, όπως ζαμπόν, τυρί κτλ.: *Το μεσημέρι έφαγα βιαστικά ένα σάντουιτς με ζαμπόν και τυρί.*

2. σάντουιτς λέμε κάθε κατασκευή που γίνεται από διάφορα υλικά που τοποθετούνται με τρόπο που θυμίζει σάντουιτς: *Δύο αυτοκίνητα έπεσαν πάνω σε ένα τρίτο και το έκαναν σάντουιτς.*

⚠ Η λέξη σάντουιτς δεν κλίνεται.

το **σαξόφωνο** (του σαξοφώνου, των σαξοφώνων) ΟΥΣ.: το σαξόφωνο είναι μουσικό όργανο από μέταλλο, που έχει το σχήμα λυγισμένου σωλήνα, μέσα στον οποίο φυσάμε για να βγάλει μουσική: *Στη τζαζ μουσική παίζουν σαξόφωνο.*

σαπίζω (σάπισα, σαπισμένος) ΡΗΜ.:

1. **σαπίζει** 3^ο ΠΡ.: κάτι σαπίζει ένα υλικό όταν το κάνει να γίνει πολύ μαλακό και σιγά σιγά να καταστραφεί: *Η υγρασία σάπισε το πάτωμα του σπιτιού. / Τα πολλά γλυκά σαπίζουν τα δόντια.*

2. **σαπίζει** 3^ο ΠΡ.: όταν ένα υλικό σαπίζει, γίνεται μαλακό και σιγά σιγά καταστρέφεται: *Σάπισαν τα φρούτα τόσες μέρες έξω από το ψυγείο.*

ΕΚΦΡ. σαπίζω στη φυλακή, σαπίζω στο ξύλο

σαπίζω στη φυλακή ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που μένει στη φυλακή για πολλά χρόνια: *Καταδικάστηκε ισόβια και θα σαπίσει στη φυλακή.*

σαπίζω στο ξύλο ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος με σαπίζει στο ξύλο, με δέρνει πολύ (= ρημάζω στο ξύλο): *Τον σάπισε στο ξύλο, γιατί το έσκασε από το σπίτι.*

ο **σάπιος**, η **σάπια**, το **σάπιο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι σάπιο, δεν είναι πια σε καλή κατάσταση, έχει αρχίσει να καταστρέφεται (= χαλασμένος): *Τα σάπια λεμόνια βρομάνε. / Τα κάγκελα σπάνε εύκολα γιατί είναι σάπια.*

η **σαπουνάδα** (της σαπουνάδας, των σαπουνάδων) ΟΥΣ.:

1. σαπουνάδα είναι το νερό μέσα στο οποίο έχουμε ρίξει σαπούνι: *Έβαλα την μπλούζα μου μέσα σε σαπουνάδα για να καθαρίσει.*

2. σαπουνάδα είναι ο αφρός που σχηματίζει το σαπούνι όταν διαλυθεί σε νερό: *Μπήκε στα μάτια μου σαπουνάδα καθώς λουζόμουν.*

το **σαπούνι** (του σαπουνιού, των σαπουνιών) ΟΥΣ.: το σαπούνι είναι το υλικό που χρησιμοποιούμε μαζί με νερό για να πλυθούμε ή για να πλύνουμε τα ρούχα μας: *Ξέπλυνε καλά τα χέρια σου από το σαπούνι. / Πλένει τα πιάτα με υγρό σαπούνι.*

σαπουνίζω (σαπουνίσα), **σαπουνίζομαι** (σαπουνίστηκα, σαπουνισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σαπουνίζουμε κάτι, το πλένουμε με σαπούνι: *Σαπούνισε τα χέρια της για να φύγει η βρομιά.*

2. **σαπουνίζομαι** ΠΑΘ.: όταν σαπουνιζόμαστε, πλένουμε το σώμα μας με σαπούνι: *Δε σαπουνίστηκες καλά στην πλάτη.*

η **σαπουνόφουσκα** (της σαπουνόφουσкас) ΟΥΣ.: η σαπουνόφουσκα είναι η φούσκα που σχηματίζεται στο νερό όταν ρίχνουμε σαπούνι μέσα σε αυτό: *Τα παιδιά φυσούσαν δυνατά μέσα από ένα πλαστικό δαχτυλίδι και έκαναν σαπουνόφουσκες.*

⚠ Η λέξη σαπουνόφουσκα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σαράβαλο** (του σαράβαλου, των σαράβαλων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): σαράβαλο λέμε ένα παλιό ή χαλασμένο αντικείμενο: *Πρέπει να αλλάξεις αυτοκίνητο, το παλιό είναι πια σαράβαλο.*

το **σαράντα** ΟΥΣ.: ο αριθμός 40: *Δύο φορές το είκοσι κάνει σαράντα.*

⚠ Η λέξη σαράντα δεν κλίνεται.

οι **σαράντα**, οι **σαράντα**, τα **σαράντα** ΕΠΙΘ.: σαράντα άνθρωποι ή σαράντα πράγματα είναι ένα σύνολο από 40 μονάδες: *Θα σας πω το παραμύθι "Ο Αλή Μπαμπάς και οι σαράντα κλέφτες".*

⚠ Η λέξη σαράντα δεν κλίνεται.

ΕΚΦΡ. περνάω από σαράντα κύματα

η **σαρανταποδαρούσα** (της σαρανταποδαρούσας) ΟΥΣ.: η σαρανταποδαρούσα είναι ένα σκουλήκι με πολλά πόδια: *Μια σαρανταποδαρούσα περπατούσε στα φύλλα του δέντρου.*

⚠ Η λέξη σαρανταποδαρούσα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **σαρδέλα** (της σαρδέλας, των σαρδελών) ΟΥΣ.:

1. η σαρδέλα είναι ένα μικρό ψάρι της θάλασσας με γαλαζοπράσινο χρώμα, που κολυμπάει σε κοπάδια: *Οι σαρδέλες ψαρεύονται συνήθως με κυκλικά δίχτυα, τα γρι γρι.*

2. η σαρδέλα είναι το κρέας αυτού του ψαριού, που το τρώμε συνήθως ψητό ή τηγανητό: *Θα φάμε σαρδέλες ψητές. / Σαρδέλες σε κονσέρβα.*

η **σάρκα** (της σάρκας, των σαρκών) ΟΥΣ.:

1. σάρκα είναι το μαλακό μέρος του σώματος των ανθρώπων και των ζώων, που βρίσκεται ανάμεσα στα κόκαλα και το δέρμα: *Το κοντάρι καρφώθηκε στη σάρκα του ταύρου.*

2. η σάρκα ενός φρούτου είναι το μαλακό μέρος που βρίσκεται κάτω από τη φλούδα του: *Δάγκωσε τη γλυκιά και ζουμερή σάρκα του ροδάκινου.*

3. λέμε σάρκα καθετί που έχει σχέση με το σώμα του ανθρώπου, για να το ξεχωρίσουμε από το μυαλό και την ψυχή: *Μην παρασύρεσαι μόνον από τις επιθυμίες της σάρκας.*

ΕΚΦΡ. παίρνω σάρκα και οστά

σαρώνω (σάρωσα), **σαρώνομαι** (σαρώθηκα, σαρωμένος) ΡΗΜ.:

1. κάποιος ή κάτι σαρώνει κάτι άλλο όταν κινείται με μεγάλη ταχύτητα και το καταστρέφει: *Ο τυφώνας σάρωσε όλες τις καλλιέργειες.*

2. λέμε ότι κάποιος ή κάτι σαρώνει όταν έχει μεγάλη επιτυχία σε διαγωνισμό, εκλογές κτλ.: *Η ταινία του σάρωσε όλα τα βραβεία στο φεστιβάλ. / Το κόμμα του σάρωσε στις εκλογές.*

3. (ΠΛΗΡΟΦ.) στην πληροφορική, όταν σαρώνουμε μια εικόνα ή ένα κείμενο σε χάρτι, ένα ειδικό μηχάνημα το φωτογραφίζει και το μεταφέρει στον υπολογιστή: *Σάρωσε πρώτα το κείμενό σου και μετά το διορθώνεις στον υπολογιστή.*

σασσιζώ (σάστισα, σαστισμένος) ΡΗΜ.: σαστίζουμε όταν νιώθουμε αμηχανία, όταν δεν ξέρουμε τι να πούμε ή τι να κάνουμε (= τα χάνω): *Σάστισε που με είδε ξαφνικά μπροστά της.*

ο **σατανάς** (του σατανά, των σατανάδων) ΟΥΣ.:

1. **Σατανάς** ΕΝΙΚ. (ΟΡΗΣΚ.): στη χριστιανική και στην εβραϊκή θρησκεία, ο Σατανάς είναι η μεγαλύτερη δύναμη του κακού στον κόσμο (= Διάβολος): *Λατρεύει το Σατανά και δεν πιστεύει στο Θεό.*

2. λέμε σατανά τον πονηρό και ύπουλο άνθρωπο: *Να προσέχεις από αυτόν το σατανά!*

η **σάτιρα** (της σάτιρας, των σατιρών) ΟΥΣ.: η σάτιρα είναι η κωμωδία που σχολιάζει ανθρώπους ή κοινωνικές καταστάσεις: *Παίζεται στο θέατρο μια πολιτική σάτιρα.*

η **σαύρα** (της σαύρας, των σαυρών) ΟΥΣ.: η σαύρα είναι ένα μικρό ερπετό που έχει κοντά πόδια, μακριά ουρά και πρασινωπό δέρμα: *Μια σαύρα κρυβόταν κάτω από την πέτρα.*

η **σαχλαμάρα** (της σαχλαμάρας, των σαχλαμαρών) ΟΥΣ.: όταν λέμε ή κάνουμε μια σαχλαμάρα, λέμε ή κάνουμε κάτι ανόητο ή γελοίο (= ανοησία, μπουρδα): *Εγώ σου μιλάω σοβαρά κι εσύ κάνεις σαχλαμάρες! / Σου είπε μια σαχλαμάρα κι εσύ τον πίστεψες!*

σβέλτα ΕΠΙΡΡ.: όταν κάνουμε κάτι σβέλτα, το κάνουμε γρήγορα: *Πετάξου σβέλτα μέχρι το περίπτερο να πάρεις εφημερίδα.*

ο **σβέλτος**, η **σβέλτη**, το **σβέλτο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι σβέλτος, κάνει κάτι γρήγορα, δεν καθυστερεί (= γρήγορος ≠ αργός):

Παρ' όλο που είχε πολύ κόσμο στην τράπεζα, ο ταμίας ήταν σβέλτος και δεν αργήσαμε πολύ.

2. όταν κάτι είναι σβέλτο, γίνεται γρήγορα, χωρίς καθυστέρηση (= γρήγορος ≠ αργός): *Με σβέλτες κινήσεις έκοψε σαλάτα και έστρωσε τραπέζι για να φάμε.*

το **σβέρκο** (του σβέρκου, των σβέρκων) ΟΥΣ.: είναι ό,τι και ο σβέρκος

ο **σβέρκος** (του σβέρκου, των σβέρκων) ΟΥΣ.: ο σβέρκος είναι το πίσω μέρος του λαιμού (= αυχένας): *Έκανα μια απότομη κίνηση και πιάστηκε ο σβέρκος μου.*

σβήνω (έσβησα), **σβήνομαι** (σβήστηκα, σβησμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σβήνουμε μια φωτιά ή όταν μια φωτιά σβήνει, σταματάει να καίει (≠ ανάβω): *Οι πυροσβέστες έσβησαν τη φωτιά. / Έσβησε δύο κεράκια στην τούρτα. / Η φωτιά έσβησε από τον αέρα.*

2. όταν σβήνουμε ή όταν σβήνει μια ηλεκτρική συσκευή, ένα φως κτλ., σταματάει να λειτουργεί (= κλείνω ≠ ανάβω, ανοίγω): *Σβήσε το φως να κοιμηθούμε! / Η τηλεόραση χάλασε και σβήνει μόνη της.*

3. χρησιμοποιούμε το "σβήνω" για να πούμε ότι κάποιος πέθανε (= ξεψυχάω): *Έσβησε λίγες ώρες μετά από τη μεταφορά του στο νοσοκομείο.*

4. όταν σβήνουμε κάτι, το κάνουμε να εξαφανιστεί (= διαγράφω): *Σβήσε μερικές προτάσεις για να μικρύνει το κείμενο. / Έσβησε όλα τα μηνύματα από το κινητό.*

5. **σβήνει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι ένα αίσθημα σβήνει όταν δεν το νιώθουμε πια: *Έσβησε η αγάπη τους.*

ΕΚΦΡ. σβήνω από το χάρτη

σβήνω από το χάρτη ΕΚΦΡ.: λέμε ότι σβήνουμε κάτι ή κάποιον από το χάρτη όταν τον εξαφανίζουμε: *Τα σουπερμάρκετ πολύ γρήγορα έσβησαν απ' το χάρτη τα παλιά μπακάλικα.*

ο **σβηστός**, η **σβηστή**, το **σβηστό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σβηστό, δεν καίει, δε φωτίζει ή δε ζεσταίνει (= σβησμένος ≠ αναμμένος): *Στα χείλια του κρεμόταν ένα σβηστό τσιγάρο.*

2. όταν μια συσκευή ή μια μηχανή είναι σβηστή, δε βρίσκεται σε λειτουργία (= κλειστός ≠ ανοιχτός): *Καμιά φορά χαζεύει την τηλεόραση με τον ήχο σβηστό.*

ο **σβόλος** (του σβόλου, των σβόλων) ΟΥΣ.: ο σβόλος είναι μια μικρή μπαλίτσα από χώμα ή από άλλο υλικό: *Η μπεσαμέλ κόλλησε στην κατσαρόλα και έκανε σβόλους.*

η **σβούρα** (της σβούρας, των σβουρών) ΟΥΣ.: η σβούρα είναι μικρό παιχνίδι σε σχήμα κώνου, που, όταν το στρίβουμε με δύναμη πάνω σε μια επιφάνεια, αρχίζει να γυρίζει γύρω γύρω με μεγάλη ταχύτητα: *Ρίξε τη σβούρα και μέτρα πόσες φορές θα στριφογυρίσει.*

ΕΚΦΡ. γυρίζω σαν τη σβούρα

ο **σγουρός**, η **σγουρή**, το **σγουρό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν τα μαλλιά μας είναι σγουρά, δεν είναι ίσια, αλλά σχηματίζουν μπούκλες (= κατσαρός ≠ ίσιος): *Τα μαλλιά μου είναι σγουρά και δυσκολεύομαι όταν τα χτενίζω.*

2. όταν κάποιος είναι σγουρός, τα μαλλιά του σχηματίζουν μπούκλες: *Όταν ήταν μικρός, ήταν πολύ σγουρός, τώρα όμως τα μαλλιά του είναι ίσια.*

3. λέμε ότι κάτι είναι σγουρό όταν το σχήμα του μοιάζει με το σχήμα που έχουν οι μπούκλες στα μαλλιά μας: *Φύτεψε στη γλάστρα ένα σγουρό βασιλικό.*

σε ΠΡΩΘ.:

1. δηλώνει τον τόπο προς τον οποίο κινείται κάποιος ή κάτι: *Το πλοίο έφτασε στο λιμάνι.*

2. δηλώνει το μέρος όπου βρίσκεται κάποιος ή κάτι: *Μένει στην Κρήτη. / Οι κάλτσες είναι στο συρτάρι.*

3. δηλώνει το πότε έγινε ή θα γίνει κάτι: *Έχουμε μάθημα στις πέντε το απόγευμα. / Έχει γενέθλια σε ένα μήνα.*

4. δηλώνει το στοιχείο με βάση το οποίο υπάρχει μία σχέση, γίνεται μία σύγκριση κτλ.: *Τα δύο αδέρφια μοιάζουν πολύ στο χαρακτήρα. / Είναι καλύτερος από μένα στα μαθηματικά.*

5. δηλώνει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται κάτι: *Αλληλογραφούν μεταξύ τους στα αγγλικά. / Χόρευαν σε ζευγάρια.*

6. δηλώνει την αλλαγή μιας κατάστασης: *Δίπλωσε την εφημερίδα στα δύο. / Μεταμφίεστηκε για τις ανάγκες του ρόλου σε βασιλιά.*

σε αναμονή ΕΚΦΡ.:

1. όταν κάτι βρίσκεται ή μπαίνει σε αναμονή, για να γίνει αυτό πρέπει πρώτα να γίνει κάτι άλλο: *Παρακαλώ περιμένετε, η κλήση σας βρίσκεται σε αναμονή.*

2. όταν βρισκόμαστε σε αναμονή κάποιου γεγονότος, περιμένουμε να δούμε τι θα γίνει: *Είμαστε σε αναμονή των εξελίξεων.*

σε ανύποπτο χρόνο ΕΚΦΡ.:

λέμε ότι κάτι γίνεται σε ανύποπτο χρόνο όταν γίνεται τη στιγμή που δεν το περιμένει κανείς: *Σε ανύποπτο χρόνο μου είχε πει ότι ήθελε να φύγει για το εξωτερικό.*

σε απόσταση αναπνοής ΕΚΦΡ.:

όταν βρισκόμαστε σε απόσταση αναπνοής από κάπου, βρισκόμαστε πάρα πολύ κοντά: *Βρεθήκαμε σε απόσταση αναπνοής από το σημείο της έκρηξης.*

σε βάρος ΕΚΦΡ.:

όταν κάνουμε κάτι σε βάρος κάποιου, αυτό που κάνουμε του κάνει κακό (= εις βάρος): *Η καθηγήτρια μάλωσε τα παιδιά που γελούσαν σε βάρος μου.*

σε καλή μεριά ΕΚΦΡ.:

το λέμε σε κάποιον που παίρνει χρήματα για να του ευχηθούμε να τα χρησιμοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο: *Κέρδισες στο λαχείο; Σε καλή μεριά!*

σε κλάσματα δευτερολέπτου ΕΚΦΡ.:

λέμε ότι κάτι γίνεται σε κλάσματα δευτερολέπτου όταν

γίνεται πάρα πολύ γρήγορα: *Σε περίπτωση σύγκρουσης, ο αερόσακος ανοίγει σε κλάσματα δευτερολέπτου.*

σε πουλάει και σε αγοράζει ΕΚΦΡ.:

το λέμε για κάποιον που είναι πολύ έξυπνος και πονηρός και μπορεί εύκολα να μας ξεγελάσει: *Μην ξεγελιάσαι από το αθώο του βλέμμα, αυτός σε πουλάει και σε αγοράζει!*

σε σχέση ΕΚΦΡ.:

το χρησιμοποιούμε όταν συγκρίνουμε δύο πρόσωπα ή πράγματα (= σε σύγκριση): *Οι γυναίκες ζουν περισσότερα χρόνια σε σχέση με τους άντρες.*

σε τελική ανάλυση ΕΚΦΡ.:

το χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να δείξουμε ότι αυτό που θα πούμε είναι το πιο σημαντικό ή το πιο βασικό σημείο ενός θέματος (= σε τελευταία ανάλυση, στο κάτω κάτω): *Οι πόλεμοι γίνονταν από παλιά και, σε τελική ανάλυση, πιστεύω ότι δε θα σταματήσουν ποτέ να γίνονται.*

ο **σεβασμός** (του σεβασμού) ΟΥΣ.:

1. ο σεβασμός είναι ο θαυμασμός και η εκτίμηση που νιώθουμε για κάποιον, του οποίου αναγνωρίζουμε την αξία και του φερόμαστε όπως ταιριάζει στην ηλικία του, στη θέση του κτλ.: *Οι μαθητές δείχνουν σεβασμό στους δασκάλους τους όταν δε μιλάνε στην τάξη. / Προσπάθησε πολύ για να κερδίσει το σεβασμό των συναδέλφων της.*

2. ο σεβασμός είναι το αίσθημα ότι κάτι είναι σημαντικό και πρέπει να το ακολουθούμε: *Πρέπει να δείξετε σεβασμό προς το νόμο και να μη χρησιμοποιείτε βία.*

⚠ Η λέξη σεβασμός δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

σεβόμαι (σεβάστηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν σεβόμαστε κάποιον, αναγνωρίζουμε την αξία του και του φερόμαστε όπως ταιριάζει στην ηλικία του, στη θέση του κτλ.: *Σέβεται τους μαθητές και τον σέβονται και αυτοί. / Τον σέβονται ακόμα και οι αντίπαλοί του.*

2. όταν σεβόμαστε κάτι, δεχόμαστε ότι είναι σημαντικό και προσπαθούμε να το ακολουθούμε (= τηρώ): *Σέβεται τους κανονισμούς. / Σέβεται τις ώρες κοινή ησυχίας και δεν κάνει φασαρία.*

η **σειρά** (της σειράς, των σειρών) ΟΥΣ.:

1. σειρά σχηματίζουν τα πρόσωπα ή τα πράγματα που είναι τοποθετημένα το ένα πίσω από το άλλο ή το ένα δίπλα στο άλλο (= γραμμή): *Άντρες και γυναίκες σχηματίσαμε δύο σειρές. / Στο θέατρο του αρέσει να κάθεται πάντοτε στην πρώτη σειρά.*

2. η σειρά είναι η γραμμή σε ένα κείμενο (= αράδα): *Η περίληψη δεν πρέπει να είναι πάνω από είκοσι σειρές.*

3. η σειρά είναι ένα σύνολο από γεγονότα που γίνονται το ένα μετά από το άλλο: *Παρακολούθησε μια σειρά μαθημάτων για υπολογιστές.*

4. η σειρά είναι ο τρόπος με τον οποίο τοποθετούμε διάφορα πράγματα, έτσι ώστε να φαίνεται ποιο είναι πρώτο, δεύτερο κτλ.: *Στα*

λεξικά οι λέξεις παρουσιάζονται με αλφαβητική σειρά.

5. όταν υπάρχει κάπου μια σειρά, τα πράγματα είναι τακτοποιημένα και οργανωμένα: Δεν έχει σειρά και τάξη στα πράγματά του.

6. μια σειρά στην τηλεόραση είναι μία εκπομπή που προβάλλεται σε επεισόδια (= σίριαλ): Κάθε Παρασκευή βράδυ παρακολουθεί την αγαπημένη του σειρά.

η **σειρήνα** (της σειρήνας, των σειρήνων) ουσ.: η σειρήνα είναι συσκευή που βγάζει πολύ δυνατό ήχο για να μας προειδοποιήσει για κάτι: Ακούγεται η σειρήνα του ασθενοφόρου.

ο **σεισμός** (του σεισμού, των σεισμών) ουσ.: ο σεισμός είναι το ξαφνικό κούνημα του εδάφους (= εγκέλαδος): Πολλά σπίτια καταστράφηκαν από το δυνατό σεισμό. / Ο σεισμός είχε ένταση έξι βαθμούς της κλίμακας Ρίχτερ.

η **σέλα** (της σέλας, των σελών) ουσ.:

1. σέλα είναι το δερμάτινο κάθισμα που βάζουμε στην πλάτη του αλόγου, για να μπορούμε να καθίσουμε πάνω του: Στερέωσε τη σέλα στη ράχη του αλόγου και ανέβηκε πάνω του.

2. σέλα είναι το κάθισμα του ποδηλάτου ή της μοτοσυκλέτας: Η σέλα του ποδηλάτου μου σκίστηκε.

η **Σελήνη** (της Σελήνης) ουσ.: η Σελήνη είναι ο πλανήτης που βρίσκεται πιο κοντά στη Γη από οποιονδήποτε άλλο και γυρίζει γύρω από αυτή μία φορά κάθε τέσσερις εβδομάδες (= φεγγάρι): Ο άνθρωπος κατάφερε να φτάσει στη Σελήνη με διαστημόπλοιο.

▲ Η λέξη Σελήνη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η **σελίδα** (της σελίδας, των σελίδων) ουσ.:

1. η σελίδα είναι η μία από τις δύο πλευρές ενός φύλλου χαρτιού σε ένα βιβλίο, περιοδικό, εφημερίδα κτλ.: Διάβασα τις πρώτες πενήντα σελίδες του βιβλίου. / Το ποίημα βρίσκεται στη σελίδα 65.

2. η σελίδα είναι ένα κομμάτι της ζωής ενός ανθρώπου, μιας χώρας κτλ.: Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος ήταν μια άσχημη σελίδα της παγκόσμιας ιστορίας.

3. (ΠΛΗΡΟΦ.) στην πληροφορική, η σελίδα είναι οι εικόνες και το κείμενο που βλέπουμε στην οθόνη του υπολογιστή όταν μπαίνουμε σε μια ορισμένη διεύθυνση στο Ίντερνετ (= ιστοσελίδα): Μπορείτε να βρείτε πληροφορίες για την εταιρεία μας στη σελίδα μας στο Ίντερνετ.

ΕΚΦΡ. γυρίζω σελίδα

ο **σελιδοδείκτης** (του σελιδοδείκτη, των σελιδοδεικτών) ουσ.: ο σελιδοδείκτης είναι μια μακρόστενη ταινία από χαρτόνι, δέρμα, ύφασμα κτλ., που τη βάζουμε ανάμεσα στις σελίδες ενός βιβλίου για να βρίσκουμε εύκολα τη σελίδα που θέλουμε

το **σέλινο** (του σέλινου, των σέλινων) ουσ.: το σέλινο είναι λαχανικό με δυνατό άρωμα, που το τρώμε ωμό στις σαλάτες ή το βάζουμε σε διάφορα φαγητά για να νοστιμίσουν: Στην ψα-

ρόσουπα βάζουμε, εκτός από το ψάρι, καρότα, σέλινο και κρεμμύδι.

το **σελφ σέρβις** ουσ.: όταν ένα κατάστημα λειτουργεί με σελφ σέρβις, οι πελάτες παίρνουν μόνοι τους ό,τι χρειάζονται και δεν υπάρχουν υπάλληλοι για να τους εξυπηρετούν: Το εστιατόριο δεν έχει σερβιτόρους, είναι σελφ σέρβις.

▲ Το σελφ σέρβις δεν κλίνεται.

το **σεμινάριο** (του σεμιναρίου, των σεμιναρίων) ουσ.: το σεμινάριο είναι μια σειρά μαθημάτων που παρακολουθεί κάποιος για να εκπαιδευτεί σε συγκεκριμένο θέμα: Θα παρακολουθήσει ένα τριήμερο σεμινάριο για υπολογιστές.

ο **σεμνά** ΕΠΙΡΡ.: όταν κάποιος φέρεται σεμνά, φέρεται με σεμνό τρόπο, χωρίς υπερβολές ή αναίδεια: Χαιρέτισε σεμνά το πλήθος που τον χειροκροτούσε.

ο **σεμνός**, η **σεμνή**, το **σεμνό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι σεμνός, συμπεριφέρεται με αξιοπρέπεια, χωρίς υπερβολές ή αναίδεια (≠ αναίδης): Είναι σεμνή και ντροπαλή κοπέλα.

2. όταν κάτι είναι σεμνό, δε δείχνει κάποια υπερβολή ή αναίδεια, είναι όπως πρέπει (= ευπρεπής ≠ άσεμνος): Στο σχολείο πρέπει να φοράμε σεμνά ρούχα.

3. όταν κάποιος είναι σεμνός, δεν του αρέσει να μιλάει για τον εαυτό του και για τα κατορθώματά του (= μετριοφρων ≠ αλαζόνας): Βγήκε πρώτος στην τάξη, αλλά είναι σεμνός και δεν το λέει.

το **σεντόνι** (του σεντονιού, των σεντονιών) ουσ.: το σεντόνι είναι ένα μεγάλο κομμάτι από ύφασμα που το βάζουμε στο κρεβάτι για να κοιμηθούμε πάνω του ή για να σκεπαστούμε με αυτό: Αλλάζουμε σεντόνια στα κρεβάτια μια φορά την εβδομάδα. / Θα σου στρώσω καθαρά σεντόνια για να κοιμηθείς.

το **σεντούκι** (του σεντουκιού, των σεντουκιών) ουσ.: το σεντούκι είναι το μαπουλό: Οι πειρατές έκρυβαν τους θησαυρούς σε μεγάλα σεντούκια.

ο **Σεπτέμβρης** (του Σεπτέμβρη, των Σεπτέμβρηδων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο Σεπτέμβριος: Στις δέκα του Σεπτέμβρη θα ανοίξουν τα σχολεία.

ο **Σεπτέμβριος** (του Σεπτεμβρίου) ουσ.: ο Σεπτέμβριος είναι ο ένατος μήνας του χρόνου: Το Σεπτέμβριο αρχίζουν οι πρώτες βροχές του φθινοπώρου.

▲ Η λέξη Σεπτέμβριος δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

τα **σερβικά** (των σερβικών) ουσ.: τα σερβικά είναι η σερβική γλώσσα: Το κείμενο είναι γραμμένο στα σερβικά.

τα **σέρβικα** (των σέρβικων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς τα σερβικά

ο **σερβικός**, η **σερβική**, το **σερβικό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι σερβικό, έχει σχέση με τη Σερβία ή με τους Σέρβους: Στη Σερβία μιλιέται η σερβική γλώσσα.

ο **σέρβικος**, η **σέρβικη**, το **σέρβικο** ΕΠΙΘ.
(ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο σερβικός

σερβίω (σέρβιρα), **σερβίρομαι** και **σερβιρίζομαι** (σερβιρίστηκα, σερβιρισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σερβίρουμε κάποιον, του προσφέρουμε φαγητό ή ποτό σε κάποιο γεύμα: *Μας σέρβιρε πρώτα τη σούπα και μετά το κρέας.* / *Άργησε να μας σερβίρει ο σερβιτόρος.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι σερβίω κάτι σε κάποιον όταν του παρουσιάζω μια πληροφορία με τέτοιο τρόπο ώστε να την πιστέψει: *Μην πιστεύεις τα παραμύθια που σου σερβίρει.*

3. (ΑΘΛΗΤ.) στο βόλεϊ ή στο τένις, όταν ένας παίκτης σερβίρει, ρίχνει την πρώτη μπαλιά στον αντίπαλο για να αρχίσει το παιχνίδι (= κάνω σερβίς): *Σέρβιρε με δύναμη την μπάλα και κέρδισε τον πρώτο πόντο.*

4. **σερβίρομαι** ΠΑΘ.: όταν κάποιος σερβίρεται, βάζει ο ίδιος το φαγητό ή το ποτό του: *Στα φαστφούντ οι πελάτες σερβίρονται μόνοι τους.*

ο **σερβιτόρος** (του σερβιτόρου, των σερβιτόρων), η **σερβιτόρα** (της σερβιτόρας) ΟΥΣ.: ο σερβιτόρος είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να σερβίρει ποτά ή φαγητά σε εστιατόριο, καφενείο κτλ. (= γκαρσόνι): *Ήρθε ο σερβιτόρος να πάρει την παραγγελία.*

το **σερβίτσιο** (του σερβίτσιου, των σερβίτσιων) ΟΥΣ.:

1. το σερβίτσιο είναι ένα σύνολο από πιάτα, ποτήρια ή μαχαιροπίρουνα που έχουν την ίδια διακόσμηση και τα χρησιμοποιούμε για να σερβίρουμε το φαγητό στο τραπέζι: *Το πορσελάνινο σερβίτσιο φαγητού αποτελείται από είκοσι κομμάτια: έξι ρηχά πιάτα, έξι σούπας, έξι φρούτου, μια πιατέλα και μια σαλατιέρα.*

2. το σερβίτσιο είναι το πιάτο, το ποτήρι, το μαχαίρι, το πιρούνι ή το κουτάλι που χρειάζεται ένας άνθρωπος για να φάει ένα γεύμα στο τραπέζι: *Θα έχουμε οκτώ καλεσμένους, άρα πρέπει να βάλεις οκτώ σερβίτσια στο τραπέζι.*

ο **Σέρβος** (του Σέρβου, των Σέρβων), η **Σέρβα** (της Σέρβας) ΟΥΣ.+ΕΠΙΘ.: Σέρβος είναι αυτός που ανήκει στο έθνος της Σερβίας ή είναι πολίτης του κράτους της Σερβίας: *Είναι Σέρβος και ζει στο Βελιγράδι.* / *Οι Σέρβοι μπασκετμπολίστες θεωρούνται από τους καλύτερους στον κόσμο.*

το **σεριάνι** ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το σεριάνι είναι η σύνηθες βόλτα, χωρίς να ηγναιούμε σε ένα συγκεκριμένο μέρος (= σουλάτσο): *Ντύνεται, στολίζεται και βγαίνει για σεριάνι.*

⚠ Η λέξη σεριάνι δεν έχει πληθυντικό αριθμό και γενική στον ενικό αριθμό.

σέρνω (έσυρα), **σέρνομαι** (σύρθηκα, συρμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σέρνουμε κάτι, το μετακινούμε πάνω στο έδαφος: *Σύρε λίγο πιο πέρα το τραπέζι!* / *Μη σέρνεις την καρέκλα, γιατί θα γρατσουνίσεις το πάτωμα.*

2. όταν σέρνουμε κάτι, το πιάνουμε με δύναμη και το φέρνουμε σε ένα μέρος (= τραβάω): *Δύο άλογα έσερναν την άμαξα.* / *Την έσερνε*

από τα μαλλιά. / *Το αυτοκίνητο έσερνε πίσω του ένα τροχόσπιτο.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι σέρνουμε κάποιον όταν τον ηγναιούμε κάπου χωρίς να το θέλει: *Με έσερνε όλο το απόγευμα στα μαγαζιά!*

4. **σέρνομαι** ΠΑΘ.: όταν κάποιος σέρνεται, προχωράει με την κοιλιά του στο έδαφος (= κυλιέμαι): *Σύρθηκε κάτω από το φράχτη.* / *Τα παιδιά σέρνονται στις λάσπες και λερώνονται.*

5. **σέρνομαι** ΠΑΘ.: λέμε ότι σέρνεται κάποιος όταν περπατάει με δυσκολία μετά από αρρώστια, κούραση κτλ.: *Δεν τον βλέπεις ότι σέρνεται μετά την εγχείριση!*

6. **σέρνεται** ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι ένα ρούχο σέρνεται όταν ακουμπάει στο έδαφος: *Το μαντίλι είναι πολύ μακρύ και σέρνεται πίσω σου.*

ΕΚΦΡ. σέρνω από τη μύτη

σέρνω από τη μύτη ΕΚΦΡ.: λέμε ότι σέρνουμε κάποιον από τη μύτη όταν τον κάνουμε ό,τι θέλουμε (= τραβάω από τη μύτη): *Το αφεντικό του του έδωσε προαγωγή και από τότε τον σέρνει από τη μύτη.*

η **σερπαντίνα** (της σερπαντίνας) ΟΥΣ.: η σερπαντίνα είναι μακριά χάρτινη κορδέλα σε διάφορα χρώματα, που την πετάμε ο ένας στον άλλο στις Απόκριες: *Μετά το αποκριάτικο πάρτι το σπίτι ήταν γεμάτο κομφετί και σερπαντίνες.*

⚠ Η λέξη σερπαντίνα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σέρφιγκ** και το **σερφ** ΟΥΣ.: σέρφιγκ είναι το άθλημα όπου ο αθλητής προσπαθεί να μείνει όρθιος σε μια ειδική σανίδα πάνω στα κύματα της θάλασσας: *Είναι πρωταθλητής στο σέρφιγκ.*

⚠ Η λέξη σέρφιγκ δεν κλίνεται.

σηκώνω (σήκωσα), **σηκώνομαι** (σηκώθηκα, σηκωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σηκώνουμε κάτι, το μεταφέρουμε προς τα πάνω ή κάπου ψηλά (= ανεβάζω, υψώνω ≠ κατεβάζω): *Σήκωσε το ποτήρι του για να μας ευχηθεί.* / *Σήκωσε το κεφάλι του και γύρισε προς το μέρος μου.* / *Σήκωσε το χέρι για να απαντήσει στην ερώτηση.*

2. σηκώνουμε κάτι όταν μεταφέρουμε με τα χέρια κάτι βαρύ: *Η βαλίτσα είναι βαριά, μην τη σηκώνεις μόνο σου!*

3. σηκώνουμε κάτι όταν το παίρνουμε από κάτω (= μαζεύω): *Σήκωσε το μολύβι που έπεσε κάτω από το θρανίο.*

4. σηκώνουμε κάτι όταν το τυλίγουμε ή το διπλώνουμε (= μαζεύω): *Εγώ θα στρώσω το τραπεζομάντιλο και εσύ θα το σηκώσεις. (≠ στρώνω) / Σήκωσε τα μανίκια γιατί ζεσταίνονται.*

5. όταν σηκώνουμε κάποιον, του λέμε ότι πρέπει να ξυπνήσει: *Να με σηκώσεις στις οκτώ.*

6. όταν ο δάσκαλος εξετάζει ένα μαθητή, λέμε ότι τον σηκώνει: *Πρέπει να διαβάσω, γιατί μπορεί να με σηκώσει στα μαθηματικά.*

7. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι σηκώνουμε χρήματα όταν τα παίρνουμε από το λογαριασμό μας στην τράπεζα ($\neq$ καταθέτω): *Σήκωσε χίλια ευρώ.*

8. σηκώνομαι ΠΑΘ.: όταν σηκώνομαι, σταματάω να κάθομαι, να είμαι ξαπλωμένος κτλ.: *Σηκώθηκε από την καρέκλα για να ανοίξει την πόρτα. ($\neq$ κάθομαι) / Σηκώθηκε από το κρεβάτι αργά. (= ξυπνάω)*

ΕΚΦΡ. δε σηκώνω αστεία, δε σηκώνω κεφάλι, μου σηκώνεται η τρίχα, σηκώνω τα χέρια ψηλά, σηκώνω χέρι

σηκώνω τα χέρια ψηλά ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον όταν δεν ξέρει τι να κάνει και δεν προσπαθεί άλλο: *Η κατάσταση της υγείας του είναι πολύ σοβαρή και η επιστήμη σηκώνει τα χέρια ψηλά.*

σηκώνω χέρι ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος σηκώνει χέρι πάνω σε κάποιον όταν τον δέρνει: *Μην τολμήσεις να σηκώσεις χέρι πάνω στο παιδί!*

το **σήμα** (του σήματος, των σημάτων) ΟΥΣ.:

1. σήμα είναι καθετί που μας βοηθάει να ξεχωρίσουμε ή να αναγνωρίσουμε κάποιον ή κάτι: *Ο Παναθηναϊκός έχει σήμα το τριφύλλι. / Η γνωστή μάρκα ρούχων έχει σήμα το κροκοδείλακι.*

2. σήμα λέμε καθετί που μας δίνει μια πληροφορία ή ένα μήνυμα για κάτι: *Θα σφυρίζω και μόλις ακούσεις το σήμα μου, έρχεσαι. (= σιγιάλο) / Εδώ υπάρχει σήμα της Τροχαίας ότι απαγορεύεται το παρκάρισμα. (= ταμπέλα)*

σήμα κινδύνου ΟΥΣ.:

1. όταν κάποιος εκπέμπει σήμα κινδύνου, κινδυνεύει και στέλνει μήνυμα για να ζητήσει βοήθεια: *Το πλοίο παρουσίασε βλάβη και εξέπεμψε σήμα κινδύνου.*

2. λέμε ότι κάποιος στέλνει σήμα κινδύνου όταν προειδοποιεί για τις άσχημες συνέπειες κάποιου πράγματος: *Σήμα κινδύνου από τους επιστήμονες για τη χρήση κινητών.*

σημαδεύω (σημαδεύω), σημαδεύομαι (σημαδεύτηκα, σημαδεμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σημαδεύω κάτι, βάζω κάποιο σημάδι πάνω του για να το αναγνωρίσω ή για να το θυμηθώ (= σημειώνω): *Σημαδεψαν τα δέντρα που θα κλαδέσουν. / Κέρδισε γιατί είχε σημαδέψει την τράπουλα.*

2. όταν σημαδεύω κάποιον ή κάτι, τον κοιτάω προσεκτικά για να βρω σε ποιο ακριβώς σημείο θα τον χτυπήσω με όπλο, πέτρα κτλ. (= σκοπεύω): *Δε σημαδέψε καλά και η πέτρα έσπασε το τζάμι. / Ο ληστής τον σημαδέψε με το όπλο.*

3. λέμε ότι κάτι μας έχει σημαδέψει όταν έχει επηρεάσει τη ζωή μας (= σφραγίζω): *Ήταν το βιβλίο που σημαδέψε τα εφηβικά του χρόνια. / Ποιο γεγονός σημαδέψε τη χρονιά που πέρασε;*

το **σημάδι** (του σημαδιού, των σημαδιών) ΟΥΣ.:

1. σημάδι είναι αυτό που μας δείχνει το μέρος ή τη θέση κάποιου πράγματος (= ίχνος): *Ακο-*

λούθησαν τα σημάδια στην άμμο για να τον βρουν.

2. σημάδι είναι η βρομιά που αφήνει το χρώμα ή κάτι άλλο πάνω σε ύφασμα (= λεκές): *Το μαντίλι της έχει ένα μεγάλο σημάδι από κραγιόν.*

3. σημάδι είναι το σημείο του δέρματος που έχει διαφορετικό χρώμα από το υπόλοιπο δέρμα: *Έχει ακόμα στο πόδι του σημάδια από τα ράμματα.*

4. σημάδι είναι το σημείο που προσπαθούμε να χτυπήσουμε όταν σημαδεύουμε με το όπλο μας (= στόχος): *Ο κυνηγός έβαλε σημάδι το λαγό.*

5. σημάδι είναι το στίγείο που μας δείχνει ότι κάτι υπάρχει, ότι γίνεται ή ότι θα γίνει (= σημείο): *Οι βροντές είναι σημάδι ότι έρχεται βροχή.*

η **σημαία** (της σημαίας, των σημαιών) ΟΥΣ.:

1. η σημαία είναι ένα κομμάτι από ύφασμα που συνήθως κρέμεται από ένα κοντάρι και χρησιμοποιείται ως σύμβολο μιας χώρας, μιας ομάδας κτλ.: *Η σημαία της Ελλάδας είναι γαλανόλευκη.*

2. σημαία λέμε το μεταλλικό αντικείμενο που υπάρχει μέσα στα ταξί και που, όταν είναι φωτεινό, δείχνει ότι το ταξί είναι ελεύθερο: *Μόλις μπήκα στο ταξί, ο ταξιτζής κατέβασε τη σημαία.*

σημαίνω (σήμανα), σημαίνομαι (σημάνθηκα, σεσημασμένος) ΡΗΜ.:

1. **σημαίνει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι σημαίνει κάτι, έχει αυτή τη σημασία, αυτό το νόημα (= δηλώνει, φανερώνει): *Ψάξε στο λεξικό να βρεις τι σημαίνει η λέξη "δημοκρατία". / Τι σημαίνει αυτή η συμπεριφορά του;*

2. **σημαίνει** 3^ο ΠΡ.: όταν σημαίνει μια καμπάνα, μια σάλπιγγα κτλ., βγάζει ήχο (= ηχεί, χτυπάει): *Σήμαναν οι καμπάνες της εκκλησίας.*

3. σημαίνουμε μια καμπάνα, ένα κουδούνι κτλ. όταν το κάνουμε να βγάλει ήχο (= χτυπάω): *Σήμαναν συναγερμό και έτρεξαν όλοι στα καταφύγια.*

σημαιοστολίζω (σημαιοστολία), σημαιοστολίζομαι (σημαιοστολίστηκα, σημαιοστολισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σημαιοστολίζουμε ένα χώρο ή ένα κτίριο, το στολίζουμε με σημαίες: *Σημαιοστολίσαν την αυλή του σχολείου για την εθνική γιορτή.*

2. **σημαιοστολίζομαι** ΠΑΘ.: όταν μια γυναίκα σημαιοστολίζεται, ντύνεται με υπερβολικό τρόπο που δεν ταιριάζει με την περίπτωση: *Σε δεξίωση του πρωθυπουργού θα πάει και σημαιοστολίστηκε έτσι;*

ο **σημαιοφόρος**, η **σημαιοφόρος** (του/της σημαιοφόρου, των σημαιοφόρων) ΟΥΣ.: ο σημαιοφόρος είναι αυτός που κρατάει τη σημαία στην παρέλαση: *Ο καλύτερος μαθητής της τάξης γίνεται σημαιοφόρος στην παρέλαση του σχολείου.*

σημαντικά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι αλλάζει σημαντικά, αλλάζει πάρα πολύ: *Η τουριστική κίνηση στην*

περιοχή έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια.

ο **σημαντικός**, η **σημαντική**, το **σημαντικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι σημαντικός, είναι πολύ καλός και γνωστός στον τομέα του (= σπουδαίος, αξιόλογος): *Ο Σεφέρης είναι ένας από τους πιο σημαντικούς Έλληνες ποιητές.*

2. όταν κάτι είναι σημαντικό, έχει μεγάλη σημασία ή αξία (≠ ασήμαντος): *Συζητήσαμε σημαντικά θέματα. (= ουσιαστικός, σοβαρός) / Έχει γίνει σημαντική πρόοδος στον τομέα της τεχνολογίας. (= αξιοσημείωτος)*

η **σημασία** (της σημασίας, των σημασιών) ΟΥΣ.:

1. η σημασία μιας λέξης, μιας πρότασης, μιας χειρονομίας κτλ. είναι το πράγμα στο οποίο αναφέρεται και μπορούμε να το εξηγήσουμε με διαφορετικά λόγια: *Ποια είναι η σημασία της λέξης "γράφω"; / Ο καθηγητής μάς ζήτησε να του εξηγήσουμε τη σημασία του κειμένου που μας διάβασε. (= νόημα)*

2. όταν κάτι έχει σημασία, είναι πολύ σπουδαίο, έχει πολύ μεγάλη αξία ή είναι απαραίτητο: *Αυτός ο άνθρωπος έχει μεγάλη σημασία για μένα. / Έχει μεγάλη σημασία να είσαι καλός μαθητής για να μπεις στο πανεπιστήμιο.*

ΕΚΦΡ. δίνω σημασία, με όλη τη σημασία της λέξης

σημεία και τέρατα ΕΚΦΡ.: όταν γίνονται σημεία και τέρατα, γίνονται απίστευτα ή φρικτά πράγματα: *Αποκαλύφθηκαν σημεία και τέρατα για το πρωτάθλημα του ποδοσφαίρου.*

τα **σημεία του ορίζοντα** ΟΥΣ.: τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα είναι ο βορράς, ο νότος, η ανατολή και η δύση: *Με τη βοήθεια της πυξίδας μπορούμε να βρούμε τα σημεία του ορίζοντα.*

το **σημείο** (του σημείου, των σημείων) ΟΥΣ.:

1. το σημείο είναι μια ορισμένη θέση σε μέρος ή πράγμα: *Σε αυτό το σημείο κάτω από τα δέντρα θα σταματήσουμε να ξεκουραστούμε. / Σε ποιο σημείο του ποδιού χτύπησες;*

2. το σημείο είναι μια ορισμένη στιγμή: *Σε εκείνο το σημείο σηκωθήκαμε όλοι και φύγαμε από την αίθουσα.*

3. το σημείο είναι μια ορισμένη θέση σε μια κατάσταση, που μας δείχνει πόσο πολύ μπορεί να είναι ή μπορεί να γίνει κάτι (= επίπεδο, βαθμός): *Η συζήτηση βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο.*

4. το σημείο είναι το χαρακτηριστικό κάποιου: *Η ειλικρίνεια δεν είναι το δυνατό του σημείο.*

5. το σημείο είναι αυτό που μας δείχνει ότι κάτι έγινε ή ότι κάτι υπάρχει (= σημάδι): *Άρχισε να μασάει τα νύχια της, που είναι σημείο νευρικής κούρασης.*

ΕΚΦΡ. δίνω σημαία ζωής, σημαία και τέρατα

το **σημείο στίξης** ΟΥΣ. (ΓΡΑΜΜ.): σημείο στίξης είναι το ειδικό σημάδι που χρησιμοποιούμε στο γραπτό λόγο και μας δείχνει πού πρέπει να σταματήσουμε ή πώς πρέπει να χρωματίσουμε

τη φωνή μας: *Το κόμμα και η τελεία είναι κάποια από τα σημεία στίξης.*

το **σημείωμα** (του σημειώματος, των σημειωμάτων) ΟΥΣ.: το σημείωμα είναι το μικρό και πρόχειρο μήνυμα που γράφουμε σε κάποιον: *Αν βρεις το βράδυ, άφησέ μου ένα σημείωμα, για να το ξέρω.*

σημειώνω (σημειώσα), **σημειώνομαι** (σημειώθηκα, σημειωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σημειώνω κάτι, γράφω ή σχεδιάζω πάνω του ένα σημάδι για ορισμένο σκοπό: *Σημείωσε τα λάθη στο κείμενο με κόκκινο στίλο. / Σημείωσαν τα χαρτονομίσματα για να τα αναγνωρίσουν.*

2. όταν σημειώνουμε κάτι, το γράφουμε κάπου πρόχειρα για να το θυμηθούμε: *Δε θυμάμαι πού σημείωσα το τηλέφωνό του.*

3. μπορούμε να πούμε "σημειώνω" όταν δίνουμε προσοχή σε κάτι (= επισημαίνω): *Να σημειώσω ότι ο λογαριασμός πρέπει να πληρωθεί μέσα σε δύο μέρες.*

4. **σημειώνει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: κάτι σημειώνει επιτυχία ή αποτυχία όταν έχει επιτυχία ή αποτυχία: *Η ταινία του σημείωσε μεγάλη επιτυχία.*

5. **σημειώνεται** ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: λέμε σημειώνεται κάτι όταν παρατηρούμε ότι γίνεται: *Επεισόδια σημειώθηκαν στην πορεία των φοιτητών.*

η **σημείωση** (της σημείωσης, των σημειώσεων) ΟΥΣ.:

1. η σημείωση σε ένα κείμενο είναι μια μικρή εξήγηση ή μια επιπλέον πληροφορία, που συνήθως δίνεται στο κάτω μέρος της σελίδας ή στο τέλος του κειμένου: *Ο συγγραφέας δίνει την εξήγηση των άγνωστων λέξεων σε σημείωση.*

2. **σημειώσεις** ΠΛΗΘ.: σημειώσεις είναι αυτά που γράφουμε γρήγορα και πρόχειρα όταν ακούμε μια ομιλία, διάλεξη κτλ. για να μπορούμε να τα θυμηθούμε μετά: *Ο καθηγητής μιλούσε και οι φοιτητές κρατούσαν σημειώσεις.*

σήμερα ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάτι γίνεται σήμερα, γίνεται την ημέρα που μιλάμε: *Σήμερα έχει λιακάδα. / Έρχεται σήμερα από την Καβάλα.*

2. λέμε ότι κάτι γίνεται σήμερα για να δηλώσουμε ότι γίνεται στην εποχή που ζούμε τώρα: *Η Ακρόπολη έχει διασωθεί μέχρι σήμερα.*

ο **σημερινός**, η **σημερινή**, το **σημερινό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σημερινό, γίνεται ή υπάρχει αυτή τη μέρα, σήμερα: *Η σημερινή απεργία των τρένων δημιούργησε πολλά προβλήματα στις μετακινήσεις.*

2. σημερινό λέμε και κάτι που γίνεται ή υπάρχει την εποχή που ζούμε (= τωρινός, σύγχρονος): *Ένα από τα χιλιάδες προβλήματα που απασχολούν τη σημερινή κοινωνία είναι τα ναρκωτικά.*

η **σηροτροφία** (της σηροτροφίας) ΟΥΣ.: όταν κάποιος ασχολείται με τη σηροτροφία, εκτρέφει μεταξοσκώληκες για να παράγει μετάξι:

Στο Σουφλί ασχολούνται με τη σιροτροφία και το εμπόριο μεταξωτών ρούχων.

Δ Η λέξη σιροτροφία δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

σιγά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν μιλάμε σιγά, μιλάμε με σιγανή φωνή (= σιγανά ≠ δυνατά): Έβαλε το ραδιόφωνο πολύ σιγά να παίζει.

2. όταν κάτι γίνεται ή κινείται σιγά, γίνεται ή κινείται αργά (≠ γρήγορα): Έκοψε ταχύτητα και οδήγησε πολύ σιγά κατά μήκος της παραλίας. / Σιγά σιγά, δε βιαζόμαστε.

ΕΚΦΡ. σιγά τον πολυέλαιο

σιγά τον πολυέλαιο ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε ειρωνικά για να μειώσουμε την αξία κάποιου πράγματος που μας το παρουσιάζουν ως πολύ σημαντικό (= σιγά τ' αυγά, σπουδαία τα λάχανα): Και αν δε μου δίνει σημασία, σιγά τον πολυέλαιο, δεν του δίνω ούτε κι εγώ.

σιγανά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάποιος μιλάει σιγανά, μιλάει με σιγανή φωνή (= χαμηλόφωνα ≠ δυνατά): Μιλούσαν σιγανά στο διπλανό δωμάτιο και δεν μπορούσα να ακούσω τι έλεγαν.

2. όταν κάτι γίνεται σιγανά, γίνεται χωρίς μεγάλη δύναμη (≠ δυνατά): Καθόταν στο παράθυρο και έβλεπε τη βροχή να πέφτει σιγανά.

σιγανό ποταμάκι ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που, ενώ δείχνει ήρεμος και καλός, μπορεί να είναι απρόβλεπτος ή επικίνδυνος: Πολύ τολμηρός μάς βγήκε ο καινούριος! Σιγανό ποταμάκι...

ο σιγανός, η σιγανή, το σιγανό ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένας ήχος είναι σιγανός, δεν ακούγεται δυνατά (= χαμηλός ≠ δυνατός): Ψιθύρισε μέσα στο αυτί μου με σιγανή φωνή.

2. λέμε για κάτι ότι είναι σιγανό όταν δε γίνεται με δύναμη ή ένταση: Έπεφτε σιγανή βροχή. (≠ δυνατός) / Ψήστε το κρέας σε σιγανή φωτιά. (= χαμηλός)

ΕΚΦΡ. σιγανό ποταμάκι

σίγουρα ΕΠΙΡΡ.: φανερώνει ότι είμαστε εντελώς σίγουροι ότι τα πράγματα είναι έτσι ακριβώς όπως λέμε: Η Γερμανία είναι σίγουρα μια μεγάλη ομάδα. (= πράγματι) / Σίγουρα θα τιμωρηθούν οι υπεύθυνοι. (= οπωσδήποτε)

η σιγουριά (της σιγουριάς) ΟΥΣ.:

1. όταν νιώθουμε σιγουριά, νιώθουμε ότι δεν κινδυνεύουμε (= ασφάλεια ≠ ανασφάλεια): Δε νιώθω σιγουριά όταν είμαι μακριά από την οικογένειά μου.

2. όταν λέμε ή κάνουμε κάτι με σιγουριά, είμαστε σίγουροι για αυτό (= βεβαιότητα ≠ αβεβαιότητα): Μπορώ να σου πω με σιγουριά ότι έγραφα καλά στις εξετάσεις μου.

Δ Η λέξη σιγουριά δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο σίγουρος, η σίγουρη, το σίγουρο ΕΠΙΘ.:

1. όταν είμαστε σίγουροι για κάτι, δεν έχουμε με καμία αμφιβολία ότι θα συμβεί (= βέβαιος): Είμαι σίγουρος ότι κρατούσα τα κλειδιά βγαίνοντας.

2. όταν κάτι είναι σίγουρο, μπορούμε να το εμπιστευτούμε: Αυτό που σου λέω είναι σίγουρο, τον είδα με τα ίδια μου τα μάτια! (= βέβαιος) / Η συνταγή αυτή έχει σίγουρη επιτυχία. (= εγγυημένος)

3. όταν κάτι είναι σίγουρο, μας προσφέρει ασφάλεια, δε μας βάζει σε κίνδυνο: Βρήκαμε ένα σίγουρο μέρος για να φυλάξουμε τα χρήματά μας. (= ασφαλής) / Πήρε το μαγαζί του πατέρα του, που είναι μια σίγουρη δουλειά. (= εξασφαλισμένος)

4. σίγουρο λέμε κάτι όταν δείχνει σιγουριά και σταθερότητα (= αποφασιστικός ≠ ανασφαλής): Περπατούσε με σίγουρο βήμα.

τα **σιδεράκια** ΟΥΣ.: τα σιδεράκια είναι μια μικρή μεταλλική κατασκευή που τοποθετείται στα δόντια μας όταν είναι στραβά για να έρθουν στη σωστή τους θέση: Ο οδοντίατρος του έβαλε σιδεράκια.

Δ Η λέξη σιδεράκια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **σιδεράς** (του σιδερά, των σιδεράδων) ΟΥΣ.: ο σιδεράς είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να φτιάχνει αντικείμενα ή άλλες κατασκευές από σίδηρο (= σιδηρουργός): Ο σιδεράς έφτιαξε τα κάγκελα στο μπαλκόνι του σπιτιού.

ο **σιδερένιος**, η **σιδερένια**, το **σιδερένιο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σιδερένιο, είναι φτιαγμένο από σίδηρο: Άνοιξε τη βαριά σιδερένια πόρτα της αυλής.

2. λέμε ότι κάτι είναι σιδερένιο όταν είναι πάρα πολύ δυνατό, πάρα πολύ γερό: Είναι ανίκητος στο μποξ γιατί έχει σιδερένια γροθιά.

3. όταν λέμε σε κάποιον να είναι σιδερένιος μετά από αρρώστια, του ευχόμαστε να είναι πάντα γερός: Περαστικά και σιδερένιος!

το **σίδηρο** (του σιδήρου, των σιδηρών) ΟΥΣ.:

1. το σίδηρο είναι ένα βαρύ μέταλλο που έχει σκούρο γκρι χρώμα και το χρησιμοποιούμε για να φτιάχνουμε κτίρια, μηχανήματα κ.ά. (= σίδηρος): Τα κάγκελα του μπαλκονιού είναι φτιαγμένα από σίδηρο.

2. σίδηρο λέμε κάθε αντικείμενο ή κομμάτι αντικειμένου που είναι φτιαγμένο από σίδηρο: Καλά, σίδερα έχει μέσα η βαλίτσα και είναι τόσο βαριά;

3. το σίδηρο είναι μια ηλεκτρική συσκευή με επίπεδη μεταλλική βάση που ζεσταίνεται και χρησιμοποιείται για να γίνονται τα ρούχα απαλά, χωρίς ζάρες: Άναψα το σίδηρο για να σιδερώσω τα πλυμένα ρούχα.

4. λέμε σίδηρο αυτό που κάνουμε όταν σιδερώσουμε ένα ρούχο (= σιδέρωμα): Έχω μια στοίβα ρούχα για σίδηρο.

5. **σίδερα** ΠΛΗΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): σίδερα λέμε αλλιώς τη φυλακή: Τον έπιασαν να κλέβει και τον έκλεισαν στα σίδερα.

σιδερώνω (σιδέρωσα), **σιδερώνομαι** (σιδερώθηκα, σιδερωμένος) ΡΗΜ.: σιδερώνουμε ένα ρούχο όταν το πατάμε με σίδηρο ή με άλλη

συσκευή για να φύγουν οι ζάρες του: *Θα μου σιδερώσεις το πουκάμισο;*

η **σιδερώστρα** (της σιδερώστρας) ουσ.: η σιδερώστρα είναι μια κατασκευή που ανοίγει και κλείνει και αποτελείται από μεταλλικά πόδια και μια στενή σανίδα πάνω στην οποία σιδερώνουμε τα ρούχα: *Τελείωσε το σιδέρωμα και έκλεισε τη σιδερώστρα.*

Δ Η λέξη σιδερώστρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **σιδηρόδρομος** (του σιδηροδρόμου, των σιδηροδρόμων) ουσ.:

1. ο σιδηρόδρομος είναι το τρένο: *Θα ταξιδέψεις με το σιδηρόδρομο ή με το λεωφορείο;*

2. ο σιδηρόδρομος είναι ένα μακρύ, μεταλλικό ραβδί πάνω στο οποίο στερεώνουμε τις κουρτίνες για να μπορούν να κινούνται από τη μια άκρη του παραθύρου στην άλλη: *Έπλυνε τις κουρτίνες και τις κρέμασε στο σιδηρόδρομο.*

3. λέμε ότι μια λέξη είναι σιδηρόδρομος όταν είναι πάρα πολύ μεγάλη, όταν έχει πολλές συλλαβές: *Η λέξη σκουληκομυρμηγκότρυπα είναι σιδηρόδρομος.*

ο **σίδηρος** (του σιδήρου, των σιδήρων) ουσ.:

1. ο σίδηρος είναι ένα μέταλλο που έχει σκούρο γκριζο χρώμα και είναι πολύ σκληρό και γερό (= σίδηρο): *Οι εργάτες στα μεταλλεία σιδήρου δουλεύουν όλη μέρα κάτω από τη γη.*

2. ο σίδηρος είναι ένα χημικό στοιχείο που υπάρχει στον οργανισμό μας και σε ορισμένες τροφές: *Να φας φακές που έχουν σίδηρο, για να δυναμώσεις.*

ο **σιδηρουργός** (του σιδηρουργού, των σιδηρουργών) ουσ. (ΕΠΙΣ.): ο σιδηρουργός είναι ο σιδεράς: *Το αμόνι και ο σφυρί είναι τα βασικά εργαλεία του σιδηρουργού.*

η **σικάλη** (της σικάλης) ουσ.:

1. σικάλη είναι το φυτό που μοιάζει με το σιτάρι, αλλά φυτρώνει σε πιο κρύα μέρη και από τους σπόρους του φτιάχνουμε αλεύρι, ψωμί κτλ. (= βρίζα): *Στο μισό χωράφι καλλιεργούμε σικάλη και στο άλλο μισό σιτάρι.*

2. σικάλη είναι οι σπόροι του φυτού σικάλη, από τους οποίους φτιάχνουμε αλεύρι και διάφορα ποτά, όπως ούισκι, μπίρα κτλ.: *Θα αλέσουμε τη σικάλη για να φτιάξουμε αλεύρι.*

3. σικάλη είναι το αλεύρι που γίνεται από τους σπόρους του φυτού σικάλη: *Τρώει φρυγανιές από σικάλη γιατί είναι πιο υγιεινές.*

Δ Η λέξη σικάλη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η **σιλουέτα** (της σιλουέτας) ουσ.:

1. η σιλουέτα είναι το σχήμα ενός ανθρώπινου σώματος που δε φαίνεται καθαρά (= φιγούρα): *Όπως στέκεσαι κόντρα στο φως, βλέπω μόνο τη σιλουέτα σου.*

2. σιλουέτα λέμε το λεπτό και όμορφο σώμα μιας γυναίκας: *Για να διατηρήσεις τη σιλουέτα σου, να τρως πολλά φρούτα και λαχανικά.*

Δ Η λέξη σιλουέτα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

σιμώνω (σίμωσα) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. όταν σιμώνουμε σε ένα μέρος, πλησιάζουμε εκεί: *Σίμωσε στο τζάκι για να ζεσταθεί.*

2. **σιμώνει** 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι σιμώνει όταν πλησιάζει (= κοντεύει): *Σιμώνει η ώρα που θα πρέπει να φύγω.*

το **σινεμά** ουσ.: σινεμά λέμε αλλιώς τον κινηματογράφο: *Παίζει μια πολύ ωραία ταινία στο σινεμά.*

Δ Η λέξη σινεμά δεν κλίνεται.

το **σινιάλο** (του σινιάλου, των σινιάλων) ουσ.: το σινιάλο είναι το σήμα που κάνουμε σε κάποιον που μας ακούει ή μας βλέπει για να του πούμε κάτι (= σήμα, νόημα): *Μου έκανε σινιάλο με το χέρι να πάω προς το μέρος του.*

το **σιντί** ουσ.:

1. το σιντί είναι ένας μικρός πλαστικός δίσκος πάνω στον οποίο είναι γραμμένη η μουσική: *Η μουσική της ταινίας κυκλοφορεί σε σιντί.*

2. σιντί λέμε και τη συσκευή μέσα στην οποία βάζουμε τα σιντί για να τα ακούσουμε: *Ακούω μουσική από το σιντί του αυτοκινήτου.*

Δ Η λέξη σιντί δεν κλίνεται.

το **σιντριβάνι** (του σιντριβανιού, των σιντριβανιών) ουσ.: το σιντριβάνι είναι μια ειδική κατασκευή σε κήπους ή πλατείες που πετάει το νερό ψηλά σε διάφορα σχήματα: *Το σιντριβάνι στην κεντρική πλατεία της πόλης.*

το **σίριαλ** ουσ.:

1. σίριαλ είναι μια ιστορία στην τηλεόραση που τη βλέπουμε σε κομμάτια, για πολύ καιρό (= σειρά): *Σήμερα προβάλλεται το πρώτο επεισόδιο του σίριαλ.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) σίριαλ λέμε μια υπόθεση που κρατάει πολύ καιρό, χωρίς να υπάρχει σοβαρός λόγος: *Πέντε μήνες συζητάτε αν θα πάρετε σκύλο, σίριαλ έγινε πια!*

Δ Η λέξη σίριαλ δεν κλίνεται.

το **σιρόπι** (του σιροπιού, των σιροπιών) ουσ.:

1. το σιρόπι είναι το υγρό με γλυκιά γεύση που γίνεται από ζάχαρη και βραστό νερό και το βάζουμε στα γλυκά: *Χύνετε το σιρόπι πάνω στους ζεστούς λουκουμάδες.*

2. σιρόπι είναι το φάρμακο που το πίνουμε με το κουταλάκι: *Ζήτησα από το γιατρό να μου δώσει ένα σιρόπι για το βήχα.*

το **σιτάρι** (του σιταριού, των σιταριών) ουσ.:

1. το σιτάρι είναι ένα ψηλό φυτό με ξανθό χρώμα, το πιο σημαντικό από όλα τα δημητριακά: *Ο θερισμός του σιταριού αρχίζει πριν ωρμάσουν πολύ τα στάχυα του και πέσει ο καρπός τους στη γη.*

2. σιτάρι λέμε τον καρπό του σιταριού, από τον οποίο φτιάχνεται αλεύρι για το ψωμί και για άλλες τροφές: *Φόρτωναν τα τσουβάλια με το σιτάρι στα ζώα και τα πήγαιναν στο μύλο για άλεσμα.*

τα **σιτηρά** (των σιτηρών) ουσ.: τα σιτηρά είναι τα δημητριακά: *Τα σιτηρά θερίζονται και στη συνέχεια οι πολύτιμοι καρποί τους αλέθονται.*

η **σιφονιέρα** (της σιφονιέρας) ΟΥΣ.: η σιφονιέρα είναι έπιπλο με συρτάρια, όπου φυλάμε ρούχα ή σεντόνια (= συρταριέρα): *Τακτοποίησε τα εσώρουχα στη σιφονιέρα.*

⚠ Η λέξη σιφονιέρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **σίφουνας** (του σίφουνα) ΟΥΣ.:

1. σίφουνα λέμε αλλιώς τον ανεμοστρόβιλο: *Ο σίφουνας πέρασε από το χωριό και κατέστρεψε σπίτια και καλλιέργειες.*

2. σίφουνα λέμε κάποιον όταν κινείται πολύ γρήγορα ή μπαίνει κάπου με μεγάλη ορμή: *Ήρθε και έφυγε σαν σίφουνας, δεν πρόλαβα να του μιλήσω.*

⚠ Η λέξη σίφουνας δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

οι **σιχαινοί** (σιχάθηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν σιχαινόμαστε κάτι, δε μας αρέσει καθόλου, μας προκαλεί αηδία: *Σιχαινοίμαι τα βρόμικα νύχια. / Σιχάινεται το κουτσομπολιό.*

2. όταν σιχαινόμαστε κάποιον, τον αντιπαθούμε πάρα πολύ (= απεχθάνομαι, αποστρέφομαι): *Σιχάινεται τους υποκριτές.*

ο **σιχαμένος**, η **σιχαμένη**, το **σιχαμένο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι σιχαμένο, δεν μας αρέσει καθόλου, μας προκαλεί αηδία: *Ένας σιχαμένος αρουραίος πετάχτηκε πίσω από το βαρέλι.*

η **σιωπή** (της σιωπής, των σιωπών) ΟΥΣ.:

1. όταν υπάρχει σιωπή, δεν ακούγονται φωνές ή ομιλίες: *Όταν μπήκε ο δικαστής, έγινε απόλυτη σιωπή στην αίθουσα.*

2. φωνάζουμε σε κάποιον "σιωπή!" όταν θέλουμε να σταματήσει να φωνάζει ή να μιλάει: *Σιωπή! Θα ξυπνήσετε το μωρό με τις φωνές σας.*

οι **σιωπηλά** ΕΠΙΡΡ.: όταν κάνουμε κάτι σιωπηλά, το κάνουμε χωρίς να μιλάμε: *Τον άκουγε σιωπηλά, χωρίς να τον διακόψει ούτε μια φορά.*

ο **σιωπηλός**, η **σιωπηλή**, το **σιωπηλό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι σιωπηλός, δε μιλάει (= αμίλητος): *Όσο κι αν με τρώει το παράπονο θα μείνω σιωπηλός.*

2. όταν ένας χώρος είναι σιωπηλός, έχει ησυχία, δεν ακούγεται κανένας θόρυβος: *Τα παιδιά έφυγαν και το σπίτι απέμεινε σιωπηλό.*

οι **σκάβω** (έσκαψα), **σκάβομαι** (σκάφτηκα, σκαμμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκάβουμε κάτι, κάνουμε μία ή περισσότερες τρύπες στο έδαφος, στον τοίχο κτλ.: *Έσκαψε ένα βαθύ λάκκο στον κήπο για να θάψει εκεί το θησαυρό.*

2. κάποιος σκάβει το έδαφος όταν αναποδογυρίζει το χώμα με ειδικό εργαλείο ή με μηχανήμα, για να το καλλιεργήσει: *Έσκαψε τον κήπο για να φυτέψει ντομάτες και αγγούρια.*

ΕΚΦΡ. σκάβω το λάκκο

ο **σκάβω** το **λάκκο** ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν προσπαθούμε κρυφά να στήσουμε παγίδα σε κάποιον (= ανοίγω το λάκκο): *Προσπάθησε να μας σκάψει το λάκκο αλλά έπεσε ο ίδιος μέσα!*

το **σκάγι** (του σκαγιού, των σκαγιών) ΟΥΣ.: τα σκάγια είναι οι μικρές σφαίρες που χρησιμοποιούν οι κυνηγοί στα όπλα τους: *Το πουλί πληγώθηκε από τα σκάγια.*

⚠ Η λέξη σκάγι χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

ο **σκάει** η **βόμβα** ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν γίνεται γνωστό κάτι που προκαλεί μεγάλη αναστάτωση: *Και τότε έσκασε η βόμβα: ο διαγωνισμός ακυρώνεται!*

ο **σκάει** ο **τζιτζίκας** ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν κάνει πολλή ζέστη: *Έχει σαράντα βαθμούς, σκάει ο τζιτζίκας!*

ο **σκάζω** (έσκασα, σκασμένος) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς το σκάω

το **σκαθάρι** (του σκαθαριού, των σκαθαριών) ΟΥΣ.:

1. σκαθάρι είναι το μικρό έντομο με σκληρό, συνήθως μαύρο, σώμα: *Έβαλε τις φωνές όταν ένα σκαθάρι από το δέντρο έπεσε στα μαλλιά της.*

2. το σκαθάρι είναι ένα είδος ψαριού που ζει στις ελληνικές θάλασσες: *Ψαρέψαμε τρία λυθρίνια, δέκα γόπες και πέντε σκαθάρια.*

3. σκαθάρι είναι το κρέας του ψαριού, που το μαγειρεύουμε και το τρώμε: *Το μεσημέρι θα φάμε σκαθάρια και χόρτα σαλάτα.*

το **σκάκι** (του σκακιού, των σκακιών) ΟΥΣ.: το σκάκι είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι για δύο παίκτες, οι οποίοι κινούν πάνω σε πινάκα με άσπρα και μαύρα τετράγωνα δεκαέξι πιόνια ο καθένας: *Με νικάει πάντα στο σκάκι. / Βγήκε πρωταθλητής στο παγκόσμιο πρωτάθλημα σκακιού.*

η **σκάλα** (της σκάλας) ΟΥΣ.:

1. η σκάλα είναι ένα σύνολο από σκαλοπάτια που μας επιτρέπουν να ανεβαίνουμε από τον έναν όροφο ενός κτιρίου στον άλλο: *Άκουσα βήματα στη σκάλα. / Κατέβηκε γρήγορα τις σκάλες γιατί βιαζόταν.*

2. η σκάλα είναι μια φορητή κατασκευή για να φτάνουμε κάτι που βρίσκεται ψηλά, η οποία αποτελείται από δύο μακριά κομμάτια ξύλου ή μετάλλου που συνδέονται μεταξύ τους με σκαλοπάτια: *Ο πυροσβέστης σκαρφάλωσε στη σκάλα.*

⚠ Η λέξη σκάλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σκαλί** (του σκαλιού, των σκαλιών) ΟΥΣ.: σκαλί είναι κάθε οριζόντιο κομμάτι της σκάλας πάνω στο οποίο πατάμε όταν την ανεβαίνουμε ή την κατεβαίνουμε (= σκαλοπάτι): *Ήταν τόσο βιαστικός, που ανέβαινε δυο δυο τα σκαλιά.*

ο **σκαλίζω** (σκάλισα), **σκαλίζομαι** (σκαλίστηκα, σκαλισμένος) ΡΗΜ.:

1. σκαλίζουμε το χώμα ή κάτι άλλο όταν το σκάβουμε ελαφρά με μυτερό εργαλείο: *Ο μπαμπάς είναι στον κήπο και σκαλίζει τα φυτά. / Σκάλισε τη φωτιά με ένα ξύλο για να μη σβήσει.*

2. σκαλίζουμε ένα υλικό, όπως ξύλο, μέταλλο, πέτρα κτλ., όταν κάνουμε πάνω του σχέδια και σχήματα με κάτι μυτερό (= χαράζω): *Σκάλισε ένα σταυρό πάνω στο βράχο. / Σκάλισαν τα ονόματά τους στο δέντρο.*

3. λέμε ότι σκαλίζουμε κάτι όταν σηκώνουμε ή ανακατεύουμε πράγματα για να βρούμε κάτι (= ψαχουλεύω): *Δε μου αρέσει να σκαλίζεις την τσάντα μου.*

4. λέμε ότι σκαλίζουμε κάτι όταν ψάχνουμε να βρούμε λεπτομέρειες για κάποιον ή για κάτι (= αναμοχλεύω): *Μην τη σκαλίζεις άλλο την υπόθεση, γιατί θα μπλέξεις.*

το **σκαλιστήρι** (του σκαλιστηριού, των σκαλιστηριών) ουσ.: το σκαλιστήρι είναι το εργαλείο που χρησιμοποιούμε στον κήπο ή στο χωράφι για να σκάβουμε ελαφρά το χώμα: *Σκάλισε το χώμα με το σκαλιστήρι για να φυτέψει νέους σπόρους.*

το **σκαλοπάτι** (του σκαλοπατιού, των σκαλοπατιών) ουσ.: το σκαλοπάτι είναι ό,τι και το σκαλί: *Η σκάλα που οδηγεί στο υπόγειο έχει σαράντα σκαλοπάτια.*

η **σκαλωσιά** (της σκαλωσίας, των σκαλωσιών) ουσ.: η σκαλωσιά είναι μια μεταλλική κατασκευή πάνω στην οποία στηρίζονται ξύλινες οριζόντιες σανίδες, στην οποία ανεβαίνουν οι εργάτες όταν βάφουν τους τοίχους ή όταν καθαρίζουν τα τζάμια σε ψηλά κτίρια: *Έπεσε από τη σκαλωσιά της οικοδομής και τραυματίστηκε σοβαρά.*

το **σκαμνί** (του σκαμνιού, των σκαμνιών) ουσ.: το σκαμνί είναι ένα χαμηλό κάθισμα, συνήθως από ξύλο, που δεν έχει στήριγμα για την πλάτη και τα χέρια: *Ανέβηκε σε ένα σκαμνί για να ξεβιδώσει τη λάμπα.*

το **σκαμπίλι** (του σκαμπιλιού, των σκαμπιλιών) ουσ.: το σκαμπίλι είναι το χαστούκι: *Πάνω στα νεύρα του του έδωσε ένα δυνατό σκαμπίλι.*

το **σκαμπό** ουσ.: το σκαμπό είναι κάθισμα που δεν έχει στήριγμα για την πλάτη ή τα χέρια: *Οι πελάτες του μπαρ κάθονται σε ψηλά σκαμπό και πίνουν το ποτό τους. / Κάθισε στην πολυθρόνα και ακούμπησε τα πόδια σε ένα χαμηλό υφασμάτινο σκαμπό.*

Δ Η λέξη σκαμπό δεν κλίνεται.

η **σκανδάλη** (της σκανδάλης) ουσ.: η σκανδάλη είναι το εξάρτημα του όπλου που το πατάμε ή το τραβάμε για να πυροβολήσει το όπλο: *Ήταν έτοιμος να τραβήξει τη σκανδάλη και να πυροβολήσει.*

Δ Η λέξη σκανδάλη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η **σκανδαλιά** ουσ. ⇒ **σκανταλιά**

ο **σκανδαλιάρης**, η **σκανδαλιέρα**, το **σκανδαλιάρικο** επιθ. ⇒ **σκανταλιάρης**

η **σκανταλιά** (της σκανταλιάς, των σκανταλιών) και η **σκανδαλιά** ουσ.: η σκανδαλιά είναι η αταξία που κάνει ένα μικρό και ζωηρό παιδί: *Η δασκάλα τον μάλωσε για τη σκανδαλιά του.*

/ Τα παιδιά χαλάνε τον κόσμο με τις σκανταλιές τους.

ο **σκανταλιάρης**, η **σκανταλιέρα**, το **σκανταλιάρικο** και ο **σκανδαλιάρης**, η **σκανδαλιέρα**, το **σκανδαλιάρικο** επιθ.: όταν κάποιος είναι σκανδαλιάρης, είναι άτακτος και κάνει πολλές σκανταλιές: *Θα σου πω μια ιστορία με ένα σκανταλιάρικο αγόρι που σφήνωσε το κεφάλι του στη σουπιέρα.*

ο **σκαντζόχοιρος** (του σκαντζόχοιρου, των σκαντζόχοιρων) ουσ.:

1. ο σκαντζόχοιρος είναι ένα μικρό ζώο με στρογγυλό σώμα που καλύπτεται από μυτερά αγκάθια για προστασία: *Ο σκαντζόχοιρος φοβήθηκε και κολιουριάστηκε σαν μικρή μπάλα.*

2. σκαντζόχοιρο λέμε τον άνθρωπο που έχει κοντά και όρθια μαλλιά που μοιάζουν με τα αγκάθια του ζώου: *Πώς κουρεύτηκε έτσι, σαν σκαντζόχοιρος έγινες!*

η **σκάρα** ουσ. ⇒ **σχάρα**

σκάρτα επιρρ.: όταν κάποιος μας φέρεται σκάρτα, δε μας φέρεται όπως πρέπει ή όπως περιμένουμε να μας φερθεί: *Εγώ τον θεωρούσα φίλο μου, και εκείνος μου φέρθηκε σκάρτα και με πρόδωσε.*

ο **σκάρτος**, η **σκάρτη**, το **σκάρτο** επιθ.:

1. όταν κάτι είναι σκάρτο, έχει κάποιο ελάττωμα ή είναι κακής ποιότητας: *Η καινούρια μου τηλεόραση βγήκε σκάρτη και την πέταξα. / Πώς ξεχωρίζει τα καλά κεράσια από τα σκάρτα;*

2. λέμε για κάποιον ότι είναι σκάρτος όταν δεν είναι καλός και δεν αξίζει την εμπιστοσύνη μας (= τιποτένιος, ελεεινός): *Είναι πανέμορφη κοπέλα, αλλά σκάρτος χαρακτήρας.*

σκαρφαλώνω (σκαρφάλωσα, σκαρφαλωμένος) ρημ.:

1. όταν σκαρφαλώνουμε κάπου, ανεβαίνουμε σε βράχο, δέντρο κτλ. με τη βοήθεια των χεριών και των ποδιών (= αναρριχώμαι): *Σκαρφάλωσε στην κορυφή του πιο ψηλού ουρανοξύστη.*

2. **σκαρφαλώνει** 3^ο πρ.: λέμε ότι κάτι σκαρφαλώνει όταν ανεβαίνει: *Στους σαράντα πέντε βαθμούς σκαρφάλωσε η θερμοκρασία.*

σκαρφίζομαι (σκαρφίστηκα) ρημ. (ΑΝΕΠΙΣ.): σκαρφίζομαστε κάτι όταν έχουμε μια έξυπνη ιδέα (= επινοώ, σκέφτομαι): *Τι σκαρφίστηκε πάλι για να βγάλει λεφτά; / Σκαρφίστηκε μια ιστορία για να δικαιολογηθεί.*

σκαρώνω (σκάρωσα) ρημ.:

1. όταν σκαρώνουμε κάτι, σχεδιάζουμε μια αταξία ή ένα αστέιο: *Δεν έμαθες την πρωταπριλιάτικη φάρσα που της σκάρωσε;*

2. όταν σκαρώνουμε κάτι, φτιάχνουμε κάτι με πρόχειρο τρόπο, στα γρήγορα: *Μέσα σε δέκα λεπτά σκάρωσε ένα τραγουδάκι για τη γιορτή.*

το **σκασιαρχείο** (του σκασιαρχείου, των σκασιαρχείων) ουσ.: όταν κάνουμε σκασιαρχείο, λείπουμε από το σχολείο ή από τη δουλειά χωρίς να υπάρχει σοβαρός λόγος: *Οι γονείς του τον*

τιμώρησαν όταν έμαθαν ότι έκανε σκασιαρχείο.
(= κοπάνα)

η **σκάφη** (της σκάφης, των σκαφών) ΟΥΣ.: σκάφη είναι η βαθιά και στενόμακρη λεκάνη μέσα στην οποία παλιότερα οι άνθρωποι έπλεναν τα ρούχα με τα χέρια ή ζύμωναν ψωμί: *Τώρα πια δεν πλένουμε τα ρούχα στη σκάφη, αλλά στο πλυντήριο.*

το **σκάφος** (του σκάφους, των σκαφών) ΟΥΣ.:
1. σκάφος λέμε το μικρό ή το μεγάλο πλοίο με μηχανή: *Μας πήγε μια βόλτα με το σκάφος του στα νησιά του Σαρωνικού.*
2. σκάφος είναι το αεροπλάνο (= αεροσκάφος): *Ο πιλότος ζήτησε από τους επιβάτες του σκάφους να δέσουν τις ζώνες τους για την προσγείωση.*
3. σκάφος είναι το διαστημόπλοιο: *Παρακολουθήσαμε από την τηλεόραση την εκτόξευση του νέου σκάφους της NASA για τη Σελήνη.*

ο **σκάω** (έσκασα, σκασμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκάει κάτι που έχει μέσα αέρα ή όταν το σκάμε, σπάει ξαφνικά με θόρυβο: *Έσκασαν τα λάστιχα του αυτοκινήτου από τη ζέστη. (= κλατάρω) / Η χειροβομβίδα έσκασε στα χέρια του. / Έσκασε τα μπαλόνια για να γελάσουν τα παιδιά.*

2. κάτι ή κάποιος σκάει όταν πέφτει με δύναμη κάπου: *Η μπάλα έσκασε πάνω στο δοκάρι. / Παραπάτησε και έσκασε στο πάτωμα.*

3. λέμε ότι σκάμε όταν έχει πολλή ζέστη (= ζεσταίνομαι, ανάβω ≠ παγώνω): *Σκάσαμε, ανοίξτε το παράθυρο!*

4. λέμε ότι σκάσαμε όταν έχουμε φάει πολύ (= φουσκώνω): *Έσκασα, δεν μπορώ να φάω άλλο!*

5. λέμε ότι κάποιος μας σκάει όταν μας ταλαιπωρεί με τη συμπεριφορά του (= πρήζω): *Με έσκασε με την ξεροκεφαλιά του. / Με έσκασε μέχρι να μου πει την αλήθεια.*

6. λέμε ότι σκάμε όταν νιώθουμε μεγάλη ζήλια, στενοχώρια κτλ.: *Θα σκάσει από τη ζήλια της όταν δει το καινούριο μου φόρεμα.*

7. όταν σκάμε στα γέλια ή στα κλάματα, γελάμε ή κλαίμε πολύ: *Τα πιτσιρίκια έσκασαν στα γέλια με τον κλόουν. (= ξεκαρδίζομαι) / Το μωρό έσκασε στο κλάμα. (= πλαντάζω)*

8. (ΑΝΕΠΙΣ.) όταν λέμε σε κάποιον να σκάσει, του λέμε να σταματήσει να μιλάει (= σωπαίνω, βγάζω το σκασμό): *Σκάσε επιτέλους, δεν μπορώ να σε ακούω!*

9. **σκάει** 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι σκάει όταν έχει κάποιο σκίσιμο στην επιφάνεια του (= ανοίγει): *Έσκασαν οι τοίχοι από την υγρασία. / Έσκασαν τα χείλια μου από τη ζέστη.*

ΕΚΦΡ. σκάει η βόμβα, σκάει ο τζιτζικας, σκάω γαΐδαρο, σκάω μύτη, τα σκάω, το σκάω

ο **σκάω γαΐδαρο** ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που μας νευριάζει με το πείσμα του: *Σκάει γαΐδαρο αυτό το παιδί μέχρι να φάει!*

ο **σκάω μύτη** ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που εμφανίζεται κάπου: *Έσκασε μύτη στην πλατεία με την καινούρια του μηχανή.*

ο **σκελετός** (του σκελετού, των σκελετών) ΟΥΣ.:

1. ο σκελετός είναι όλα τα κόκαλα που στηρίζουν το σώμα των ανθρώπων και ορισμένων ζώων: *Πρέπει να πίνουμε πολύ γάλα, για να φτιάξουμε γερό σκελετό.*

2. λέμε ότι ένας άνθρωπος είναι σκελετός όταν είναι πάρα πολύ αδύνατος και φαίνονται τα κόκαλά του: *Με τόσο δίαιτα που κάνει, έχει γίνει σκελετός.*

3. ο σκελετός ενός κτιρίου είναι τα μέρη εκείνα που στηρίζουν και δίνουν το σχήμα του κτιρίου, δηλαδή οι κολόνες και τα δοκάρια, χωρίς τους τοίχους: *Όταν έσβησε η φωτιά, μόνο ο σκελετός του εργοστασίου δεν είχε καεί.*

4. λέμε σκελετό το πλαστικό ή μεταλλικό κομμάτι των γυαλιών που κρατάει μαζί τους στρογγυλούς φακούς: *Αγόρασα ένα ζευγάρι γυαλιά με χρυσό σκελετό.*

5. σκελετός είναι τα κύρια σημεία ενός έργου, μιας ιστορίας, μιας ομιλίας κτλ.: *Πριν γράψεις την έκθεση, κάνε πρώτα τον σκελετό.*

τα **σκέλια** (των σκελιών) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): τα σκέλια είναι τα πόδια των ανθρώπων ή τα πίσω πόδια των ζώων: *Ο σκύλος ξάπλωσε στο χώμα και άπλωσε τα σκέλια του.*

ΕΚΦΡ. βάζω την ουρά στα σκέλια

ο **σκεπάζω** (σκέπασα), **σκεπάζομαι** (σκεπάστηκα, σκεπασμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκεπάζω κάτι, βάζω πάνω του κάτι άλλο για να το κρύψω, να το κλείσω ή να το προστατέψω (≠ ξεσκεπάζω): *Σκέπασε την κατσαρόλα για να μην κρυώσει το φαγητό. (= κλείνω) / Σκέπασε το πρόσωπό της με μαντίλι. (= καλύπτω)*

2. όταν σκεπάζουμε κάτι παράνομο, δεν το αφήνουμε να γίνει γνωστό: *Προσπάθησαν να σκεπάσουν το σκάνδαλο.*

3. **σκεπάζει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι σκεπάζει μια επιφάνεια, σχηματίζει ένα στρώμα πάνω από αυτή: *Το χιόνι σκέπασε τις στέγες των σπιτιών.*

4. **σκεπάζομαι** ΠΑΘ.: λέμε "σκεπάζομαι" όταν βάζω πάνω στο σώμα μου σεντόνι ή κουβέρτα για μην κρυθώ (≠ ξεσκεπάζομαι): *Σκεπάσου καλά πριν κοιμηθείς.*

το **σκεπάρνι** (του σκεπαρνιού, των σκεπαρνιών) ΟΥΣ.: το σκεπάρνι είναι ένα βαρύ εργαλείο με ξύλινο χερούλι και μεταλλική άκρη, που είναι πλατιά στη μια πλευρά και στενή στην άλλη για να καρφώνουμε και να ξεκαρφώνουμε καρφιά: *Ο μαραγκός κάρφωνε τις πρόκες με σκεπάρνι.*

το **σκέπασμα** (του σκεπάσματος, των σκεπασμάτων) ΟΥΣ.:

1. σκέπασμα είναι το να σκεπάζουμε κάτι: *Το φαγητό θέλει σκέπασμα για να μην κρυώσει.*

2. σκέπασμα είναι κάθε αντικείμενο με το οποίο σκεπάζουμε κάτι: *Το σπιτάκι του σκύλου έχει ένα σκέπασμα για προστασία από τη βροχή.*

3. σκεπάσματα ΠΛΗΘ.: σκεπάσματα είναι η κουβέρτα, το σεντόνι, το πάπλωμα κτλ., με τα οποία σκεπαζόμαστε για να κοιμηθούμε: *Πέταξε τα σκεπάσματα στον ύπνο του γιατί ζεσταίνονται.*

η **σκηπή** (της σκεπής, των σκεπών) ΟΥΣ.:

1. σκηπή είναι η επιφάνεια που σκεπάζει την κορυφή ενός κτιρίου (= στέγη): *Όλα τα σπίτια του χωριού έχουν σκεπές με κεραμίδια.*

2. σκηπή είναι το επάνω μέρος ενός αυτοκινήτου, ενός λεωφορείου και άλλων μέσων συγκοινωνίας (= ουρανός): *Μου αρέσουν τα αυτοκίνητα που η σκηπή τους ανοίγει.*

σκέπτομαι (σκέφτηκα) ΡΗΜ. (ΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς το σκέφτομαι

το **σκέρτσο** (του σκέρτσου, των σκέρτσων) ΟΥΣ.: σκέρτσο είναι ο τρόπος που μιλάει ή περπατάει μια γυναίκα για να φανεί χαριτωμένη και να κάνει τους άλλους να την προσέξουν (= νάζι): *Κοίταξέ την με τι σκέρτσο περπατάει!*

ο **σκέτος**, η **σκέτη**, το **σκέτο** ΕΠΙΘ.:

1. τρώμε ή πίνουμε κάτι σκέτο όταν δεν το συνοδεύουμε ούτε το ανακατεύουμε με κάτι άλλο: *Πίνει τον καφέ του σκέτο, χωρίς ζάχαρη ή γάλα. / Μη φας σκέτα τα μακαρόνια, ρίξε και λίγο τυρί.*

2. όταν κάτι είναι σκέτο, δεν έχει καθόλου στολίδια (= απλός, λιτός): *Φορούσε ένα σκέτο μαύρο φόρεμα.*

3. χρησιμοποιούμε το "σκέτος" όταν θέλουμε να τονίσουμε ότι κάτι υπάρχει ή γίνεται σε μεγάλο βαθμό (= καθαρός): *Αυτό που πας να κάνεις είναι σκέτη ανοησία!*

το **σκετς** ΟΥΣ.: το σκετς είναι ένα σύντομο θεατρικό έργο συνήθως με εύθυμο θέμα που παίζεται σε σχολικές παραστάσεις: *Στο σκετς που ανέβασαν οι μαθητές, αυτός θα υποδυθεί το γάιδαρο.*

⚠ Η λέξη σκετς δεν κλίνεται.

το **σκεύος** (του σκεύους, των σκευών) ΟΥΣ.: σκεύος είναι κάθε αντικείμενο που χρησιμοποιούμε για να ετοιμάζουμε ή για να τρώμε το φαγητό (= μαγειρικό σκεύος): *Αγοράσαμε ταψιά, κατσαρόλες και άλλα σκεύη για την κουζίνα.*

σκεπτικά και **σκεπτικά** ΕΠΙΡΡ.: όταν κάνουμε κάτι σκεπτικά, το κάνουμε με ύφος που δείχνει ότι σκεφτόμαστε σοβαρά και προσεκτικά (= συλλογισμένα): *Πριν μιλήσει, άκουσε σκεπτικά αυτά που της έλεγα.*

ο **σκεπτικός**, η **σκεπτική**, το **σκεπτικό** και ο **σκεπτικός**, η **σκεπτική**, το **σκεπτικό** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι σκεπτικός, σκέφτεται σοβαρά και προσεκτικά όσα τον απασχολούν (= συλλογισμένος): *Καθόταν σκεπτικός και προσπαθούσε να βρει μια λύση.*

σκέφτομαι (σκέφτηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν σκεφτόμαστε κάτι, το έχουμε στο μυαλό μας, κάνουμε σκέψεις για αυτό (= συλλογίζομαι): *Τα σκέφτηκες αυτά που σου είπα; / Σκέψου καλά πριν αποφασίσεις.*

2. όταν σκεφτόμαστε να κάνουμε κάτι, το έχουμε στο μυαλό μας να το κάνουμε (= σχεδιάζω, σκοπεύω): *Σκέφτεται να αγοράσει καινούριο αυτοκίνητο. / Σκέφτομαι να μην του τηλεφωνήσω.*

3. σκέφτομαι κάτι όταν βρίσκω λύση, απάντηση κτλ. σε ένα πρόβλημα (= σκαρφίζομαι): *Κοίτα να δεις τι σκέφτηκε για να μην πάει στο σχολείο!*

4. όταν σκεφτόμαστε κάποιον, νοιαζόμαστε για αυτόν: *Δε με σκέφτεσαι καθόλου. / Πόσο σε σκέφτομαι που υποφέρεις!*

η **σκέψη** (της σκέψης, των σκέψεων) ΟΥΣ.:

1. σκέψη είναι το να σκεφτόμαστε λογικά ή προσεκτικά πριν πάρουμε μια απόφαση: *Ύστερα από σκέψη, αποφάσισε να ζησει μόνιμα στο εξωτερικό.*

2. σκέψη είναι καθετί που σκεφτόμαστε για κάτι: *Μου πέρασε από το μυαλό μια τρελή σκέψη. / Εκφράζει ελεύθερα τις σκέψεις του.*

3. η σκέψη κάποιου είναι ο συγκεκριμένος τρόπος με τον οποίο σκέφτεται: *Η μελέτη του βασίζεται σε επιστημονική σκέψη.*

ΕΚΦΡ. βάζω σε σκέψεις

η **σκηνή** (της σκηνής, των σκηνών) ΟΥΣ.:

1. η σκηνή είναι μια κατασκευή από αδιάβροχο ύφασμα που στηρίζεται με σκιοινιά στο έδαφος και την οποία τη χρησιμοποιούμε για να μεινουμε στο ύπαιθρο (= αντίσκηνο): *Έστησαν τις σκηνές τους κάτω από τα δέντρα και έπεσαν να κοιμηθούν.*

2. η σκηνή είναι το μέρος του θεάτρου στο οποίο εμφανίζονται και παίζουν οι ηθοποιοί: *Οι ηθοποιοί βγήκαν στη σκηνή και η παράσταση άρχισε.*

3. η σκηνή είναι ένα ορισμένο μέρος μιας παράστασης, μιας ταινίας, ενός βιβλίου κτλ.: *Δεν πρόλαβα να δω την τελευταία σκηνή της ταινίας.*

ο **σκηνοθέτης**, η **σκηνοθέτρια** (του/της σκηνοθέτη, των σκηνοθετών) και η **σκηνοθέτρια** (της σκηνοθέτριας, των σκηνοθετριών) ΟΥΣ.: ο σκηνοθέτης είναι αυτός που οργανώνει και διευθύνει μια παράσταση στο θέατρο, μια ταινία ή μια εκπομπή στην τηλεόραση: *Ο σκηνοθέτης έδωσε τις τελευταίες οδηγίες στους ηθοποιούς πριν την παράσταση.*

το **σκι** ΟΥΣ.:

1. τα σκι είναι μακριές και στενές σανίδες από ξύλο, μέταλλο ή πλαστικό που τις φοράμε στα πόδια μας για να γλιστράμε εύκολα πάνω στο χιόνι: *Στερέωσε τα σκι πάνω στις μπότες του.*

2. το σκι είναι το άθλημα κατά το οποίο οι αθλητές γλιστρούν με τα σκι πάνω στο χιόνι (= χιονοδρομία): *Αύριο θα πάμε στο χιονοδρομικό κέντρο για να κάνουμε σκι.*

⚠ Η λέξη σκι δεν κλίνεται.

η **σκιά** (της σκιάς, των σκιών) ΟΥΣ.:

1. σκιά είναι το μέρος ενός χώρου, στο οποίο δε φτάνουν οι ακτίνες ήλιου και γι' αυτό είναι πιο σκοτεινό και δροσερό (= ίσκιος): *Ήπιαμε*

τον καφέ μας στη σκιά του γέρικου πλάτανου της πλατείας.

2. σκιά είναι το σκούρο σχήμα ανθρώπων ή πραγμάτων που σχηματίζεται πάνω σε μια επιφάνεια όταν αυτά βρίσκονται ανάμεσα στο φως και στην επιφάνεια αυτή (= ίσκιος): *Οι σκιές μας έπεφταν στον τοίχο του σπιτιού.*

3. η σκιά είναι μια ειδική σκόνη με την οποία βάφουν οι γυναίκες τα βλέφαρά τους: *Έβαλε λίγη σκιά για να τονίσει τα μάτια της.*

ΕΚΦΡ. μένω στη σκιά, φοβάμαι και τη σκιά μου

σκιάζω (έσκιαξα) και **σκιάζομαι** (σκιάχτηκα) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. κάποιος ή κάτι μας σκιάζει όταν μας προκαλεί φόβο (= φοβίζω): *Δε με σκιάζει κανένας εμένα.*

2. σκιάζομαι ΠΑΘ.: όταν σκιαζόμαστε, νιώθουμε μεγάλο φόβο (= φοβάμαι, τρομάζω): *Σκιάχτηκε και το 'βαλε στα πόδια όταν τον είδε να πλησιάζει.*

⚠ Το ρήμα σκιάζω προφέρεται σε δύο συλλαβές: σκιά-ζω.

το **σκιάχτρο** (του σκιάχτρου, των σκιάχτρων) ΟΥΣ.:

1. το σκιάχτρο είναι ένα αντικείμενο που μοιάζει με άνθρωπο και το βάζουν οι γεωργοί στα χωράφια για να φοβίζονται τα πουλιά: *Το σκιάχτρο φτιάχνεται από ξύλα και κουρέλια.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε σκιάχτρο τον πολύ αδύνατο και άσχημο άνθρωπο (= ξδανο): *Τόσο όμορφη κοπέλα και παντρεύτηκε αυτό το σκιάχτρο!*

ο **σκιερός**, η **σκιερή**, το **σκιερό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σκιερό, κάνει σκιά: *Ας καθίσουμε κάτω από τα σκιερά δέντρα να ξεκουραστούμε λίγο.*

2. όταν κάτι είναι σκιερό, βρίσκεται στη σκιά, μακριά από τον ήλιο: *Το σπίτι δεν έχει καθόλου ήλιο, γιατί βρίσκεται σε ένα σκιερό δρομάκι.*

σκίζω και **σχίζω** (έσκισα), **σκίζομαι** και **σχίζομαι** (σκίστηκα, σκισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκίζω ένα χαρτί ή ένα ύφασμα, το κόβω σε κομμάτια ή κάνω πάνω του τρύπα, συνήθως τραβώντας με δύναμη τη μια άκρη του μακριά από την άλλη: *Ο καθηγητής έσκισε την κόλλα του μπροστά σε όλους τους συμμαθητές του. / Σκίστηκε η τσέπη του παντελονιού σου.*

2. όταν σκίζω το δέρμα μου, δημιουργείται πληγή και τρέχει αίμα: *Έσκισε το γόνατό του σε ένα βράχο.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι σκίζω σε κάτι όταν τα πηγαίνω πολύ καλά σε διαγωνισμό, αγώνα κτλ.: *Έσκισε στις εξετάσεις.*

4. σκίζομαι ΠΑΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι σκίζομαι όταν δείχνω πολύ πρόθυμος να κάνω κάτι: *Ο υπάλληλος σκίστηκε να με εξυπηρετήσει.*

ο **σκίουρος** (του σκίουρου, των σκίουρων) ΟΥΣ.: ο σκίουρος είναι ένα μικρό ζώο με μακριά φουντωτή ουρά, που ζει συνήθως πάνω σε δέντρα: *Ο σκίουρος σκαρφάλωσε γρήγορα στη βελανιδιά για να φάει βελανιδιά.*

το **σκίσσιμο** (του σκισίματος, των σκισιμάτων) και το **σχίσσιμο** ΟΥΣ.:

1. το σκίσσιμο είναι αυτό που κάνουμε όταν σκίζουμε κάτι: *Στη βιβλιοθήκη απαγορεύεται το σκίσσιμο των σελίδων ή το γράψιμο πάνω σε βιβλία.*

2. το σκίσσιμο είναι το άνοιγμα που δημιουργείται σε κάποιο υλικό ή στο δέρμα μας όταν το σκίζουμε: *Έραψε ένα κομματάκι ύφασμα πάνω από το σκίσσιμο. / Είχε ένα σκίσσιμο κάτω από το φρύδι.*

3. το σκίσσιμο είναι το άνοιγμα που έχει ένα ρούχο σύμφωνα με το σχέδιό του: *Φορούσε ένα μακρύ μαύρο φόρεμα μ' ένα μεγάλο σκίσσιμο στο πλάι.*

το **σκίτσο** (του σκίτσου, των σκίτσων) ΟΥΣ.: το σκίτσο είναι ένα σχέδιο που γίνεται γρήγορα και δεν έχει πολλές λεπτομέρειες: *Μέσα σε λίγα λεπτά έφτιαξε ένα σκίτσο του σκύλου του. / Πριν ξεκινήσει τον πίνακα σχεδιάζει πρώτα μερικά σκίτσα.*

η **σκληριά** (της σκληριάς, των σκληριών) ΟΥΣ.:

1. σκληριά είναι η κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι άνθρωποι όταν δεν έχουν την ελευθερία τους, οι σκλάβοι: *Ο λαός επαναστάτησε για να γλιτώσει από τη σκληριά που τον τυραννούσε εκατό χρόνια.*

2. λέμε σκληριά καθετί που μας καταπιέζει πάρα πολύ και δεν μας αφήνει να κάνουμε τα πράγματα που θέλουμε: *Πολλοί άνθρωποι θεωρούν το γάμο σκληριά.*

ο **σκλάβος** (του σκλάβου, των σκλάβων), η **σκλάβα** (της σκλάβας) ΟΥΣ.:

1. ο σκλάβος είναι αυτός που δεν έχει την ελευθερία του, που ανήκει σε κάποιον άλλο άνθρωπο και τον υπηρετεί (= δούλος): *Στην Αμερική οι μαύροι ήταν για πολλά χρόνια σκλάβοι των λευκών.*

2. σκλάβος ΑΡΣ.: λέμε ότι κάποιος είναι σκλάβος ενός προσώπου ή πράγματος όταν αυτό τον επηρεάζει πολύ και εμποδίζει την ελευθερία του: *Ο έρωτάς του γι' αυτήν τον έχει τυφλώσει και έχει καταντήσει σκλάβος της.*

σκληρώνω (σκληρώσα), **σκληρώνομαι** (σκληρώθηκα, σκληρωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκληρώνουμε κάποιον, του στερούμε την ελευθερία του, τον κάνουμε σκλάβο (= υποδουλώνω ≠ ελευθερώνω): *Καταπίεσαν και σκληρώσαν τους κατοίκους του νησιού για εκατό χρόνια.*

2. λέμε ότι κάποιος μας σκληρώνει όταν νιώθουμε υποχρέωση απέναντί του για κάτι καλό που μας έκανε: *Μας σκληρώσε με την περιποίησή της.*

σκληρά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν φερόμαστε σε κάποιον σκληρά, του φερόμαστε με σκληρό τρόπο, χωρίς καλοσύνη ή λύπηση: *Μετάνιωσε που της μίλησε τόσο σκληρά.*

2. όταν δουλεύουμε σκληρά για κάτι, κουραζόμαστε πολύ και κάνουμε μεγάλη προσπάθεια

για να το πετύχουμε: Έχει τέσσερα παιδιά και εργάζεται σκληρά για να τα σπουδάσει.

σκληραίνω (σκληήρυνα) ΡΗΜ.:

1. σκληραίνει 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι σκληραίνει κάτι άλλο ή όταν κάτι σκληραίνει, σταματά να είναι τόσο μαλακό ($\neq$ μαλακώνει): *Η δυνατή φωτιά σκληραίνει το κρέας.* / *Το χόμα σκληραίνει από την ξηρασία.*

2. σκληραίνει 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι σκληραίνει κάτι άλλο ή όταν κάτι σκληραίνει, σταματά να είναι τόσο απαλό ($\neq$ μαλακώνει): *Ο ήλιος και το αλάτι σκληραίνουν τα μαλλιά.* / *Σκλήρυναν τα χέρια του από το σκάψιμο.*

3. λέμε ότι κάποιος σκληραίνει ή ότι κάτι τον σκληραίνει όταν γίνεται πιο άκαρδος ή πιο αυστηρός: *Τα βάσανα της ζωής τον σκλήρυναν.* / *Σκλήρυναν οι νόμοι απέναντι στις τρομοκρατικές ενέργειες.*

ο σκληρός, η σκληρή, το σκληρό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σκληρό, είναι δύσκολο να το κόψουμε, να το σπάσουμε ή να το λυγίσουμε ($\neq$ μαλακός): *Το κρέας είναι σκληρό και δεν μπορώ να το μασήσω.* / *Τα μεγάλα βιβλία έχουν συνήθως σκληρό εξώφυλλο.*

2. όταν κάτι είναι σκληρό, δεν είναι ευχάριστο όταν το αγγίζουμε (= άγριος, τραχύς $\neq$ απαλός): *Η έλλειψη βιταμίνης Α κάνει το δέρμα σκληρό.*

3. λέμε ότι κάποιος είναι σκληρός όταν είναι αυστηρός ή άκαρδος: *Ο διευθυντής είναι πολύ σκληρός με τους εργαζόμενους.*

4. λέμε ότι κάτι είναι σκληρό όταν είναι δύσκολο και κουραστικό: *Κάνει σκληρή προπόνηση για τους αγώνες.*

ο σκληρός δίσκος ΟΥΣ. (ΠΛΗΡΟΦ.): στην πληροφορική, ο σκληρός δίσκος είναι το μέρος του ηλεκτρονικού υπολογιστή που χρησιμοποιείται για να φυλάμε σε αυτό αυτά που γράφουμε, σχεδιάζουμε κτλ.: *Έγραψε την εργασία του και την έσωσε στο σκληρό δίσκο.*

η σκνίπα (της σκνίπας, των σκνιπών) ΟΥΣ.:

1. η σκνίπα είναι ένα μικρό έντομο που μοιάζει με το κουνούπι: *Καθίσαμε δίπλα στο ποτάμι και μας τσίμπησαν οι σκνίπες.*

2. λέμε για κάποιον ότι είναι σκνίπα όταν είναι πολύ μεθυσμένος: *Ήπие ένα μπουκάλι ουίσκι και έγινε σκνίπα στο μεθύσι.*

το σκoinάκι και το σχοινάκι ΟΥΣ.:

1. το σκoinάκι είναι το μικρό σκoinί: *Στερέωσε τη μάσκα στο πρόσωπό του με ένα λεπτό σκoinάκι.*

2. το σκoinάκι είναι το παιχνιδι κατά το οποίο γυρίζουμε ένα κομμάτι σκoinί γύρω από το σώμα μας, κρατώντας το από τις δύο άκρες του, και πηδάμε έτσι ώστε να μην το πατήσουμε: *Έξω στην αυλή τα κορίτσια πηδούσαν σκoinάκι.*

⚠ Η λέξη σκoinάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το σκoinί (του σκoinιού, των σκoinιών) και **το σχoinί** ΟΥΣ.: το σκoinί είναι ένα χοντρό και γερό

κορδόνι που αποτελείται από πολλές κλωστές ή νήματα που είναι πλεγμένα όλα μαζί: *Έδεσε το γαϊδάρo με το σκoinί πάνω στο φράχτη.*

ΕΚΦΡ. το παίρνω σκoinί κορδόνι, τραβάω το σκoinί

η σκόνη (της σκόνης) ΟΥΣ.:

1. σκόνη είναι τα πολύ μικρά κομμάτια χόματος, άμμου ή βρομιάς που βρίσκουμε συχνά πάνω στα έπιπλα, στα πατώματα, στα φώτα κτλ.: *Λείπαμε καιρό από το σπίτι και τα έπιπλα είναι μέσα στη σκόνη.*

2. σκόνη είναι η μορφή που έχει κάθε υλικό που του βγάζουμε το νερό, το ξεραίνουμε και το τρίβουμε σε πάρα πολύ μικρά κομμάτια: *Αγόρασε σαπούνι σε σκόνη για το πλυντήριο.*

⚠ Η λέξη σκόνη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

σκονίζω (σκόνισα), **σκονίζομαι** (σκονίστηκα, σκονισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκονίζουμε κάτι, το κάνουμε να σκεπαστεί ή να γεμίσει με σκόνη ($\neq$ ξεσκονίζω): *Άλλαξε το χόμα στις γλάστρες και σκόνισε τα πλακάκια.*

2. σκονίζομαι ΠΑΘ.: όταν κάποιος ή κάτι σκονίζεται, σκεπάζεται ή γεμίζει με σκόνη: *Περπατούσαμε στο χωματόδρομο και τα παπούτσια μου σκονίστηκαν.*

σκοντάφτω (σκόνταψα) ΡΗΜ.:

1. όταν σκοντάφτουμε, χτυπάει το πόδι μας πάνω σε κάτι, καθώς περπατάμε ή τρέχουμε, και μπορεί να πέσουμε: *Σκόνταψε στο σκαλοπάτι καθώς ανέβαινε τη σκάλα.*

2. σκοντάφτει 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι σκοντάφτει σε κάτι άλλο όταν συναντάει κάποιο εμπόδιο ή δυσκολία: *Η συνεργασία δεν προχώρησε γιατί σκόνταψε σε μικρολεπτομέρειες.*

ο σκόπελος (του σκοπέλου, των σκοπέλων) ΟΥΣ.:

1. σκόπελος είναι ο βράχος που εξέχει λίγο από την επιφάνεια της θάλασσας και είναι επικίνδυνος για τα πλοία: *Οι επιβάτες κινδύνεψαν όταν το πλοίο έπεσε πάνω σε σκόπελο.*

2. λέμε σκόπελο κάθε σοβαρό εμπόδιο ή δυσκολία που συναντάμε: *Αφού ξεπεράσαμε και το σκόπελο των εξετάσεων, μπορούμε να πάμε διακοπές.*

σκοπεύω ΡΗΜ.: όταν σκοπεύουμε να κάνουμε κάτι, σκεφτόμαστε να το κάνουμε (= σχεδιάζω, λογαριάζω): *Σκοπεύει να ασχοληθεί με την πολιτική.* / *Σκοπεύεις να πας διακοπές το καλοκαίρι;*

⚠ Η λέξη σκοπεύω έχει μόνο ενεστώτα και παρατατικό.

σκόπιμα ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται σκόπιμα, γίνεται για κάποιο σκοπό ή για κάποιο λόγο (= εσκεμμένα $\neq$ τυχαία): *Σκόπιμα δεν τηλεφώνησα για να μη σας ξυπνήσω.*

ο σκόπιμος, η σκόπιμη, το σκόπιμο ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σκόπιμο, το κάνουμε επιτηδές, για να πετύχουμε το σκοπό μας (= εσκεμμένος $\neq$ τυχαίος): *Έχω θυμώσει μαζί του, γιατί το ψέμα του ήταν σκόπιμο.*

2. λέμε ότι κάτι είναι σκόπιμο να γίνει όταν είναι απαραίτητο να γίνει: *Είναι σκόπιμο να συνεχίσω να παίρνω τα φάρμακα, αν δεν έχω πυρετό;*

ο **σκοπός** (του σκοπού, των σκοπών) ουσ.:

1. ο σκοπός είναι αυτό που ελπίζουμε να πετύχουμε κάνοντας κάτι (= στόχος): *Για να πετύχεις το σκοπό σου, πρέπει να δουλέψεις πολύ σκληρά. / Σκοπός της εκδήλωσης είναι να συγκεντρωθούν χρήματα για τα ορφανά.*

2. ο σκοπός είναι ο στρατιώτης που φυλάει ένα κτίριο, μνημείο κτλ. (= φρουρός): *Την είσοδο του στρατοπέδου φύλαγαν ακίνητοι οι δύο σκοποί.*

3. ο σκοπός είναι η μελωδία ενός τραγουδιού, που εύκολα τη θυμόμαστε ή την αναγνωρίζουμε (= ρυθμός): *Σφύριζε χαρούμενος το σκοπό του αγαπημένου του τραγουδιού.*

η **σκορδαλιά** (της σκορδαλιάς, των σκορδαλιών) ουσ.: η σκορδαλιά είναι μια πηχτή σάλτσα, που γίνεται από σκόρδο ανακατεμένο με ψωμί ή πατάτα και άλλα υλικά, και την τρώμε συνήθως με ψάρι, κρέας κτλ.: *Μαγείρεψε μπακαλιάρo με σκορδαλιά.*

το **σκόρδο** (του σκόρδου, των σκόρδων) ουσ.:

1. το σκόρδο είναι ένα φυτό που μοιάζει με το κρεμμύδι: *Σε μια γωνιά του κήπου είχε φυτέψει σκόρδα και κρεμμύδια.*

2. σκόρδο λέμε και το μικρό άσπρο βολβό αυτού του φυτού, που αποτελείται από μικρότερες φέτες που τις βάζουμε στα φαγητά για να πάρουν άρωμα και πικάντικη γεύση: *Βάλε λίγο ακόμη σκόρδο στα κεφτεδάκια για να νοστιμίσουν.*

ο **σκόρος** (του σκόρου, των σκόρων) ουσ.: ο σκόρος είναι ένα μικρό έντομο που τρώει και τρυπάει τα μάλλινα ρούχα και τα υφάσματα: *Βάλαμε ναφθαλίνη στα μάλλινα για να μην τα φάει ο σκόρος.*

σκορπάω/σκορπώ ΡΗΜ. ⇒ **σκορπίζω**

σκορπίζω και **σκορπάω/σκορπώ** (σκόρπισα), **σκορπίζομαι** και **σκορπιέμαι** (σκορπίστηκα, σκορπισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκορπίζουμε πράγματα, τα αφήνουμε σε διάφορα σημεία, χωρίς τάξη (≠ μαζεύω): *Μη σκορπίζεις τα ρούχα σου από δω και από κει. / Ο αέρας σκόρπισε τα χαρτιά στο γραφείο του.*

2. σκορπίζουμε λεφτά σημαίνει ότι ξοδεύουμε πολλά χωρίς σκέψη (= σπαταλάω, πετάω): *Σκόρπισε την περιουσία του στα χαρτιά.*

3. σκορπίζουμε κάτι όταν το αφήνουμε να απλωθεί σε ένα χώρο (= διαχέω): *Τα τριαντάφυλλα σκόρπισαν τη μυρωδιά τους σε όλο το σπίτι. / Το κερύ σκόρπιζε ένα αδύναμο φως στο δωμάτιο.*

4. λέμε ότι κάποιος σκορπίζει κάτι κακό όταν το κάνει να συμβεί (= σπέρνω): *Η φωτιά στο δάσος σκόρπισε τον πανικό σε όλο το χωριό.*

5. σκορπίζουν οι άνθρωποι όταν πηγαίνουν σε διαφορετικά μέρη ο καθένας: *Εριξαν δακρυγό-*

να και σκόρπισαν οι διαδηλωτές. / Σκόρπισαν οι παλιοί συμμαθητές.

η **σκορπία** (της σκορπίας, των σκορπίων) ουσ.:

1. η σκορπία είναι ένα κοκκινωπό ψάρι με μεγάλο κεφάλι και μυτερά αγκάθια στο σώμα του: *Χτύπησε με το ψαροντούφεκο πέντε σκορπίνες και τρία μπαρμπούνια.*

2. έτσι λέγεται και το κρέας αυτού του ψαριού: *Μας κάλεσε στο σπίτι του να φάμε ψαρόσουπα από σκορπίνες.*

ο **σκορπιός** (του σκορπιού, των σκορπιών) ουσ.:

1. ο σκορπιός είναι ένα μικρό ζώο με μακριά και γυριστή ουρά που έχει μέσα δηλητήριο: *Το τσίμπημα του σκορπιού μπορεί να προκαλέσει φαγούρα και μικρές φουσκάλες.*

2. ο σκορπιός είναι ένα μικρό ψάρι που μοιάζει με τη σκορπία: *Ψαρέψαμε σκορπιούς και φτιάξαμε νόστιμη σούπα.*

ο **σκόρπιος**, η **σκόρπια**, το **σκόρπιο** ΕΠΙΘ.: όταν τα πράγματά μας είναι σκόρπια, είναι απλωμένα ή πεταμένα σε διάφορα σημεία, χωρίς τάξη (= σκορπισμένος ≠ μαζεμένος): *Να μαζέψεις τα παιχνίδια σου που είναι σκόρπια σε όλο το σπίτι.*

το **σκοτάδι** (του σκοταδιού, των σκοταδιών) ουσ.:

1. όταν έχει σκοτάδι, δεν υπάρχει φως, συνήθως γιατί είναι νύχτα: *Άναψε κανένα φως γιατί δε βλέπω μέσα στο σκοτάδι. / Το μωρό φοβάται το σκοτάδι.*

2. όταν κάποιος ή κάτι βρίσκεται στο σκοτάδι, βρίσκεται σε μια κατάσταση άγνοιας: *Οι έρευνες της αστυνομίας εξακολουθούν να βρίσκονται στο σκοτάδι.*

σκοτεινιάζω (σκοτεινιάσα, σκοτεινιασμένος) ΡΗΜ.:

1. κάποιος ή κάτι σκοτεινιάζει κάτι άλλο όταν το κάνει να είναι σκοτεινό, να μην έχει φως: *Τα σύννεφα σκοτεινιάσαν τον ουρανό.*

2. **σκοτεινιάζει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι σκοτεινιάζει, γίνεται σκοτεινό, δεν έχει αρκετό φως (≠ φωτίζει): *Έσβησαν τα φώτα κι όλα γύρω σκοτεινιάσαν.*

3. **σκοτεινιάζει** 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι σκοτεινιάζει το πρόσωπό μου ή κάτι άλλο όταν δείχνω στενοχωρημένος ή λυπημένος (≠ φωτίζει): *Σκοτεινιάσε το βλέμμα του όταν άκουσε τα άσχημα νέα.*

4. **σκοτεινιάζει** ΕΝΙΚ. 3^ο ΠΡ.: όταν σκοτεινιάζει, έρχεται η νύχτα (= νυχτώνει): *Το βράδυ, όταν σκοτεινιάζει, τα φώτα ανάβουν αυτόματα.*

ο **σκοτεινός**, η **σκοτεινή**, το **σκοτεινό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σκοτεινό, δεν έχει καθόλου φως ή έχει πολύ λίγο φως (≠ φωτεινός): *Η νύχτα ήταν σκοτεινή, χωρίς φεγγάρι. / Κατέβηκε στο σκοτεινό υπόγειο.*

2. κάτι είναι σκοτεινό όταν κρύβει κάποιο μυστήριο, όταν είναι δύσκολο να το καταλάβου-

με: *Η αστυνομία προσπαθεί να βρει τη λύση σε μια σκοτεινή υπόθεση φόνου.*

3. λέμε ότι κάτι είναι σκοτεινό όταν το θεωρούμε άσχημο, κακό ή δυσάρεστο: *Το σκοτεινό μυαλό του σκέφτεται συνέχεια πώς θα εκδικηθεί όσους τον έβλαψαν.*

ΕΚΦΡ. στα σκοτεινά

η σκοτούρα (της σκοτούρας) **ΟΥΣ.:** οι σκοτούρες είναι τα προβλήματα ή οι δυσκολίες που απασχολούν το μυαλό μας (= έννοια², μπελάς): *Τον τελευταίο καιρό έχει πολλές σκοτούρες με τα παιδιά της. / Αρκετά προβλήματα έχω, δε θέλω άλλη σκοτούρα στο κεφάλι μου!*

⚠ Η λέξη σκοτούρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο σκοτσέζικος, η σκοτσέζικη, το σκοτσέζικο **ΕΠΙΘ.:** όταν κάτι είναι σκοτσέζικο, έχει σχέση με τη Σκοτία ή με τους Σκοτσέζους: *Αγοράσαμε ένα μπουκάλι καλό σκοτσέζικο ουίσκι.*

ο Σκοτσέζος (του Σκοτσέζου, των Σκοτσέζων), **η Σκοτσέζα** (της Σκοτσέζας) **ΟΥΣ.+ΕΠΙΘ.:** Σκοτσέζος είναι αυτός που ανήκει στο έθνος της Σκοτίας ή είναι πολίτης του κράτους της Σκοτίας: *Το παραδοσιακό μουσικό όργανο των Σκοτσέζων είναι η γκάιντα. / Οι Σκοτσέζοι φίλαθλοι αγαπούν πολύ το ποδόσφαιρο και το γκολφ.*

ο σκοτωμός (του σκοτωμού, των σκοτωμών) **ΟΥΣ.:**

1. ο σκοτωμός είναι αυτό που γίνεται όταν σκοτώνονται άνθρωποι με βίαιο τρόπο: *Στους πολέμους γίνονται σκοτωμοί αθώων ανθρώπων. / Η ταινία είχε όλο σκοτωμούς και καταστροφές.*

2. όταν γίνεται σκοτωμός, υπάρχουν πολλοί άνθρωποι σε ένα χώρο, οι οποίοι δημιουργούν φασαρία και αναστάτωση: *Στις εκπτώσεις γίνεται σκοτωμός στα μαγαζιά.*

σκοτώνω (σκότωσα), **σκοτώνομαι** (σκοτώθηκα, σκοτωμένος) **ΡΗΜ.:**

1. σκοτώνουμε κάποιον όταν τον κάνουμε να πεθάνει: *Ο δολοφόνος σκότωσε το θύμα με μαχαίρι. (= δολοφονώ) / Τα ναρκωτικά σκοτώνουν τα νέους. / Δέκα άνθρωποι σκοτώθηκαν στην εθνική οδό το Σαββατοκύριακο.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) κάποιος ή κάτι μας σκοτώνει όταν μας κάνει να υποφέρουμε: *Με σκοτώνει η αδιφορία του.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι σκοτώνουμε κάτι όταν κάναμε πολλά λάθη όταν το λέμε ή όταν το γράφουμε: *Το σκότωσε το τραγούδι.*

4. σκοτώνομαι **ΠΑΘ.:** σκοτώνομαι όταν κουράζομαι πολύ με κάτι: *Τον τελευταίο καιρό σκοτώνεται στη δουλειά.*

5. σκοτώνομαι **ΠΑΘ.** (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι σκοτώνομαι όταν χτυπάω άσχημα κάπου στο σώμα μου (= τσακίζομαι): *Πονάω, γιατί έπεσα από τη σκάλα και σκοτώθηκα.*

6. σκοτώνομαι **ΠΑΘ.** (ΑΝΕΠΙΣ.): σκοτώνομαστε να κάνουμε κάτι όταν το κάνουμε με μεγάλη προθυμία (= τσακίζομαι): *Όταν πήγαμε στο σπίτι του, σκοτώθηκε να μας περιποιηθεί.*

ΕΚΦΡ. σκοτώνω την ώρα μου

σκοτώνω την ώρα μου **ΕΚΦΡ.** (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν σκοτώνουμε την ώρα μας, έχουμε ελεύθερο χρόνο και κάνουμε κάτι για να περάσει πιο ευχάριστα (= σκοτώνω το χρόνο μου): *Σκότωναν την ώρα τους παίζοντας τάβλι.*

σκουζώ (έσκουξα) **ΡΗΜ.** (ΑΝΕΠΙΣ.): σκουζούμε όταν βγάζουμε δυνατές φωνές (= ουρλιάζω, τσιρίζω): *Βογκούσε και έσκουζε από τον πόνο. / Μη σκούζεις, σε άκουσα!*

το σκουλαρίκι (του σκουλαρικιού, των σκουλαρικιών) **ΟΥΣ.:** το σκουλαρίκι είναι το κόσμημα που φοράμε στα αυτιά μας: *Μακριά ασημένια σκουλαρίκια.*

το σκουλήκι (του σκουληκιού, των σκουληκιών) **ΟΥΣ.:**

1. το σκουλήκι είναι ένα μικρό ζώο με μακρύ και λεπτό σώμα χωρίς κόκαλα και πόδια, που σέρνεται στο έδαφος: *Τα σκουλήκια τρώνε τα σάπια φρούτα των δέντρων.*

2. σκουλήκι λέμε μια σκέψη που βασανίζει το μυαλό μας και δε μας αφήνει να ησυχάσουμε: *Τον έτρωγε το σκουλήκι της ζήλιας.*

3. (ΜΕΙΩΤ.) σκουλήκι λέμε έναν άνθρωπο όταν πιστεύουμε ότι είναι άθλιος παλιάνθρωπος: *Οι έμποροι ναρκωτικών είναι σκουλήκια και τους αξίζει η χειρότερη τιμωρία.*

σκουντάω/σκουντώ (σκούντησα και σκούντηξα) **ΡΗΜ.:**

1. όταν σκουντάμε κάποιον, τον σπρώχνουμε ελαφρά με το σώμα ή με τα χέρια: *Τον σκουντάει στον ύπνο του για να μη ροχαλίζει.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) όταν σκουντάμε κάποιον για να κάνει κάτι, προσπαθούμε να τον πείσουμε να το κάνει (= πιέζω): *Είναι τεμπέλης και πρέπει να τον σκουντήξεις για να διαβάσει.*

σκουντουφλάω/σκουντουφλώ (σκουντούφλησα) **ΡΗΜ.** (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν σκουντουφλάμε, πέφτουμε πάνω σε κάποιον ή σε κάτι καθώς περπατάμε ή τρέχουμε (= σκοντάφτω): *Σκουντούφλησε με το κεφάλι πάνω στο παράθυρο και χτύπησε.*

η σκούπα (της σκούπας, των σκουπών) **ΟΥΣ.:**

1. η σκούπα είναι μια μεγάλη βούρτσα με μακρύ χερούλι, που τη σέρνουμε πάνω στο πάτωμα για να μαζεύουμε τα σκουπίδια και τις σκόνες: *Πήρε τη σκούπα για να μαζέψει τα σπασμένα γυαλιά.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) σκούπα λέμε τα μαλλιά που είναι πολύ ίσια, πυκνά και άγρια: *Τα μαλλιά μου έχουν γίνει σαν σκούπα από τα αλάτια της θάλασσας.*

το σκουπίδι (του σκουπιδιού, των σκουπιδιών) **ΟΥΣ.:**

1. σκουπίδι είναι καθετί που είναι άχρηστο και το πετάμε: *Μην πετάτε σκουπίδια στο δρόμο. / Πολλά σκουπίδια μπορούν να ανακυκλωθούν.*

2. σκουπίδια **ΠΑΘ.:** σκουπίδια λέμε το μέρος όπου πετάμε τα άχρηστα αντικείμενα: *Πέταξα τα σάπια φρούτα στα σκουπίδια.*

3. σκουπίδι λέμε καθετί που πιστεύουμε ότι είναι πολύ κακής ποιότητας: *Πώς μπορείς και βλέπεις αυτά τα σκουπίδια στην τηλεόραση;*
ΕΚΦΡ. για τα σκουπίδια

ο **σκουπιδιάρης** (του σκουπιδιάρη, των σκουπιδιάρηδων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο σκουπιδιάρης είναι υπάλληλος του δήμου που μαζεύει με ειδικό φορτηγό τα σκουπίδια έξω από τα σπίτια: *Κάνουν απεργία οι σκουπιδιάρηδες και σωροί από σκουπίδια έχουν μαζευτεί στις γωνίες των δρόμων.*

το **σκουπιδιάρικο** (του σκουπιδιάρικου, των σκουπιδιάρικων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το σκουπιδιάρικο είναι ένα μεγάλο φορτηγό, που το χρησιμοποιούν οι ειδικοί υπάλληλοι για να μαζεύουν τα σκουπίδια έξω από τα σπίτια (= απορριμματοφόρο): *Το σκουπιδιάρικο μαζεύει τα σκουπίδια από το δρόμο μας νωρίς το πρωί.*

ο **σκουπιδοτενεκές** ΟΥΣ. ⇒ **σκουπιδοτενεκές**

ο **σκουπιδοτενεκές** (του σκουπιδοτενεκέ, των σκουπιδοτενεκέδων) και ο **σκουπιδοτενεκές** ΟΥΣ.: ο σκουπιδοτενεκές είναι ένα μεγάλο δοχείο από μέταλλο ή πλαστικό μέσα στο οποίο ρίχνουμε τα σκουπίδια (= δοχείο απορριμμάτων): *Τα απορριμματοφόρα μαζεύουν τα σκουπίδια από τους σκουπιδοτενεκέδες καθημερινά.*

σκουπίζω (σκούπισα), **σκουπιζομαι** (σκουπίστηκα, σκουπισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκουπίζουμε, απομακρύνουμε με τη σκούπα τη σκόνη, τη βρομιά κτλ. από το πάτωμα: *Σκούπισε τα ξερά φύλλα από τη βεράντα. / Σκουπίζει κάθε μέρα το δωμάτιό της.*

2. όταν σκουπίζουμε κάτι βρεγμένο, το τρίβουμε με πετσέτα, πανί κτλ. για να στεγνώσει: *Σκούπισε τα λουσμένα μαλλιά της με την πετσέτα. / Σκούπισε τα δάκρυά της με μαντίλι.*

3. σκουπιζομαι ΠΛΘ.: όταν κάποιος σκουπίζεται, στεγνώνει ένα μέρος του σώματός του με πετσέτα, μαντίλι κτλ.: *Πάρε μια χαρτοπετσέτα και σκουπίσου από τις σάλτσες!*

το **σκουπόξυλο** (του σκουπόξυλου, των σκουπόξυλων) ΟΥΣ.: το σκουπόξυλο είναι το μακρύ και λεπτό κομμάτι από ξύλο ή μέταλλο από το οποίο κρατάμε τη σκούπα: *Κυνηγούσε τη γάτα με το σκουπόξυλο.*

σκουραίνω (σκούρινα) ΡΗΜ.:

1. όταν σκουραίνουμε κάτι, το κάνουμε να αποκτήσει πιο σκούρο χρώμα (≠ ξανοίγω): *Έβαψε τα μαλλιά της και τα σκούρινε.*

2. όταν κάτι σκουραίνει, γίνεται πιο σκούρο: *Το δέρμα του σκούρινε απ' τον ήλιο. / Οι άσπροι τοίχοι σκούριναν από τη σκόνη.*

η **σκουριά** (της σκουριάς) ΟΥΣ.: η σκουριά είναι η πορτοκαλιά ουσία που καταστρέφει την επιφάνεια του σιδήρου και άλλων μετάλλων: *Τα κάγκελα του μπαλκονιού έπιασαν σκουριά και χρειάζονται βάψιμο.*

⚠ Η λέξη σκουριά δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

σκουριάζω (σκούριασα, σκουριασμένος) ΡΗΜ.:

1. σκουριάζει 3^ο ΠΡ.: όταν ένα μεταλλικό αντικείμενο σκουριάζει, δημιουργείται σκουριά στην επιφάνειά του: *Σκούριασαν τα κάγκελα της βεράντας από την υγρασία.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι κάποιος σκουριάζει όταν δεν είναι γυμνασμένος (= πιάνομαι): *Κάθεται συνέχεια μπροστά στον υπολογιστή και έχει σκουριάσει.*

ο **σκουριασμένος**, η **σκουριασμένη**, το **σκουριασμένο** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος έχει σκουριασμένες ιδέες, οι ιδέες του είναι παλιές και δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τη σημερινή εποχή (= ξεπερασμένος): *Απορώ πώς ένας νέος άνθρωπος μπορεί να έχει τόσο σκουριασμένες ιδέες!*

ο **σκούρος**, η **σκούρη**, το **σκούρο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι σκούρο, το χρώμα του είναι πιο κοντά στο μαύρο από ό,τι στο άσπρο (= σκουρόχρωμος ≠ ανοιχτός, ανοιχτόχρωμος): *Έκρυβε τα μάτια της πίσω από σκούρα γυαλιά. / Οι αστυνομικοί φορούν σκούρα μπλε στολή.*

ΕΚΦΡ. τα βλέπω σκούρα

το **σκουφάκι** ΟΥΣ.:

1. το σκουφάκι είναι ένας λαστιχένιος σκούφος που τον φοράμε όταν κολυμπάμε για να μη βρέχονται τα μαλλιά μας: *Οι αθλητές της κολύμβησης φοράνε πάντα σκουφάκι πριν πέσουν στην πισίνα.*

2. το σκουφάκι είναι ένας σκούφος που δένει κάτω από το σαγόνι και το φοράνε συνήθως τα μωρά: *Την έλεγαν Κοκκινোসκουφίτσα γιατί φορούσε πάντα ένα κόκκινο σκουφάκι στα μαλλιά.*

⚠ Η λέξη σκουφάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

ο **σκούφος** (του σκούφου, των σκούφων) ΟΥΣ.: ο σκούφος είναι ένα κομμάτι από μάλλινο ύφασμα που το φοράμε στο πάνω μέρος του κεφαλιού μας, συνήθως για προστασία από το κρύο: *Φοράει σκούφο και γάντια στο σκι.*

σκύβω (έσκυψα, σκυμμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σκύβουμε, γέρνουμε τους ώμους ή το κεφάλι μπροστά και κάτω: *Περπάτα ίσια, μη σκύβεις. (= καμπουριάζω) / Έσκυψε το κεφάλι του για να του ψιθυρίσει κάτι στο αυτί.*

2. όταν σκύβουμε, λυγίζουμε τα πόδια μας, ώστε να ακουμπήσουμε το πάτωμα με τα χέρια μας, γέρνοντας το σώμα μας κάπως μπροστά (= γονατίζω): *Έσκυψε για να μαζέψει το βιβλίο από το πάτωμα.*

ο **σκυθρωπός**, η **σκυθρωπή**, το **σκυθρωπό** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι σκυθρωπός, το πρόσωπό του είναι λυπημένο και μαζί θυμωμένο: *Οι ηττημένοι έφυγαν από το γήπεδο αμίλητοι και σκυθρωποί.*

η **σκύλα** (της σκύλας) ΟΥΣ.:

1. η σκύλα είναι ο θηλυκός σκύλος: *Η σκύλα μας γέννησε τέσσερα κουτάβια.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) σκύλα λέμε μια γυναίκα που είναι σκληρή και άκαρδη: *Τη σκύλα, μόνο τον εαυτό της σκέφτεται!*

⚠ Η λέξη σκύλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σκυλάκι** ΟΥΣ.:

1. το σκυλάκι είναι ο μικρός σκύλος: *Τα κανίς είναι μικρόσωμα και χαριτωμένα σκυλάκια.*

2. το σκυλάκι είναι ένα φυτό με μοβ ή ροζ λουλούδια, που το σχήμα τους μοιάζει με τη μουσουδά του σκύλου: *Φύτεψα σκυλάκια στις γλάστρες του μπαλκονιού μου.*

3. το σκυλάκι είναι το άνθος αυτού του φυτού: *Έκοψα από τον κήπο ένα μπουκέτο σκυλάκια και τα έβαλα σε ένα βάζο.*

⚠ Η λέξη σκυλάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το **σκυλί** (του σκυλιού, των σκυλιών) ΟΥΣ.:

1. το σκυλί είναι ο σκύλος ή η σκύλα: *Μάζεψε ένα αδέσποτο σκυλί από το δρόμο.*

2. σκυλί λέμε τον άνθρωπο που αντέχει τη σωματική κούραση: *Αυτός είναι σκυλί, μπορεί να περπατάει δώδεκα ώρες χωρίς να κουράζεται.*

3. (ΜΕΙΩΤ.) σκυλί λέμε κάποιον που είναι σκληρός και άκαρδος: *Εγώ του ζητούσα βοήθεια κι αυτό το σκυλί με κοροϊδεύει.*

4. (ΜΕΙΩΤ.) σκυλί λέμε τον πολύ άσχημο άνθρωπο: *Μα καλά, τι της βρίσκει; Αυτή είναι σκυλί!*

ο **σκύλος** (του σκύλου, των σκύλων) ΟΥΣ.:

1. ο σκύλος είναι ένα ζώο με τέσσερα πόδια, που το έχουν οι άνθρωποι κοντά τους για συντροφιά, για φύλακα ή για το κυνήγι: *Τάισες το σκύλο; / Γαβγίζουν τα σκυλιά στο δρόμο.*

2. ο σκύλος είναι το αρσενικό αυτού του ζώου: *Είναι σκύλος ή σκύλα;*

ΕΚΦΡ. τρώγονται σαν το σκύλο με τη γάτα

το **σκυλόψαρο** (του σκυλόψαρου, των σκυλόψαρων) ΟΥΣ.: το σκυλόψαρο είναι είδος μικρού καρχαρία: *Μην κολυμπάς στα βαθιά, γιατί έχει σκυλόψαρο.*

η **σκυταλοδρομία** (της σκυταλοδρομίας, των σκυταλοδρομιών) ΟΥΣ.: η σκυταλοδρομία είναι ο αγώνας δρόμου ανάμεσα σε δύο ομάδες, κατά τον οποίο ο κάθε παίκτης πρέπει να τρέξει όσο το δυνατόν πιο γρήγορα για να δώσει στον επόμενο στη σειρά παίκτη της ομάδας του ένα ραβδί, τη σκυτάλη: κερδίζει η ομάδα όταν ο παίκτης της που ξεκίνησε να τρέχει τελευταίος φτάνει πρώτος στο τέρμα: *Η σκυταλοδρομία είναι άθλημα των Ολυμπιακών αγώνων.*

σκυφτά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάποιος προχωράει σκυφτά, προχωράει με το σώμα του ή το κεφάλι του να γέρνει μπροστά και προς τα κάτω: *Ο γεράκος προχωρούσε σκυφτά με τη βοήθεια ενός μπαστούνιού.*

ο **σκυφτός**, η **σκυφή**, το **σκυφτό** ΕΠΙΘ.: όταν είμαστε σκυφτοί, το σώμα μας ή το κεφάλι

μας γέρνει μπροστά και προς τα κάτω: *Έφυγε ντροπιασμένος με σκυφτό το κεφάλι.*

η **σκωληκοειδίτιδα** (της σκωληκοειδίτιδας) ΟΥΣ.: η σκωληκοειδίτιδα είναι μια αρρώστια, κατά την οποία το τελευταίο κομμάτι του εντέρου μας ερεθίζεται και πονάει: *Είναι στο νοσοκομείο, γιατί έκανε εγχείριση σκωληκοειδίτιδας.*

⚠ Η λέξη σκωληκοειδίτιδα δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

τα **σλαβικά** (των σλαβικών) ΟΥΣ.: λέμε σλαβικά οποιαδήποτε σλαβική γλώσσα, όπως π.χ. τα σερβικά, τα ρωσικά κτλ.: *Το κείμενο είναι γραμμένο στα σλαβικά, αλλά δεν μπορώ να καταλάβω αν είναι ρωσικά ή πολωνικά.*

τα **σλάβικα** (των σλάβικων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς τα σλαβικά

ο **σλαβικός**, η **σλαβική**, το **σλαβικό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι σλαβικό, που έχει σχέση με τους Σλάβους: *Οι Ρώσοι είναι σλαβικός λαός.*

ο **σλάβικος**, η **σλάβικη**, το **σλάβικο** ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο σλαβικός

ο **Σλάβος** (του Σλάβου, των Σλάβων), η **Σλάβα** (της Σλάβας) ΟΥΣ.+ΕΠΙΘ.: Σλάβοι ονομάζονται οι λαοί της ανατολικής και της κεντρικής Ευρώπης που μιλάνε σλαβικές γλώσσες, όπως για παράδειγμα οι Ρώσοι, οι Σέρβοι, οι Σλοβάκοι, οι Τσέχοι κτλ.: *Στις αρχές του δού αιώνα, οι Σλάβοι εγκαταστάθηκαν σε πολλά σημεία της Βαλκανικής Χερσονήσου. / Ρώσοι, Βούλγαροι, Σέρβοι είναι ορθόδοξοι χριστιανοί Σλάβοι.*

το **σμαράγδι** (του σμαραγδιού, των σμαραγδιών) ΟΥΣ.: το σμαράγδι είναι μία πολύτιμη πέτρα που έχει βαθύ πράσινο χρώμα: *Για την επέτειο του γάμου τους, της έκανε δώρο ένα δαχτυλίδι με σμαράγδι.*

το **σμήνος** (του σμήνους, των σμηνών) ΟΥΣ.: ένα σμήνος από πουλιά, έντομα ή αεροπλάνα είναι πολλά από αυτά που πετάνε όλα μαζί: *Στις αρχές του φθινοπώρου σμήνη από χελιδόνια αποδημούν προς τις νότιες χώρες. / Σμήνος βομβαρδιστικών αεροπλάνων έκανε επίθεση.*

σμίγω (έσμιξα) ΡΗΜ.:

1. όταν σμίγουμε με κάποιον, συναντιόμαστε μαζί του μετά από καιρό: *Έσμιξαν όλα τα ξαδέρφια στη γιορτή του.*

2. όταν δύο πράγματα σμίγουν, πλησιάζει πολύ το ένα στο άλλο και ενώνονται: *Τα δύο ποτάμια σμίγουν και σχηματίζουν ένα μεγαλύτερο.*

3. σμίγουν δύο άνθρωποι όταν γίνονται πάλι φίλοι (= συμφιλιώνονται): *Έσμιξε ξανά με τον άντρα της ύστερα από χρόνια.*

ΕΚΦΡ. μόνο βουνό με βουνό δε σμίγει

σοβαρά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάτι γίνεται σοβαρά, γίνεται με υπεύθυνο και προσεκτικό τρόπο: *Πρέπει να ασχοληθείς σοβαρά με τα μαθήματά σου αν θέλεις να περάσεις την τάξη.*

2. όταν κάνουμε ή λέμε κάτι σοβαρά, μιλάμε για κάτι σοβαρό ή παίρνουμε σοβαρό ύφος: *Εγώ σου μιλάω σοβαρά κι εσύ γελάς!*

3. όταν κάποιος αρρωσταίνει ή χτυπάει σοβαρά, η κατάσταση της υγείας του προκαλεί ανησυχία: *Τραυματίστηκε σοβαρά στο κεφάλι και κινδυνεύει η ζωή του.*

ΕΚΦΡ. παίρνω στα σοβαρά

σοβαρεύω (σοβάρεψα), **σοβαρεύομαι** (σοβαρεύτηκα) **ΡΗΜ.:**

1. όταν σοβαρεύουμε, γινόμαστε σοβαροί ή παίρνουμε ξαφνικά σοβαρό ύφος: *Μεγάλωσε και σοβάρεψε.* / *“Η κρίσιμη ώρα έφτασε” δήλωσε, και το πρόσωπό του σοβάρεψε απότομα.*

2. σοβαρεύει **ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.:** όταν κάτι σοβαρεύει, γίνεται πιο δύσκολο ή πιο επικίνδυνο: *Η κατάσταση της υγείας του έχει σοβαρέψει.*

3. σοβαρεύομαι **ΠΑΘ.:** όταν σοβαρευόμαστε, αντιμετωπίζουμε κάτι με υπεύθυνο τρόπο, δεν το θεωρούμε αστειό: *Σοβαρεύτηκε προς το τέλος του αγώνα και κατάφερε να βάλει γκολ.*

ο σοβαρός, η σοβαρή, το σοβαρό **ΕΠΙΘ.:**

1. όταν κάποιος είναι σοβαρός, αντιμετωπίζει τα πράγματα με προσεκτικό και υπεύθυνο τρόπο (= υπεύθυνος ≠ ανεύθυνος): *Όλοι εκτιμούν τη δουλειά του γιατί είναι σοβαρός επαγγελματίας.*

2. όταν κάτι είναι σοβαρό, γίνεται με προσεκτικό και υπεύθυνο τρόπο (= ώριμος): *Πρέπει να πάρεις μια σοβαρή απόφαση για το μέλλον σου.*

3. σοβαρό λέμε κάποιον που δε μιλάει ή δε γελάει πολύ: *Ήταν λιγομίλητος και σοβαρός και οι κουβέντες του μετρημένες.* / *Από το σοβαρό του ύφος κατάλαβα ότι τα νέα δεν ήταν ευχάριστα.*

4. σοβαρό λέμε κάτι που πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό (= σημαντικός ≠ ασήμαντος): *Παρατήθηκε για σοβαρούς, προσωπικούς λόγους.*

5. λέμε ότι μια κατάσταση είναι σοβαρή όταν μας κάνει να ανησυχούμε ή να φοβόμαστε (= επικίνδυνος, κρίσιμος): *Οι γιατροί λένε ότι η κατάσταση της υγείας του είναι εξαιρετικά σοβαρή.*

ΕΚΦΡ. μεταξύ σοβαρού και αστείου

σοβατίζω (σοβάτισα), **σοβατίζομαι** (σοβατίστηκα, σοβατισμένος) **ΡΗΜ.:** όταν σοβατίζουμε έναν τοίχο, απλώνουμε πάνω του ένα υλικό από ασβέστη και άμμο, το σοβά, για να γίνει πιο λείος και να μπορέσουμε μετά να τον βάψουμε: *Σοβάτισε και έβαψε μόνο τους εξωτερικούς τοίχους του σπιτιού.*

η σόγια (της σόγιας) **ΟΥΣ.:** η σόγια είναι ένα φυτό από την Ασία, που από τους σπόρους του φτιάχνουμε διάφορα τρόφιμα και λάδι: *Είναι χορτοφάγος και τρώει μπιφτέκια σόγιας.* / *Πρόσθεσε στο ρύζι σάλτσα σόγιας.*

⚠ Η λέξη σόγια δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η σοδειά (της σοδειάς, των σοδειών) **ΟΥΣ.:** η σοδειά είναι οι καρποί που μαζεύουν κάθε χρονιά οι γεωργοί από τα χωράφια: *Φέτος ο καιρός*

ήταν καλός και αυξήθηκε η σοδειά της πατάτας.

το σόι (του σογιού, των σογιών) **ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.):**

1. το σόι μας είναι όλοι οι συγγενείς μας (= συγγενολοί): *Είναι πολύ μεγάλη οικογένεια, περίπου πενήντα άτομα σόι.*

2. λέμε ότι κάποιος κατάγεται από σόι όταν κατάγεται από πλούσια ή σημαντική οικογένεια (= τζάκι): *Η πεθερά του κρατάει από μεγάλο σόι.*

το σοκ **ΟΥΣ.:** το σοκ είναι το δυσάρεστο και πολύ έντονο συναίσθημα που νιώθουμε όταν γίνεται κάτι άσχημο που δεν το περιμέναμε: *Άσπρισε από το σοκ.* / *Ακόμα δεν έχει ξεπεράσει το σοκ που έπαθε από το δυνατό σεισμό.*

⚠ Η λέξη σοκ δεν κλίνεται.

το σοκάκι **ΟΥΣ.:** το σοκάκι είναι ένας στενός και μικρός δρόμος (= δρομάκι, στενόν): *Τα απογεύματα κάνουμε βόλτες στα σοκάκια του νησιού.*

⚠ Η λέξη σοκάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η σοκολάτα (της σοκολάτας, των σοκολατών) **ΟΥΣ.:**

1. η σοκολάτα είναι η σκόνη που παίρνουμε από το κακάο και τη βάζουμε σε διάφορα γλυκά για να τους δώσουμε τη γεύση και το άρωμά του: *Φτιάξαμε ένα κέικ με σοκολάτα.*

2. η σοκολάτα είναι ένα σκληρό γλυκό σε μορφή πλάκας με καφέ χρώμα που φτιάχνεται από αυτή τη σκόνη: *Αγόρασε μια σοκολάτα υγείας και μου έδωσε ένα κομμάτι.*

3. η σοκολάτα είναι το ρόφημα από σοκολάτα που πίνεται ζεστό ή κρύο: *Αντί για καφέ, προτιμώ να πω μια ζεστή σοκολάτα.*

ο σοκολατένιος, η σοκολατένια, το σοκολατένιο **ΕΠΙΘ.:**

1. όταν κάτι είναι σοκολατένιο, είναι φτιαγμένο από σοκολάτα: *Η τούρτα των γενεθλίων μου ήταν ένα τεράστιο σοκολατένιο κάστρο!*

2. λέμε ότι κάτι είναι σοκολατένιο όταν έχει το καφέ χρώμα που έχει η σοκολάτα: *Μετά από τριάντα μπάνια στη θάλασσα απέκτησα σοκολατένιο μαύρισμα.*

η σόλα (της σόλας, των σολών) **ΟΥΣ.:** η σόλα είναι το κάτω μέρος του παπουτσιού που ακουμπάει στο έδαφος: *Για τις βροχές, αγόρασα παπούτσια με λαστιχένιες σόλες, που δε γλιστράνε.*

ο σολομός (του σολομού, των σολομών) **ΟΥΣ.:**

1. ο σολομός είναι ένα μεγάλο ψάρι με ασημένιο χρώμα, που ζει στις θάλασσες των βόρειων χωρών αλλά ψαρεύεται στα ποτάμια όπου πηγαίνει να γεννήσει τα αυγά του: *Στις θάλασσες της Βαλτικής απαγορεύεται το ψάρεμα του σολομού με δίχτυα.*

2. ο σολομός είναι το ροζ κρέας αυτού του ψαριού, που συνήθως τρώγεται ψητό ή καπνιστό: *Για πρώτο πιάτο φάγαμε φρέσκο σολομό.*

η σόμπα (της σόμπας, των σομπών) **ΟΥΣ.:** η σόμπα είναι μια συσκευή που καίει ξύλα, γκάζι

ή πετρέλαιο ή λειτουργεί με ηλεκτρικό ρεύμα και τη χρησιμοποιούμε για να ζεστάνουμε ένα χώρο: *Άναψαν τη σόμπα πετρελαίου για να ζεσταθούν.* (= θερμάστρα)

το **σόου** ουσ.: το σόου είναι μια εντυπωσιακή παράσταση με μουσική, χορό και τραγούδι στην τηλεόραση, τον κινηματογράφο κτλ. (= θέαμα): *Εορταστικό τηλεοπτικό σόου.*

⚠ Η λέξη σόου δεν κλίνεται.

η **σοπράνο** ουσ.: η σοπράνο είναι η τραγουδίστρια της όπερας που η φωνή της φτάνει πολύ ψηλά: *Δύο τενόροι και μία σοπράνο θα τραγουδήσουν χορωδιακά έργα του Μότσαρτ.*

⚠ Η λέξη σοπράνο δεν κλίνεται.

το **σπορτς** ουσ.: το σπορτς είναι το κοντό παντελόνι, που φτάνει περίπου μέχρι τη μέση των μηρών: *Η στολή της ομάδας ήταν κίτρινη φανέλα και μαύρο σπορτς.*

⚠ Η λέξη σπορτς δεν κλίνεται.

το **σοσόνι** (του σοσονιού, των σοσονιών) ουσ.: το σοσόνι είναι η κοντή κάλτσα, που φτάνει μέχρι τον αστράγαλο και τη φοράνε συνήθως τα κορίτσια: *Φορούσε τζιν παντελόνι και αθλητικά παπούτσια με σοσόνια.*

το **σουβενίρ** ουσ.: το σουβενίρ είναι καθετί που αγοράζουμε ή κρατάμε για να θυμόμαστε από ένα ταξίδι που κάναμε (= ενθύμιο): *Φέραμε μερικά σουβενίρ από την Ιταλία. / Καταστήματα με σουβενίρ και είδη λαϊκής τέχνης.*

⚠ Η λέξη σουβενίρ δεν κλίνεται.

η **σούβλα** (της σούβλας) ουσ.: η σούβλα είναι ένα μακρόστενο σιδερένιο ή ξύλινο κοντάρι μέσα από το οποίο περνάμε κομμάτια κρέατος ή ψαριού για να τα ψήσουμε γυρίζοντάς τα πάνω από τη φωτιά: *Το αρνί θα το ψήσουμε στη σούβλα για να γίνει πιο νόστιμο.*

⚠ Η λέξη σούβλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σουβλάκι** (του σουβλακιού, των σουβλακιών) ουσ.: το σουβλάκι είναι φαγητό που φτιάχνεται από μικρά κομμάτια κρέατος ή και άλλα υλικά, που τα περνάμε μέσα από ένα στενό-μακρο ξύλινο καλαμάκι και τα ψήνουμε: *Παραγγέλουμε σουβλάκια και γύρο νίτα από την ψησταριά.*

η **σουβλιά** (της σουβλιάς, των σουβλιών) ουσ.: σουβλιά λέμε κάθε δυνατό και ξαφνικό πόνο που νιώθουμε, σαν κάποιος να μας τρυπάει με μυτερό αντικείμενο: *Κάτι που έφαγα με πείραξε και νιώθω κάτι σουβλιές στο στομάχι.*

ο **σουγιός** (του σουγιά, των σουγιάδων) ουσ.: ο σουγιός είναι ένα μικρό μαχαίρι που διπλώνει και κλείνει, για να μπορούμε να το έχουμε μαζί μας: *Στις εκδρομές στη φύση πρέπει να έχετε πάντα μαζί σας παγούρι με νερό, σουγιό και φωτογραφική μηχανή.*

τα **σουηδέζικα** (των σουηδέζικων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς τα σουηδικά

ο **σουηδέζικος**, η **σουηδέζικη**, το **σουηδέζικο** ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο σουηδικός

τα **σουηδικά** (των σουηδικών) ουσ.: τα σουηδικά είναι η σουηδική γλώσσα: *Κάνει μεταφράσεις από τα σουηδικά στα ελληνικά.*

ο **σουηδικός**, η **σουηδική**, το **σουηδικό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι σουηδικό, έχει σχέση με τη Σουηδία ή με τους Σουηδούς: *Η σουηδική πρωτεύουσα, η Στοκχόλμη, είναι σχεδόν όλο το χειμώνα χιονισμένη. / Η βιβλιοθήκη μας είναι φτιαγμένη από σουηδικό ξύλο.*

ο **Σουηδός** (του Σουηδού, των Σουηδών), η **Σουηδή** (της Σουηδής) και η **Σουηδέζα** (της Σουηδέζας) ουσ.+ΕΠΙΘ.: Σουηδός είναι αυτός που ανήκει στο έθνος της Σουηδίας ή είναι πολίτης του κράτους της Σουηδίας: *Η μητέρα του είναι Σουηδή. / Αυτές τις μέρες επισκέπτεται τη χώρα μας ο Σουηδός πρωθυπουργός.*

το **σουλούπι** (του σουλουπιού, των σουλουπιών) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. το σουλούπι είναι το σχήμα του προσώπου ή και του σώματος ενός ανθρώπου (= παρουσιαστικό): *Έχει το λεπτό σουλούπι της μητέρας της.*

2. σουλούπι λέμε και την εξωτερική εμφάνιση ενός πράγματος: *Φαίνεται γερό αυτοκίνητο αλλά δε μου αρέσει το σουλούπι του.*

ο **σουλτάνος** (του σουλτάνου, των σουλτάνων) ουσ.:

1. ο σουλτάνος είναι ο αρχηγός διαφόρων μουσουλμανικών κρατών: *Στο Ντουμπαί, το συμβούλιο των υπουργών διορίζεται από το σουλτάνο.*

2. (ΙΣΤΟΡ.) ο σουλτάνος ήταν ο αρχηγός της Τουρκίας στα χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας: *Ο ανώτατος άρχοντας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ήταν ο σουλτάνος.*

η **σούπα** (της σούπας) ουσ.:

1. η σούπα είναι η υγρή τροφή που γίνεται από βραστό κρέας, ψάρι, λαχανικά και άλλα υλικά: *Με τέτοια παγωνιά, θα σου κάνει καλό λίγη ζεστή σούπα. / Η συνταγή του κέικ λέει πέντε κουταλιές της σούπας ζάχαρη.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) σούπα λέμε κάτι που είναι πολύ λιωμένο: *Ξέχασες το παγωτό έξω από το ψυγείο και έγινε σούπα. / Σούπα το χιόνι, δεν μπορούμε να κάνουμε σκι.*

3. (ΜΕΙΩΤ.) σούπα λέμε ένα έργο, ένα βιβλίο κτλ. όταν είναι πολύ βαρετό, όταν δεν έχει κανένα ενδιαφέρον: *Η ταινία ήταν σούπα, δεν αξίζει τον κόπο να τη δεις.*

⚠ Η λέξη σούπα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σουπερμάρκετ** ουσ.: το σουπερμάρκετ είναι ένα μεγάλο κατάστημα που πουλάει όλων των ειδών τα τρόφιμα και άλλα προϊόντα για το σπίτι: *Κάθε Σάββατο πηγαίνουμε στο σουπερμάρκετ για τα ψώνια της εβδομάδας.*

⚠ Η λέξη σουπερμάρκετ δεν κλίνεται.

η **σουπιά** (της σουπιάς, των σουπιών) ουσ.:

1. η σουπιά είναι ένα ζώο της θάλασσας με μαλακό πλατύ σώμα, που βγάζει μελάνι όταν νιώθει κάποιο κίνδυνο: *Λένε ότι αν χτυπηθεί θηλυκή σουπιά από τρίαίνα, οι αρσενικές προ-σπαθούν να τη σώσουν.*

2. η σουπιά είναι και το κρέας αυτού του ζώου, που το μαγειρεύουμε με διάφορους τρόπους και το τρώμε: *Σουπιές με σπανάκι.*

3. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε σουπιά τον άνθρωπο που κάνει τον αθώο και τον ήσυχο, ενώ είναι πονηρός και ύπουλος: *Είναι μεγάλη σουπιά αυτός, να τον προσέξεις!*

το **σούρουπο** (του σούρουπου, των σούρουπων) ουσ.: το σούρουπο είναι το διάστημα μετά τη δύση του ήλιου και πριν να νυχτώσει: *Είχε φτάσει το σούρουπο και βιάζονταν να ταξιδέψουν πριν πέσει η νύχτα.*

το **σουρωτήρι** (του σουρωτηριού, των σουρωτηριών) ουσ.: το σουρωτήρι είναι ένα σκεύος με πολλές μικρές τρύπες που το χρησιμοποιούμε στην κουζίνα για να αφαιρέσουμε το νερό από τα τρόφιμα ή για να πάρουμε τις στερεές ουσίες από τα υγρά (= τρυπητό): *Αφού έβρασε τα μακαρόνια, τα στράγγιξε στο σουρωτήρι.*

το **σουσάμι** (του σουσαμιού, των σουσαμιών) ουσ.: το σουσάμι είναι ο μικρός σπόρος του φυτού σουσαμιά, που τον βάζουμε στο ψωμί, σε φαγητά ή γλυκά: *Ψωμί με σουσάμι. / Το παστέλι φτιάχνεται από σουσάμι και μέλι.*

η **σουσουράδα** (της σουσουράδας) ουσ.:

1. η σουσουράδα είναι ένα μικρό πουλί με μακριά ουρά, που την κουνάει πάνω κάτω καθώς περπατάει: *Στο δάσος μπορείς να ακούσεις σουσουράδες κι αηδόνια να κελαηδούν.*

2. λέμε σουσουράδα τη γυναίκα που είναι όλο νάζια και φροντίζει πολύ την εμφάνισή της: *Δύο σουσουράδες που τον χάζευσαν εδώ και ώρα από απέναντι πόζαραν για να τις προσέξει.*

3. σουσουράδα λέμε χαϊδευτικά το μικρό άτακτο και χαριτωμένο κορίτσι: *Πάλι έκανες ζημιά, βρε σουσουράδα;*

Δ Η λέξη σουσουράδα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σούσουρο** (του σούσουρου, των σούσουρων) ουσ.:

1. σούσουρο είναι ο θόρυβος που ακούγεται όταν πολλοί άνθρωποι μιλούν την ίδια στιγμή: *Ο καθηγητής μπήκε στην τάξη και περίμενε να σταματήσει το σούσουρο για να αρχίσει το μάθημα.*

2. όταν γίνεται σούσουρο για κάποιον, λέγεται πολλά για αυτόν πίσω από την πλάτη του: *Έγινε μεγάλο σούσουρο στην οικογένεια για το χωρισμό της.*

τα **σουτζουκάκια** ουσ.: τα σουτζουκάκια είναι μακρόστενοι τηγανητοί κεφτεδες με πολλά μπαχαρικά, που τους ψήνουμε με σάλτσα ντομάτας στο φούρνο: *Μαγείρεψε σουτζουκάκια και ρύζι πιλάφι.*

Δ Η λέξη σουτζουκάκια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **σουτιέν** ουσ.: το σουτιέν είναι το εσώρουχο που φοράνε οι γυναίκες για να στηρίζει το στήθος τους: *Φόρεσε σουτιέν όταν έγινε δώδεκα χρονών και το στήθος της είχε αρχίσει να μεγαλώνει.*

Δ Η λέξη σουτιέν δεν κλίνεται.

ο **σουφρώνω** (σούφρωσα) ρημ.:

1. όταν σουφρώνουμε τα χείλια, τα φρύδια ή το μέτωπο, κάνουμε κάποιες γκριμάτσες, συνήθως για να δείξουμε παράπονο, λύπη ή θυμό (= ζαρώνω): *Σούφρωσε με αηδία το στόμα της. / Σούφρωσε τα φρύδια του και μου είπε με αυστηρό ύφος...*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) όταν σουφρώνουμε κάτι, το κλέβουμε γρήγορα χωρίς να μας δει κανένας (= βουτάω): *Μου σούφρωσαν το πορτοφόλι μέσα στο λεωφορείο.*

ο **σοφά** ΕΠΙΡΡ.: όταν κάνουμε κάτι σοφά, το κάνουμε με τρόπο που δείχνει ότι έχουμε σκεφτεί σωστά και λογικά (= σωστά): *Όπως πολύ σοφά με συμβούλεψες, το σκέφτηκα καλά πριν αποφασίσω.*

η **σοφία** (της σοφίας) ουσ.: η σοφία είναι οι πολλές γνώσεις που έχει αποκτήσει κάποιος μέσα από τα βιβλία ή μέσα από την εμπειρία: *Έχουμε πολλά να μάθουμε από τη σοφία της φύσης.*

Δ Η λέξη σοφία δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **σοφίτα** (της σοφίτας, των σοφιτών) ουσ.: η σοφίτα είναι το δωμάτιο που βρίσκεται στην κορυφή του σπιτιού, ακριβώς κάτω από τη σκεπή του: *Είναι παλιό διώροφο σπίτι με ξύλινη σκάλα που οδηγεί σε μια μικρή σοφίτα.*

ο **σοφός**, η **σοφή**, το **σοφό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι σοφός, έχει μεγάλη σοφία και οι άλλοι τον σέβονται πολύ: *Στην Ιλιάδα, ο σοφός γέροντας Νέστορας συμβουλεύει τους Αχαιούς.*

2. όταν κάτι είναι σοφό, είναι αποτέλεσμα λογικής σκέψης και ορθής κρίσης: *Δυστυχώς, ο Ίκαρος δεν άκουσε τις σοφές συμβουλές του Δαίδαλου.*

το **σπαγκέτι** ουσ.: το σπαγκέτι είναι τα πολύ λεπτά μακαρόνια, που τα βράζουμε και τα τρώμε συνήθως με κάποια σάλτσα: *Σπαγκέτι ναπολιτάνα.*

Δ Η λέξη σπαγκέτι δεν κλίνεται.

ο **σπάγκος** (του σπάγκου, των σπάγκων) ουσ.:

1. ο σπάγκος είναι ένα λεπτό σκονί, που έχει φτιαχτεί από κλωστές που τις έχουμε τυλίξει ή πλέξει μεταξύ τους: *Δέσαμε τα κιβώτια με σπάγκο και τα φορτώσαμε στο φορτηγό.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) όταν λέμε ότι ένας άνθρωπος είναι σπάγκος, εννοούμε ότι είναι πάρα πολύ τσιγκούνης: *Είναι τόσο σπάγκος, που δεν τρώει ποτέ σε εστιατόριο, για να μην ξοδέψει χρήματα.*

ο **σπάει ο πάγος** ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν σε μια συνάντηση ξεπερνιέται η αρχική αμηχανία και αρχί-

ζουμε να νιώθουμε πιο άνετα: *Μετά από μερικά ανέκδοτα έσπασε ο πάγος.*

σπάει τα ταμεία ΕΚΦΡ.: το λέμε για μια ταινία ή μια παράσταση όταν έχει μεγάλη επιτυχία: *Η ταινία που κέρδισε το Όσκαρ έχει σπάσει τα ταμεία.*

η **σπαζοκεφαλιά** (της σπαζοκεφαλιάς, των σπαζοκεφαλιών) ΟΥΣ.:

1. η σπαζοκεφαλιά είναι το αίνιγμα, η ερώτηση, το παιχνίδι κτλ. που θέλει πολλή σκέψη για να το λύσουμε και μας βοηθάει να ασκήσουμε το μυαλό μας (= γρίφος): *Τα παιδικά περιοδικά έχουν παιχνίδια και σπαζοκεφαλίες.*

2. σπαζοκεφαλιά λέμε κάθε σοβαρό πρόβλημα που είναι δύσκολο να το λύσουμε (= μπελάς): *Το πρόβλημα των σκουπιδιών είναι σπαζοκεφαλιά για το δήμαρχο της πόλης.*

σπάζω ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. έτσι λέμε αλλιώς το σπάω

2. **σπάζομαι** ΠΑΘ.: λέμε ότι σπαζόμαστε με κάτι όταν μας εκνευρίζει (= τσαντίζομαι): *Σπάστηκα με την αδιαφορία του!*

το **σπαθί** (του σπαθιού, των σπαθιών) ΟΥΣ.:

1. το σπαθί είναι ένα όπλο που αποτελείται από μια μακριά και κοφτερή λεπίδα από μέταλλο και κοντή λαβή για να το πιάνουμε: *Ο ιππότης τράβηξε το σπαθί του, έτοιμος να επιτεθεί.*

2. λέμε ότι κάποιος είναι σπαθί όταν κρατάει το λόγο του: *Είναι άνθρωπος σπαθί, ό,τι σου πει θα το κάνει.*

ΕΚΦΡ. με το σπαθί μου

το **σπανάκι** (του σπανακιού, των σπανακιών) ΟΥΣ.: το σπανάκι είναι ένα λαχανικό με μεγάλα σκούρα πράσινα φύλλα, που το βράζουμε και το τρώμε σε πίτες, μαζί με ρύζι κτλ.: *Η γέμιση της σπανακόπιτας γίνεται με σπανάκι και τυρί.*

σπάνια και σπανίως ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται σπάνια, γίνεται λίγες φορές (≠ συχνά): *Συναντιόμαστε σπάνια, γιατί μένουμε σε διαφορετικές πόλεις.*

ο **σπάνιος**, η **σπάνια**, το **σπάνιο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένα γεγονός είναι σπάνιο, δε γίνεται πολύ συχνά (≠ συχνός): *Είναι μία από τις σπάνιες τηλεοπτικές εμφανίσεις του καλλιτέχνη.*

2. όταν κάτι είναι σπάνιο, δεν υπάρχει σε μεγάλη ποσότητα και γι' αυτό είναι δύσκολο να το βρούμε: *Στο ζωολογικό κήπο είδαμε σπάνια είδη ζώων και πουλιών.*

3. όταν κάτι είναι σπάνιο, έχει μεγάλη αξία γιατί δεν είναι συνηθισμένο (= ασυνήθιστος ≠ συνηθισμένος): *Έχει σπάνιο ταλέντο στη μουσική.*

ο **σπάρος** (του σπάρου, των σπάρων) ΟΥΣ.:

1. ο σπάρος είναι ένα μικρό ψάρι γκριζου χρώματος, που ζει σε κοπάδια στα ρηχά νερά: *Καθώς κολυμπούσα, είδα με τη μάσκα μου ένα κοπάδι σπάρων να περνάνε από μπροστά μου.*

2. ο σπάρος είναι το κρέας αυτού του ψαριού, που το μαγειρεύουμε και το τρώμε: *Τηγάνισα*

σπάρους και μπαρμπούνια για να φάμε το μεσημέρι.

τα **σπαρτά** (των σπαρτών) ΟΥΣ.: τα σπαρτά είναι τα φυτά που καλλιεργούν οι άνθρωποι σε μεγάλες εκτάσεις για τους σπόρους ή τους καρπούς τους, όπως το σιτάρι, το κριθάρι, το βαμβάκι κτλ.: *Το χαλάζι κατέστρεψε τα σπαρτά της περιοχής.*

σπαρταράω/σπαρταρώ (σπαρτάρησα) ΡΗΜ.:

1. όταν ένα ψάρι σπαρταράει, τινάζεται απότομα όταν είναι έξω από το νερό, επειδή δεν μπορεί να αναπνεύσει: *Οι τσιπούρες είναι φρεσκοτάτες, σπαρταράνε.*

2. λέμε ότι ένας άνθρωπος σπαρταράει όταν τρέμει από υπερβολικό πόνο, γέλια κτλ.: *Οι θεατές σπαρταρούσαν από τα γέλια. (= ξεκαρδίζομαι) / Όλο το βράδυ σπαρταρούσε από τους πόνους.*

ο **σπασίκλας** (του σπασίκλα, των σπασίκλων)

ΟΥΣ.: σπασίκλα λένε οι μαθητές του σχολείου το μαθητή που διαβάζει πάρα πολύ και παίρνει πολύ καλούς βαθμούς: *Μου θυμίζει το σπασίκλα της τάξης, που έφευγε για να διαβάσει όταν εμείς πηγαίναμε για μπάλα.*

σπάταλα ΕΠΙΡΡ.: όταν ζούμε σπάταλα, ξοδεύουμε πολλά χρήματα χωρίς κανένα μέτρο (= πολυέξοδα): *Σκορπίζει την περιουσία του τόσο σπάταλα και επιπόλαια, που στο τέλος δε θα του μείνει τίποτα.*

σπαταλάω/σπαταλώ (σπατάλησα) ΡΗΜ.: όταν σπαταλάμε κάτι, το ξοδεύουμε χωρίς μέτρο (= αναλώνω, χαλάω): *Σπατάλησε την περιουσία του πατέρα του στα χαρτιά και στα γλέντια. / Σπατάλησε πολύ χρόνο σε ασήμαντα θέματα.*

ο **σπάταλος**, η **σπάταλη**, το **σπάταλο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι σπάταλος, ξοδεύει πολλά χρήματα χωρίς κανένα μέτρο (≠ οικονόμος): *Είναι τόσο σπάταλος, που είναι ικανός να ξοδέψει όλο το μισθό του μέσα σε ένα βράδυ.*

2. όταν κάποιος κάνει σπάταλη ζωή, ζει ξοδεύοντας πολλά χρήματα (= πολυέξοδος): *Δεν του περισσεύουν ποτέ χρήματα, γιατί κάνει σπάταλη ζωή.*

σπάω (έσπασα, σπασμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σπάμε κάτι, το διαλύουμε σε πολλά κομμάτια, χτυπώντας το ή ρίχνοντάς το κάτω: *Πέταξαν πέτρες και έσπασαν το τζάμι. / Προσπαθούσε να σπάσει την πέτρα.*

2. σπάμε ένα κόκαλο ή κάτι άλλο στο σώμα μας όταν χτυπάμε με δύναμη κάπου και το τραυματίζουμε: *Έσπασε το χέρι της και τώρα το έχει στο γύψο.*

3. λέμε ότι σπάει κάποιος όταν το δέρμα του γεμίζει ρυτίδες (= γερνάω): *Έσπασε στο πρόσωπο.*

4. όταν σπάμε ένα ρεκόρ, φέρνουμε καλύτερο αποτέλεσμα από όλους τους άλλους: *Έσπασε το προηγούμενο παγκόσμιο ρεκόρ στο ακόντιο.*

5. σπάει 3^ο πρ.: κάτι σπάει όταν διαλύεται σε κομμάτια: *Έσπασαν δύο κρυστάλλινα ποτήρια. / Τα πλαστικά παιχνίδια δε σπάνε εύκολα.*

6. σπάει 3^ο πρ.: λέμε ότι κάτι σπάει όταν γίνεται πιο λίγο (= κόβει): *Βγήκε ήλιος και έσπασε κάπως το κρύο.*

ΕΚΦΡ. μου τη σπάει, σπάει ο πάγος, σπάει τα ταμεία, σπάω πλάκα, σπάω στο ξύλο, σπάω τα μούτρα μου, σπάω τα νεύρα, σπάω το κεφάλι μου

σπάω πλάκα ΕΚΦΡ.: όταν σπάμε πλάκα, κάνουμε αστεία και διασκεδάζουμε: *Του έβγαλαν τη σέλα από το ποδήλατο για να πιάσουν πλάκα.*

σπάω στο ξύλο ΕΚΦΡ.: όταν σπάμε κάποιον στο ξύλο, τον δέρνουμε πολύ (= πλακώνω στο ξύλο): *Δεν κατάφερε να συγκρατήσει τα νεύρα του και την έσπασε στο ξύλο!*

σπάω τα μούτρα μου ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. το λέμε όταν πέφτουμε και χτυπάμε (= τρώω τα μούτρα μου): *Έσπασε τα μούτρα του σε μια τζαμαρία.*

2. το λέμε όταν κάποιος αποτυχαίνει σε κάτι: *Δοκίμασε να ανοίξει δική του επιχείρηση αλλά έσπασε τα μούτρα του.*

σπάω τα νεύρα ΕΚΦΡ.: κάποιος ή κάτι μας σπάει τα νεύρα όταν μας εκνευρίζει πολύ: *Μου έσπασε τα νεύρα με την γκρίνια του.*

σπάω το κεφάλι μου ΕΚΦΡ.: όταν σπάμε το κεφάλι μας να θυμηθούμε κάτι, προσπαθούμε να το θυμηθούμε: *Έσπασα το κεφάλι μου να θυμηθώ το όνομά του.*

σπέρνω (έσπειρα), **σπέρνομαι** (σπάρθηκα, σπαρμένος) ΡΗΜ.:

1. σπέρνουμε όταν βάζουμε σπόρους μέσα στο χώμα για να φυτρώσουν φυτά: *Όργωσαν το χωράφι και έσπειραν σιτάρι.*

2. λέμε ότι κάποιος σπέρνει κάτι κακό όταν το κάνει να συμβεί (= σκορπίζω): *Η είδηση για πιθανό σεισμό έσπειρε σε όλους τον πανικό.*

ΕΚΦΡ. φυτρώνω εκεί που δε με σπέρνουν

ο σπέσιαλ, η σπέσιαλ, το σπέσιαλ ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάτι είναι σπέσιαλ, είναι πολύ καλύτερο από όλα τα άλλα: *Θα σας ετοιμάσω μια σπέσιαλ μακαρονάδα με τέσσερα τυριά.*

▲ Η λέξη σπέσιαλ δεν κλίνεται.

το σπήλαιο (του σπηλαίου, των σπηλαίων) ΟΥΣ. (ΕΠΙΣ.): η σπηλιά: *Επισκέφτηκαν το σπήλαιο των Ιωαννίνων με τους σταλακτίτες και τους σταλαγμίτες.*

η σπηλιά (της σπηλιάς, των σπηλιών) ΟΥΣ.: η σπηλιά είναι μεγάλη τρύπα μέσα σε βράχο ή κάτω από το έδαφος: *Η αρκούδα ζούσε σε μια μεγάλη σκοτεινή σπηλιά.*

η σπίθα (της σπίθας, των σπιθών) ΟΥΣ.:

1. η σπίθα είναι μία πολύ μικρή λάμψη που πετάγεται από κάτι που καίγεται: *Φοβόταν να πλησιάσει τη φωτιά γιατί πετάγονταν σπίθες.*

2. λέμε ότι τα μάτια κάποιου πετάνε σπίθες όταν είναι πολύ έξυπνος: *Τα μάτια του πετάνε σπίθες, αμέσως καταλαβαίνει ό,τι του πεις.*

το **σπирάλ** ΟΥΣ.: το σπирάλ είναι σύρμα ή πλαστικό που μοιάζει με ελατήριο, όπως για παράδειγμα αυτό που υπάρχει στη ράχη τετραδίων ή μπλοκ: *Τετράδια με σπирάλ.*

▲ Η λέξη σπирάλ δεν κλίνεται.

το **σπίρτο** (του σπирτου, των σπирτων) ΟΥΣ.:

1. το σπирτο είναι ένα μικρό και λεπτό κομματάκι από ξύλο, με ένα ειδικό υλικό στην άκρη του που βγάζει φλόγα όταν το τρίβουμε πάνω σε άγρια επιφάνεια: *Δίπλα από τα τσιγάρα του έχει πάντα έναν αναπτήρα ή ένα πακέτο σπирта.*

2. σπирτο λέμε τον άνθρωπο που είναι πολύ έξυπνος: *Σπирτο ο μικρός, αμέσως κατάλαβε τι θέλαμε.*

το **σπίτι** (του σπιτιού, των σπιτιών) ΟΥΣ.:

1. το σπίτι είναι το κτίριο ή το διαμέρισμα στο οποίο κατοικεί κάποιος: *Μένουμε σε ένα διώροφο σπίτι. / Μετά τη δουλειά γυρίζει κατευθείαν σπίτι.*

2. σπίτι λέμε τα άτομα που μένουν όλα μαζί σε ένα σπίτι, η οικογένεια: *Θέλει να γίνει ηθοποιός, αλλά έχει αντιρρήσεις από το σπίτι του.*

ΕΚΦΡ. ανοίγω σπίτι, είμαι από σπίτι, κολόνα του σπιτιού, σαν στο σπίτι μου

το **σπιτικό** (του σπιτικού, των σπιτικών) ΟΥΣ.: το σπιτικό είναι το σπίτι ως χώρος ή ως οικογένεια: *Περάστε κάποια μέρα από το σπιτικό μας. / Παντρεύτηκε και έφτιαξε το δικό του σπιτικό.*

ο **σπιτικός**, η **σπιτική**, το **σπιτικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σπιτικό, γίνεται στο σπίτι και όχι σε κάποιο μαγαζί ή εργοστάσιο: *Το απόγευμα φτιάξαμε σπιτική μαρμελάδα ροδάκινο.*

2. λέμε ότι κάτι είναι σπιτικό όταν θέλουμε να δείξουμε ότι μας θυμίζει το σπίτι μας: *Το ξενοδοχείο προσφέρει σπιτική φιλοξενία και καλό φαγητό.*

ο **σπιτονοικοκύρης** (του σπιτονοικοκύρη, των σπιτονοικοκύρηδων), η **σπιτονοικοκυρά** (της σπιτονοικοκυράς, των σπιτονοικοκυρών) ΟΥΣ.: ο σπιτονοικοκύρης μας είναι αυτός που μας νοικιάζει το σπίτι που μένουμε: *Κάθε πρώτη του μηνός πληρώνουμε το ενοίκιο στο σπιτονοικοκύρη μας.*

το **σπλάχνο** (του σπλάχνου, των σπλάχνων) ΟΥΣ.:

1. **σπλάχνα** ΠΛΗΘ.: τα σπλάχνα είναι τα όργανα που βρίσκονται στο εσωτερικό του σώματός μας: *Μετά από λίγους μήνες έφερε στον κόσμο το παιδί που είχε στα σπλάχνα της.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) σπλάχνο λέει ένας γονιός το παιδί του: *Ό,τι και να κάνει ο γιος μου, είναι σπλάχνο μου και τον αγαπάω.*

η **σπονδυλική στήλη** ΟΥΣ.: η σπονδυλική στήλη είναι η κάθετη σειρά από μικρά κόκαλα στο κέντρο της πλάτης που στηρίζει το σώμα των ανθρώπων ή των ζώων (= ραχοκοκαλιά): *Αυτή η άσκηση δυναμώνει τους μυς της πλάτης και ανακουφίζει τη σπονδυλική στήλη.*

το **σπορ** ουσ.: το σπορ είναι κάθε άθλημα που κάνουμε για να γυμναστούμε αλλά και για να διασκεδάσουμε, χωρίς να είμαστε αθλητές: *Το αγαπημένο του σπορ είναι το μπάσκετ. / Σπορ και αναψυχή κοντά στη φύση.*

⚠ Η λέξη σπορ δεν κλίνεται.

ο **σπορ**, η **σπορ**, το **σπορ** επιθ.: όταν ένα ρούχο είναι σπορ, είναι απλό και άνετο, και δεν το φοράμε σε επίσημες εκδηλώσεις (≠ επίσημος): *Προτιμά τα τζιν παντελόνια, τις μπότες και γενικά το σπορ ντύσιμο.*

⚠ Η λέξη σπορ δεν κλίνεται.

το **σπορέλαιο** (του σπορέλαιου, των σπορέλαιων) ουσ.: σπορέλαιο λέμε το λάδι που βγαίνει από τους σπόρους διαφόρων φυτών, όπως το καλαμποκέλαιο, το ηλιέλαιο κτλ.: *Το σπορέλαιο είναι πιο ελαφρύ από το ελαιόλαδο.*

ο **σπόρος** (του σπόρου, των σπόρων) ουσ.:

1. ο σπόρος είναι το μικρό και σκληρό κομμάτι των καρπών ενός φυτού, από το οποίο μπορεί να φυτρώσει ένα νέο φυτό: *Από τους σπόρους που φύτεψε στο χώμα του κήπου φύτρωσαν υπέροχες τριανταφυλλίες.*

2. ο σπόρος μιας ιδέας ή ενός συναισθήματος είναι όταν αυτό ξεκινάει να υπάρχει και σιγά σιγά γίνεται πιο δυνατό και σημαντικό: *Η αρχαία Αθήνα φύτεψε το σπόρο της δημοκρατίας.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) σπόρο λέμε το μικρό ή το μικροκαμωμένο παιδί: *Μαζεύτηκαν οι σπόροι του γειτονιάς στην αλάνα για να παίξουν κρυφτό.*

σπουδάζω (σπουδάσα, σπουδασμένος) ρημ.:

1. όταν σπουδάζουμε ή όταν σπουδάζουμε μια επιστήμη, τη μελετάμε, παρακολουθώντας μαθήματα στο πανεπιστήμιο: *Σπουδάζει ιατρική στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.*

2. όταν σπουδάζουμε κάποιον, πληρώνουμε τα έξοδά του για να σπουδάσει μια επιστήμη: *Έχει πολλά έξοδα γιατί σπουδάζει το γιο του στην Αγγλία.*

σπουδαία τα λάχανα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε ειρωνικά για να μειώσουμε την αξία κάποιου πράγματος που μας το παρουσιάζουν ως πολύ σημαντικό (= σιγά τον πολυέλαιο, σιγά τ' αυγά): *Έπιασε ένα χταπόδι και μας έχει ζαλίσει. Σπουδαία τα λάχανα!*

ο **σπουδαίος**, η **σπουδαία**, το **σπουδαίο** επιθ.:

1. όταν κάποιος είναι σπουδαίος, ξεχωρίζει, γιατί είναι πολύ καλός στον τομέα του (= σημαντικός, αξιόλογος): *Ο Πικάσο ήταν ένας από τους σπουδαιότερους ζωγράφους του 20ού αιώνα.*

2. όταν κάτι είναι σπουδαίο, έχει μεγάλη σημασία ή αξία και παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον (= εξαιρετικός ≠ ασήμαντος): *Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σπουδαίες ανακαλύψεις στο χώρο της ιατρικής.*

ΕΚΦΡ. σπουδαία τα λάχανα

το **σπουργίτι** (του σπουργιτιού, των σπουργιτιών) ουσ.: το σπουργίτι είναι ένα μικρό πουλί με γκριζό ή καφετί χρώμα: *Ένα μικρό σπουργίτι πλησίασε για να φάει τα ψίχουλα από την αυλή.*

το **σπρέι** ουσ.: το σπρέι είναι μικρή συσκευή για να ψεκάζουμε κάποιο υγρό: *Ψέκασα το σπρίτ με ειδικό σπρέι για τις κατσαρίδες. / Θέλετε άρωμα σε κανονικό μπουκάλι ή σε σπρέι;*

⚠ Η λέξη σπρέι δεν κλίνεται.

σπρώχνω (έσπρωξα), **σπρώχνομαι** (σπρώχτηκα, σπρωγμένος) ρημ.:

1. όταν σπρώχνω κάποιον ή κάτι, τον κάνω να κουνηθεί πιέζοντάς τον με τα χέρια, το σώμα κτλ. (≠ τραβάω): *Έσπρωχνε με πολύ κόπο ένα βαρύ καρότσι. / Έσπρωξε δυνατά την πόρτα και μπήκε μέσα.*

2. κάποιος ή κάτι με σπρώχνει όταν με πιέζει ή με οδηγεί στο να κάνω κάτι: *Οι γονείς του τον έσπρωξαν να σπουδάσει γιατρός. / Δε μάθαμε ποτέ τι τον έσπρωξε στα ναρκωτικά.*

3. **σπρώχνομαι** παθ.: όταν δύο ή περισσότεροι άνθρωποι σπρώχνονται, προχωρούν, σπρώχνοντας ο ένας τον άλλο: *Μη σπρώχνεστε, όλοι θα μπειτε στο λεωφορείο.*

το **σπυρί** (του σπυριού, των σπυριών) ουσ.:

1. το σπυρί είναι ένα μικρό κόκκινο σημάδι πάνω στο δέρμα μας, το οποίο συχνά φουσκώνει και πονάει: *Από την αγωνία του για τις εξετάσεις το πρόσωπό του έχει γεμίσει σπυριά.*

2. λέμε σπυρί το σπόρο ορισμένων φυτών, κυρίως των δημητριακών: *Άφησε στο πιάτο του μόνο λίγα σπυριά ρύζι.*

ΕΚΦΡ. βγάζω σπυριά

στ' αλήθεια ΕΚΦΡ.: το λέμε για να δείξουμε ότι αυτό που λέμε συμβαίνει στην πραγματικότητα, δεν είναι ψέμα (= πράγματι): *Δεν μπορεί να πιστεύεις στ' αλήθεια ότι υπάρχουν φαντάσματα!*

στ' ανοιχτά ΕΚΦΡ.: όταν λέμε στ' ανοιχτά, εννοούμε στο ανοιχτό πέλαγος: *Πήραμε τη βάρκα και βγήκαμε στ' ανοιχτά για να ψαρέψουμε.*

στ' αστεία ΕΚΦΡ.: όταν λέμε ή κάνουμε κάτι στ' αστεία, το λέμε ή το κάνουμε για πλάκα (≠ στα σοβαρά): *Έλα, μη στενοχωριέσαι, στ' αστεία είπα ότι θα φύγω.*

στα βαθιά ΕΚΦΡ.: όταν λέμε στα βαθιά, εννοούμε στα βαθιά νερά, μακριά από την ακτή (≠ στα ρηχά): *Μην πηγαίνεις στα βαθιά, γιατί δεν ξέρεις καλό κολύμπι.*

στα γρήγορα ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι στα γρήγορα, το κάνουμε βιαστικά: *Διάβασα τα μαθήματά μου στα γρήγορα και κάθισα να δω τηλεόραση.*

στα ίσια ΕΚΦΡ.: όταν λέμε κάτι στα ίσια, λέμε ό,τι ακριβώς πιστεύουμε, χωρίς να κρύβουμε κάτι (= ευθέως): *Με ενοχλεί ο τρόπος που φέρεται και θα του το πω στα ίσια.*

στα καλά καθούμενα ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος κάνει κάτι στα καλά καθούμενα, το κάνει χωρίς

αφορμή, χωρίς λόγο: *Τι σε έπιασε και άρχισες να φωνάζεις στα καλά καθούμενα;*

στα πούπουλα ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος μεγαλώνει στα πούπουλα, μεγαλώνει με μεγάλη φροντίδα και με πολλές ανέσεις: *Είναι μοναχοκόρη και οι γονείς της τη μεγάλωσαν στα πούπουλα.*

στα σκοτεινά ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι στα σκοτεινά, το κάνουμε στο σκοτάδι: *Μη διαβάζεις στα σκοτεινά, άναψε κανένα φως για να βλέπεις.*

στα τέσσερα ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος πηγαίνει ή προχωράει στα τέσσερα, μπουσουλάει: *Η μπέμπα μας περπατάει στα τέσσερα.*

στα τυφλά ΕΚΦΡ.:

1. όταν κάνουμε κάτι στα τυφλά, το κάνουμε χωρίς να βλέπουμε: *Μέσα στο σκοτάδι έψαχνα στα τυφλά να βρω τα κλειδιά μου.*

2. λέμε ότι κάνουμε κάτι στα τυφλά όταν δεν ξέρουμε τι αποτέλεσμα θα έχει: *Δεν υπάρχουν στοιχεία και οι έρευνες της αστυνομίας προχωρούν στα τυφλά.*

στα ψέματα ΕΚΦΡ.: όταν λέμε ή κάνουμε κάτι στα ψέματα, δεν το λέμε ή δεν το κάνουμε στ' αλήθεια: *Κλαίει στα ψέματα για να της κάνω το χατίρι.*

ο **στάβλος** (του στάβλου, των στάβλων) ΟΥΣ.:

1. ο στάβλος είναι ένας κλειστός χώρος μέσα στον οποίο οι άνθρωποι φυλάνε τα άλογα ή τις αγελάδες: *Στα παλιά χωριάτικα σπίτια, κάτω βρισκόταν η αποθήκη και ο στάβλος και αποπάνω η κατοικία.*

2. λέμε στάβλο ένα χώρο που είναι πολύ βρόμικος και ακατάστατος: *Καλά, αυτό δεν είναι σπίτι, είναι στάβλος! Δεν καθαρίζει ποτέ;*

η **σταγόνα** (της σταγόνας, των σταγόνων) ΟΥΣ.:

1. η σταγόνα είναι η πολύ μικρή ποσότητα από κάποιο υγρό, που το σχήμα της μοιάζει με δάκρυ (= στάλα): *Χοντρές σταγόνες ιδρώτα κυλούσαν πάνω στο μέτωπό του. / Αν και δίψαγε, δεν ήπие ούτε σταγόνα νερό.*

2. **σταγόνες** ΠΛΗΘ.: οι σταγόνες είναι το φάρμακο που το ρίχνουμε λίγο λίγο στα μάτια, στα αυτιά ή στη μύτη μας: *Για τη μόλυνση στο μάτι ο γιατρός τού έδωσε σταγόνες.*

ΕΚΦΡ. σαν δυο σταγόνες νερό, σταγόνα στον ωκεανό

σταγόνα στον ωκεανό ΕΚΦΡ.: όταν κάτι είναι σταγόνα στον ωκεανό, είναι πολύ μικρό ή πολύ ασήμαντο: *Τα βήματα που γίνονται στη χώρα μας για την προστασία του περιβάλλοντος είναι σταγόνα στον ωκεανό.*

το **στάδιο** (του σταδίου, των σταδίων) ΟΥΣ.:

1. στάδιο είναι ο μεγάλος ανοιχτός χώρος που έχει σειρές και καθίσματα γύρω γύρω για να παρακολουθούμε τους αθλητικούς αγώνες: *Η τελετή έναρξης των Ολυμπιακών αγώνων έγινε στο Παναθηναϊκό Στάδιο της Αθήνας.*

2. λέμε στάδιο τους θεατές που παρακολουθούν κάποιο αθλητικό αγώνα: *Όλο το στάδιο πανηγύρισε τη νίκη του αθλητή στο ακόντιο.*

3. το στάδιο είναι το χρονικό διάστημα που είναι κομμάτι μιας μεγαλύτερης χρονικής περιόδου (= φάση): *Η κατασκευή του νέου δρόμου βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο.*

στάζω (έσταξα) ΡΗΜ.:

1. **στάζει** 3^ο ΠΡ.: όταν ένα υγρό στάζει, χύνεται και πέφτει σε σταγόνες: *Ιδρώτας έσταξε από το πρόσωπό του. / Έσταξε λάδι από τη σαλάτα στο τραπέζομάντιλο.*

2. όταν στάζουμε κάπου ένα υγρό, ρίχνουμε πολύ λίγο από αυτό, σε σταγόνες: *Έσταξε λίγο χυμό λεμονιού στο σάσι.*

ΕΚΦΡ. έχω μη βρέξει και μη στάζει, η γλώσσα μου στάζει μέλι, η γλώσσα μου στάζει φαρμάκι

σταθερά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν πατάμε σταθερά, στηριζόμαστε καλά για να μην πέσουμε (= στέρεα, γερά): *Ο αθλητής πρέπει να πατά σταθερά στην ιστιοσανίδα.*

2. όταν κάτι γίνεται σταθερά, επαναλαμβάνεται πάντα με τον ίδιο τρόπο: *Έχω προσέξει ότι κάνεις σταθερά τα ίδια λάθη στην ορθογραφία.*

ο **σταθερός**, η **σταθερή**, το **σταθερό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σταθερό, δεν κουνιέται γιατί είναι από γερό υλικό ή είναι καλά στερεωμένο κάπου (= στέρεος ≠ ασταθής): *Η τηλεόραση είναι βαριά και πρέπει να στηρίζεται σε σταθερό έπιπλο.*

2. σταθερό είναι κάτι, όπως η τιμή ενός προϊόντος, η θερμοκρασία, η ταχύτητα κτλ., όταν δεν αλλάζει, ούτε αυξάνεται ούτε μειώνεται (= αμετάβλητος): *Τις επόμενες μέρες η θερμοκρασία θα παραμείνει σταθερή. / Το αυτοκίνητο έτρεχε με σταθερή ταχύτητα 100 χιλιόμετρα την ώρα.*

3. όταν κάποιος είναι σταθερός, δεν αλλάζει εύκολα ιδέες ή συνήθειες (= αμετακίνητος, ακλόνητος): *Παραμένει σταθερός στις απόψεις του.*

4. λέμε ότι κάτι είναι σταθερό όταν δείχνει δύναμη, αποφασιστικότητα και θάρρος: *Μας ανακοίνωσε με σταθερή φωνή την απόφασή του να παραιτηθεί.*

σταθμεύω (στάθμευσα, σταθμευμένος) ΡΗΜ.: όταν σταθμεύουμε ένα μέσο συγκοινωνίας, το αφήνουμε σε ένα μέρος για ορισμένο διάστημα (= παρκάρω): *Πήρε κλήση γιατί στάθμευσε το αυτοκίνητο πάνω στο πεζοδρόμιο.*

ο **σταθμός** (του σταθμού, των σταθμών) ΟΥΣ.:

1. ο σταθμός είναι το μέρος από όπου φεύγουν τα τρένα και τα λεωφορεία: *Πήγα στο σταθμό των υπεραστικών λεωφορείων για να βγάλω εισιτήριο για Καβάλα.*

2. ο σταθμός είναι κάθε επιχείρηση που παρουσιάζει τα δικά της προγράμματα στο ραδιόφωνο ή την τηλεόραση: *Παρουσιάζει μια μουσική εκπομπή σε ένα τοπικό ραδιοφωνικό σταθμό. / Η τηλεόρασή μας δεν πιάνει όλους τους σταθμούς. (= κανάλι)*

3. σταθμό λέμε ένα γεγονός που είναι πολύ σημαντικό σε έναν ορισμένο τομέα ή στη ζωή

κάποιου: *Η ανακάλυψη των αντιβιοτικών αποτέλεσε σταθμό για τη θεραπεία πολλών σοβαρών ασθενειών.*

η **στάλα** (της στάλας) ΟΥΣ.: στάλα λέμε αλλιώς τη σταγόνα: *Ανοίξαμε την ομπρέλα με τις πρώτες στάλες βροχής.*

⚠ Η λέξη στάλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. μια στάλα

η **σταλαγματιά** (της σταλαγματιάς, των σταλαγματιών) ΟΥΣ.: η στάλα: *Σταλαγματιά σταλαγματιά γεμίζει η στάμνα η πλατιά...*

ο **σταλαγμίτης** (του σταλαγμίτη, των σταλαγμιτών) ΟΥΣ.: σταλαγμίτη λέμε το κομμάτι του βράχου που υψώνεται από το έδαφος μιας σπηλιάς προς τα πάνω: *Στο σπήλαιο του Διρού οι σταλαγμίτες σχηματίζουν πολύ όμορφα σχέδια.*

ο **σταλακίτης** (του σταλακίτη, των σταλακτιτών) ΟΥΣ.: σταλακίτη λέμε το κομμάτι του βράχου που κρέμεται από την οροφή μιας σπηλιάς: *Οι σταλακτίτες σχηματίζονται από σταγόνες νερού που στάζουν για πάρα πολλά χρόνια.*

σταματάω/σταματώ (σταμάτησα, σταματημένος) ΡΗΜ.:

1. όταν κάνουμε κάτι και το σταματάμε, δεν το κάνουμε πια (**≠** συνεχίζω): *Σταματήσαμε τη δουλειά για να φάμε. (= διακόπτω) / Θέλει να σταματήσει το κάπνισμα. / Ξαφνικά όλοι σταμάτησαν να γελάνε.*

2. λέμε “σταματών” όταν δεν αφήνουμε κάτι να γίνει ή κάποιον να κάνει κάτι (**=** εμποδίζω): *Η κυβέρνηση σταμάτησε την έκδοση της εφημερίδας. / Εγώ θα φύγω και κανένας δεν μπορεί να με σταματήσει.*

3. όταν προχωράμε και σταματάμε κάπου, δεν κινούμαστε πια: *Το τρένο για Θεσσαλονίκη σταματάει πρώτα στη Λάρισα. (= κάνω στάση) / Πολλοί άνθρωποι σταμάτησαν για να δουν το ατύχημα. (= στέκομαι)*

4. σταματάει 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι σταματάει, δε γίνεται πια (**≠** αρχίζει, ξεκινάει): *Θα φύγω όταν σταματήσει η βροχή.*

5. σταματάει 3^ο ΠΡ.: κάτι σταματάει σε ορισμένο σημείο όταν εκεί είναι το τέλος του (**=** τελειώνει, καταλήγει): *Η ασφαλτος σταματάει λίγο μετά το χωριό.*

η **στάμνα** (της στάμνας, των σταμνών) ΟΥΣ.: στάμνα λέμε το αντικείμενο από πηλό που έχει στενό και κοντό λαιμό και ένα ή δύο χερούλια, και χρησιμεύει για να μεταφέρουμε νερό, κρασί κτλ.: *Έσπασε η στάμνα και χύθηκε το κρασί.*

το **σταμνί** (του σταμνιού, των σταμνιών) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η στάμνα: *Οι κοπέλες γέμιζαν με νερό τα σταμνιά στην πηγή δίπλα από το ποτάμι.*

η **σάνη** (της σάνης) ΟΥΣ.: η σάνη είναι ένας χώρος με φράχτη γύρω γύρω όπου κοιμούνται τα ζώα μετά τη βοσκή (**=** μαντρί): *Το βράδυ οι βοσκοί οδήγησαν τα πρόβατα στη σάνη.*

⚠ Η λέξη σάνη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

σταράτα ΕΠΙΡΡ.: όταν μιλάμε σταράτα, λέμε καθαρά αυτό σκεφτόμαστε, χωρίς περιττά λόγια (**=** ξεκάθαρα): *Μου είπε σταράτα ότι δε με συμπαθεί.*

τα **σταράτα λόγια** ΟΥΣ.: τα σταράτα λόγια είναι οι λίγες και ξεκάθαρες κουβέντες: *Μίλησε για όλους και όλα με λόγια σταράτα.*

το **στάρι** (του σταριού, των σταριών) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): σιτάρι

η **στάση** (της στάσης, των στάσεων) ΟΥΣ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι κάνει στάση, σταματάει να κινείται και μένει σε κάποιο μέρος για λίγη ώρα: *Περπατούσαμε πολλή ώρα και κάναμε μια στάση να ξεκουραστούμε. / Το λεωφορείο κάνει στάση για να κατεβεί κάποιος επιβάτης.*

2. η στάση είναι το μέρος όπου σταματάει το λεωφορείο για να πάρει ή να αφήσει κόσμο: *Θα κατέβω στην επόμενη στάση.*

3. όταν είμαστε σε μια συγκεκριμένη στάση, καθόμαστε, στεκόμαστε ή ξαπλώνουμε με τον τρόπο αυτό (**=** θέση): *Κοιμήθηκα σε μια πολύ άβολη στάση και πιάστηκα.*

4. η στάση μας για κάποιο ζήτημα είναι το τι πιστεύουμε για αυτό ή το πώς το αντιμετωπίζουμε: *Κράτησε πολύ φιλική στάση απέναντί μας.*

το **σταυροδρόμι** ΟΥΣ.:

1. σταυροδρόμι είναι το σημείο όπου συναντιούνται δύο ή περισσότεροι δρόμοι: *Έφτασα σε ένα σταυροδρόμι και δεν ήξερα ποιον δρόμο να ακολουθήσω.*

2. σταυροδρόμι λέμε τον τόπο που ενώνει διαφορετικές ηπείρους, διαφορετικούς πολιτισμούς, διαφορετικές θρησκείες κτλ.: *Η Ελλάδα είναι το σταυροδρόμι της Ασίας και της Ευρώπης.*

⚠ Η λέξη σταυροδρόμι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το **σταυρόλεξο** (του σταυρόλεξου, των σταυρόλεξων) ΟΥΣ.: το σταυρόλεξο είναι ένα παιχνίδι στο οποίο πρέπει να βρούμε λέξεις που διασταυρώνονται κάθετα και οριζόντια και μοιράζονται κάποια γράμματα: *Έλυσε ένα δύσκολο σταυρόλεξο.*

σταυροπόδι ΕΠΙΡΡ.: όταν καθόμαστε σταυροπόδι, καθόμαστε με τα πόδια μας λυγισμένα το ένα πάνω στο άλλο: *Κάθισαν όλοι σταυροπόδι στο πάτωμα.*

ο **σταυρός** (του σταυρού, των σταυρών) ΟΥΣ.:

1. ο σταυρός (+) είναι το σχήμα που σχηματίζεται από δύο γραμμές που η μία περνάει κάθετα πάνω από την άλλη: *Βάλτε ένα σταυρό δίπλα από το όνομα του υποψήφιου δημάρχου που θα ψηφίσετε.*

2. (ΘΡΗΣΚ.) ο σταυρός είναι το πιο ιερό σύμβολο για τους χριστιανούς, γιατί συμβολίζει το θάνατο του Χριστού πάνω στο σταυρό: *Στον τρούλο της εκκλησίας υπάρχει ένας σταυρός.*

ΕΚΦΡ. κάνω το σταυρό μου

σταυρώνω (σταύρωσα), **σταυρώνομαι** (σταυρώθηκα, σταυρωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σταυρώνουμε τα χέρια μας ή τα πόδια μας, τα βάζουμε το ένα πάνω στο άλλο ώστε να σχηματίζουν το σχήμα του σταυρού: *Σταύρωσε τα χέρια του και περίμενε να του απαντήσω.*

2. όταν σταυρώνουν κάποιον, τον κρεμάνε πάνω στο σταυρό για να τον θανατώσουν: *Οι Ρωμαίοι στρατιώτες σταύρωσαν το Χριστό.*

3. όταν σταυρώνουμε κάποιον, βάζουμε στο χαρτί ένα σημάδι που μοιάζει με σταυρό δίπλα στο όνομά του: *Μπορείς να σταυρώσεις πέντε ονόματα υποψήφιων βουλευτών.*

4. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι κάποιος μας σταυρώνει όταν μας ταλαιπωρεί πολύ: *Με σταύρωσε μέχρι να αποφασίσει τι θα φορέσει.*

ΕΚΦΡ. κάθεται με σταυρωμένα χέρια

η **σταφίδα** (της σταφίδας, των σταφίδων) ΟΥΣ.: σταφίδα λέμε καθεμία από τις ρόγες του σταφυλιού που τις ξεραίνουμε και τις τρώμε σκέτες ή τις βάζουμε σε φαγητά ή γλυκά: *Έφτιαξε κέικ με σταφίδες.* / *Οι σταφίδες κολλάνε στα δόντια.*

το **σταφύλι** (του σταφυλιού, των σταφυλιών) ΟΥΣ.: το σταφύλι είναι ο μικρός κίτρινος καρπός του αμπελιού, που τον τρώμε ωμό σαν φρούτο ή φτιάχνουμε κρασί από αυτόν: *Τα καλύτερα σταφύλια βγαίνουν τον Αύγουστο.*

η **στάχτη** (της στάχτης, των σταχτών) ΟΥΣ.: η στάχτη είναι η μαύρη ή γκρι σκόνη που μένει από κάτι που έχει καεί: *Από το καμένο δάσος είχε μείνει μόνο στάχτη.* / *Οι στάχτες του ταιγάρου σκόρπισαν στο πάτωμα.*

ΕΚΦΡ. ρίχνω στάχτη στα μάτια

ο **σταχτής**, η **σταχτιά**, το **σταχτί** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι σταχτί, έχει το χρώμα της στάχτης (= γκριζος, γκρι): *Η γάτα μου έχει σταχτιά γούνα.*

το **σταχτί** ΟΥΣ.: το σταχτί είναι το χρώμα της στάχτης (= γκρι): *Το απαλό μπεζ, το καφέ και το σταχτί ταιριάζουν με τα ξανθά μαλλιά.*

⚠ Η λέξη σταχτί δεν κλίνεται.

το **σταχτοδοχείο** (του σταχτοδοχείου, των σταχτοδοχείων) ΟΥΣ.: το σταχτοδοχείο είναι το τασάκι: *Κάπνισες πολύ και το σταχτοδοχείο ξεχείλισε από τις γόπες.*

το **στάχυ** (του σταχυού, των σταχυών) ΟΥΣ.: το στάχυ είναι το πάνω μέρος του βλαστού του σιταριού ή του κριθαριού, όπου βρίσκονται οι καρποί του: *Τα στάχυα ήταν κίτρινα, έτοιμα για θέρισμα.*

η **στέγη** (της στέγης, των στεγών) ΟΥΣ.:

1. η στέγη είναι το επάνω μέρος ενός κτιρίου που το σκεπάζει ολόκληρο και το προστατεύει από βροχές, χιόνια κτλ. (= σκεπή): *Αλλάξαμε τα κεραμίδια της στέγης.* / *Τρύπησε η στέγη και μπαίνει νερό.*

2. λέμε στέγη το χώρο που χρησιμεύει ως καταφύγιο για κάποιους ανθρώπους: *Φιλοξενού-*

σε τα ορφανά και τους πρόσφερε τροφή και στέγη.

ο **στεγνός**, η **στεγνή**, το **στεγνό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι στεγνό, δεν έχει πάνω του νερό ή υγρασία (≠ βρεγμένος, υγρός): *Βάλτε μπόλικο αφρό σε βρεγμένα ή στεγνά μαλλιά.*

2. όταν κάτι είναι στεγνό, έχει στεγνώσει ή ξεραθεί (= ξερός): *Αν χρειαστεί, προσθέτουμε λίγο νερό για να μη μείνει το κρέας στεγνό.*

3. στεγνό λέμε κάτι, όπως τη φωνή μας ή το βλέμμα μας, όταν δε φανερώνει κανένα συναίσθημα (= ψυχρός, άχρωμος): *Με μια στεγνή φωνή, μου απαγόρευσε να μπω μέσα στο σπίτι.*

Στεγνώνω (στεγνώσα, στεγνωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν στεγνώνουμε κάτι, το κάνουμε να μην έχει πάνω του νερό ή υγρασία (≠ υγραίνω): *Στέγνωνσα τα μαλλιά μου με σεσουάρ.*

2. όταν κάποιος ή κάτι στεγνώνει, δεν έχει πια πάνω του νερό ή υγρασία: *Βγήκε από τη θάλασσα και κάθισε στον ήλιο για να στεγνώσει.* / *Βάψαμε τον τοίχο και η μπογιά δεν έχει ακόμα στεγνώσει.*

το **στεγνωτήριο** (του στεγνωτηρίου, των στεγνωτηρίων) ΟΥΣ.: το στεγνωτήριο είναι η ηλεκτρική συσκευή που στεγνώνει τα ρούχα και μοιάζει με το πλυντήριο: *Αγόρασε μια συσκευή που είναι συγχρόνως πλυντήριο και στεγνωτήριο.*

στέκει (έστεκε) ΡΗΜ.: λέμε ότι κάτι στέκει όταν είναι λογικό (= ισχύει): *Αυτά που λες δε στέκουν, είναι εντελώς παράλογα.*

το **στέκι** (του στεκιού, των στεκιών) ΟΥΣ.: το στέκι μας είναι το μέρος όπου πηγαίνουμε συχνά: *Το εστιατόριο αυτό είναι το στέκι ηθοποιών και μουσικών.*

στέκομαι (στάθηκα) ΡΗΜ.:

1. κάποιος ή κάτι στέκεται όταν βρίσκεται σε όρθια θέση (= κάθομαι): *Το μωρό στάθηκε όρθιο πριν περπατήσει.* / *Η ομπρέλα δε στεκόταν όρθια, γιατί την έπαιρνε ο αέρας.*

2. όταν στέκομαι, σταματώ να προχωρώ: *Στεκόταν στη γωνία και με περίμενε.* / *Μην τρέχεις, στάσου λίγο να ξεκουραστούμε.* (= περιμένει)

3. στάθηκα: όταν κάποιος στέκεται σε κάποιον, τον βοηθάει σε μια δύσκολη στιγμή: *Του στάθηκε σαν αληθινός πατέρας.*

4. στάθηκα: λέμε ότι κάποιος στάθηκε τυχερός και εννοούμε ότι φάνηκε τυχερός: *Στάθηκε άτυχος στη ζωή του.*

ΕΚΦΡ. όπου βρεθώ κι όπου σταθώ, στέκομαι εμπόδιο, στέκομαι σουζα, στέκομαι στα πόδια μου

στέκομαι εμπόδιο ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος ή κάτι στέκεται εμπόδιο στα σχέδιά μας, μας εμποδίζει να τα πραγματοποιήσουμε: *Ο κακός χαρακτήρας του στάθηκε εμπόδιο στην επαγγελματική του σταδιοδρομία.*

στέκομαι σουζα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι στεκόμαστε σουζα όταν στεκόμαστε ακίνητοι, σε στάση προσοχής (= στέκομαι κλαρίνο): *Όταν ο πατέρας μιλάει, ο γιος στέκεται σουζα.*

στέκομαι στα πόδια μου ΕΚΦΡ.:

1. λέμε ότι κάποιος στέκεται στα πόδια του όταν μπορεί να τα βγάζει πέρα μόνος του: *Οι γονείς του τον βοήθησαν στην αρχή μέχρι να σταθεί στα πόδια του.*

2. όταν στεκόμαστε στα πόδια μας, ξαναβρίσκουμε τη δύναμή μας: *Είμαι νηστικός και δεν μπορώ να σταθώ στα πόδια μου.*

στέλνω (έστειλα), **στέλνομαι** (στάλθηκα, σταλμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν στέλνουμε κάτι σε κάποιον, κάνουμε να μεταφερθεί σε αυτόν, με το ταχυδρομείο ή με άλλο τρόπο (≠ λαμβάνω): *Τους στέλνει συχνά γράμματα από το εξωτερικό. / Δεν πήρα το μήνυμα που μου έστειλε με το κινητό.*

2. όταν στέλνουμε κάποιον κάπου, του λέμε να πάει εκεί: *Τον έστειλε στο φούρνο για ψωμί.*

3. όταν στέλνουμε κάτι σε ορισμένο σημείο, το κάνουμε να φτάσει εκεί (= οδηγώ): *Με μια δυνατή κλοτσιά έστειλε την μπάλα στα δίχτυα.*

ΕΚΦΡ. στέλνω στο διάολο

στέλνω στο διάολο ΕΚΦΡ.: όταν στέλνουμε κάποιον στο διάολο, τον βρίζουμε και τον διώχνουμε: *Πήγε να της ζητήσει ευγενικά το τηλέφωνό της κι εκείνη τον έστειλε στο διάολο!*

το στέμμα (του στέμματος, των στεμμάτων) ΟΥΣ.: το στέμμα είναι ένα αντικείμενο με πολύ μεγάλη αξία, που το φοράνε στο κεφάλι οι βασιλιάδες και οι βασίλισσες (= κορόνα): *Χρυσό στέμμα με πολύτιμα πετράδια.*

στενάζω (στενάξα) ΡΗΜ.:

1. όταν στενάζουμε, αναστενάζουμε από στενοχώρια, κούραση κτλ.: *«Δεν αντέχω άλλο πόνο» στενάξε.*

2. λέμε ότι στενάζουμε όταν κάποιος μας τλαιπωρεί πολύ (= βασανίζομαι): *Οι δούλοι υπέφεραν από το δουλεμπόριο και στενάζαν κάτω από την καταπίεση των αφεντικών τους.*

ο **στεναχωρημένος**, η **στεναχωρημένη**, το **στεναχωρημένο** ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο στενοχωρημένος

η **στεναχώρια** (της στεναχώριας) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς η στενοχώρια

⚠ Η λέξη στεναχώρια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

στεναχωράω/στεναχωρώ (στεναχώρεσα), **στεναχωριέμαι** (στεναχωρέθηκα, στεναχωρεμένος) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς το στενοχωρώ

στενεύω (στενέψα, στενεμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν στενεύουμε κάτι, το κάνουμε να γίνει στενό (≠ φαρδαίνω): *Το παντελόνι είναι φαρδύ και πρέπει να το στενέψω.*

2. **στενεύει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι στενεύει, γίνεται στενό (≠ φαρδαίνει): *Δε στενέψε το παντελόνι σου, εσύ πάχυνες!*

3. **στενεύει** 3^ο ΠΡ.: όταν τα παπούτσια ή τα ρούχα μάς στενεύουν, είναι στενά και μας ενοχλούν όταν τα φοράμε (= σφίγγει): *Με στενεύουν τα παπούτσια και δεν μπορώ να περπατήσω.*

4. **στενεύει** 3^ο ΠΡ.: στενεύει μια κατάσταση όταν αρχίζει να γίνεται πιο δύσκολη (= δυσκολεύει): *Στένεψαν τα πράγματα και πρέπει να πάρεις αποφάσεις.*

ΤΟ **στενό** (του στενού, των στενών) ΟΥΣ.:

1. το στενό είναι ο στενός και μικρός δρόμος: *Περπατήσαμε μέσα στα στενά της παλιάς πόλης. (= σοκάκι)*

2. **στενά** ΠΛΗΘ.: τα στενά είναι το στενό πέρασμα ανάμεσα σε δύο βουνά ή ανάμεσα σε δύο βράχους στη θάλασσα: *Περάσαμε με το πλοίο τα στενά των Δαρδανελίων.*

ο **στενόμακρος**, η **στενόμακρη**, το **στενόμακρο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι στενόμακρο, είναι στενό και μακρύ (= μακρόστενος): *Το γραφείο του βρίσκεται στο τέλος ενός στενόμακρου διαδρόμου.*

ο **στενός**, η **στενή**, το **στενό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι στενό, δεν έχει μεγάλο πλάτος (≠ πλατύς, φαρδύς): *Το αυτοκίνητο πέρασε με δυσκολία γιατί ο δρόμος ήταν στενός.*

2. όταν κάτι μας είναι στενό, δε μας είναι άνετο, μας περιορίζει, μας σφίγγει (= σφιχτός, εφαρμοστός ≠ ριχτός): *Το παντελόνι αυτό είναι στενό και με σφίγγει.*

3. όταν δύο άνθρωποι έχουν στενή σχέση, φιλία κτλ., είναι πολύ δεμένοι και αγαπημένοι: *Τους συνδέει στενή φιλία.*

4. όταν κάποιος είναι στενός μας άνθρωπος, φίλος ή συνεργάτης, έχουμε πολύ καλή σχέση μαζί του: *Αποκάλυψε τα σχέδιά του μόνο στους στενούς του συνεργάτες.*

ο **στενοχωρημένος**, η **στενοχωρημένη**, το **στενοχωρημένο** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι στενοχωρημένος, κάτι τον στενοχωρεί (= λυπημένος ≠ χαρούμενος): *Τον τελευταίο καιρό είναι πολύ στενοχωρημένος, γιατί οι δουλειές του δεν πάνε καλά.*

η **στενοχώρια** (της στενοχώριας) ΟΥΣ.:

1. η στενοχώρια είναι αυτό που νιώθουμε για κάτι άσχημο ή δυσάρεστο που έγινε (= λύπη ≠ χαρά): *Όταν σκοτώθηκε ο άντρας της, αρρώστησε από τη στενοχώρια της.*

2. στενοχώρια λέμε καθετί που μας στενοχωρεί και μας κάνει να νιώθουμε δυσάρεστα (= έγνοια, σκοτούρα): *Το καινούριο μαγαζί τού έχει φορτώσει πολλά προβλήματα και στενοχώριες.*

⚠ Η λέξη στενοχώρια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

στενοχωρώ (στενοχώρησα και στενοχώρεσα), **στενοχωριέμαι/στενοχωρούμαι** (στενοχωρήθηκα και στενοχωρέθηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι μας στενοχωρεί, μας προκαλεί στενοχώρια ή λύπη (= θλίβω, λυπώ): *Τον στενοχώρησε και τον απογοήτευσε η συμπεριφορά του. / Την είδε να κλαίει και κατάλαβε ότι κάτι την στενοχώρησε.*

2. **στενοχωρεί** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι με στενοχωρεί ένα ρούχο όταν με στενεύει (= σφίγγει): *Με στενοχωρούν τα καινούρια μου παπούτσια.*

3. **στενοχωριέμαι** ΠΑΘ.: όταν στενοχωριόμαστε για κάτι ή με κάτι, νιώθουμε στενοχώρια για κάτι άσχημο ή δυσάρεστο που έγινε (= λυπάμαι ≠ χαίρομαι): *Στενοχωρήθηκε πολύ που ξεβιτεύτηκε ο γιος της.*

το **στερεό** (του στερεού, των στερεών) ΟΥΣ.:

1. (ΦΥΣ.) στη φυσική, το στερεό είναι η ουσία που δεν είναι ούτε υγρό ούτε αέριο: *Ο πάγος είναι στερεό ενώ το νερό είναι υγρό.*

2. (ΜΑΘΗΜ.) τα στερεά είναι τα γεωμετρικά σχήματα που έχουν τρεις διαστάσεις: *Η σφαίρα και ο κύβος είναι στερεά.*

Δ Η λέξη στερεό χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

ο **στερεός**, η **στερεή/στερεά**, το **στερεό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένα υλικό ή κάτι άλλο είναι στερεό, έχει σταθερό σχήμα και σταθερό όγκο σε αντίθεση με το νερό και με τον αέρα: *Το ξύλο και το σίδερο είναι στερεά υλικά. / Ο πάγος είναι η στερεά μορφή του νερού.*

2. στερεά τροφή λέμε την τροφή που δεν είναι σούπα, χυμός ή ποτό: *Τα μωρά αρχίζουν να τρώνε στερεές τροφές μετά τον έκτο μήνα.*

ο **στέρεος**, η **στέρεη**, το **στέρεο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι στέρεο, δε σπάει, δεν πέφτει ή δε μετακινείται εύκολα από εκεί όπου βρίσκεται (= σταθερός): *Τοποθέτησαν το άγαλμα πάνω σε στέρεη βάση.*

στερεύω (στέρεψα) ΡΗΜ.:

1. **στερεύει** 3^ο ΠΡ.: όταν στερεύει ένα ποτάμι, δεν έχει πια καθόλου νερό (= ξεραίνεται): *Στέρεψαν οι πηγές από την ξηρασία.*

2. όταν στερεύουμε, δεν έχουμε πια ένα χαρακτηριστικό που είχαμε (= εξαντλούμαι): *Στέρεψε η υπομονή μου, δεν αντέχω άλλο! / Στέρεψε η φαντασία των σχεδιαστών μόδας.*

στερεώνω (στερέωσα), **στερεώνομαι** (στερεώθηκα, στερεωμένος) ΡΗΜ.: στερεώνουμε κάτι όταν το δένουμε, το ραφώνουμε κτλ. κάπου για να μην κουνιέται (= στηρίζω): *Στερέωσε γερά το ράφι στον τοίχο. / Στερέωσε τα παραθυρόφυλλα, για να μη χτυπάνε με τον αέρα.*

η **στεριά** (της στεριάς, των στεριών) ΟΥΣ.: στεριά λέμε την ξηρά για να την ξεχωρίζουμε από τη θάλασσα (= ξηρά): *Απομακρυνθήκαμε από το λιμάνι και χάθηκε η στεριά από τα μάτια μας.*

τα **στερνά** (των στερνών) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): τα στερνά κάποιου είναι τα τελευταία χρόνια της ζωής

του, όταν είναι μεγάλος στην ηλικία (= γεράματα): *Ελπίζω να έχω καλά στερνά και να μην αρρωστήσω.*

η **στέρνα** (της στέρνας) ΟΥΣ.: η στέρνα είναι η δεξαμενή μέσα στην οποία μαζεύουμε το νερό της βροχής: *Πότιζε το χωράφι από το νερό της στέρνας.*

Δ Η λέξη στέρνα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **στερνός**, η **στερνή**, το **στερνό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι στερνό, γίνεται για τελευταία φορά: *Ο Γιαννάκης είναι το στερνό της παιδί. / Ήθελε να του πει το στερνό αντίο.*

στερώ (στέρησα), **στερούμαι** (στερήθηκα, στερημένος) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι μας στερεί κάτι, δε μας αφήνει να το έχουμε: *Δεν πρέπει να στερήσεις τα παιδιά από τη μητέρα τους. / Ο πόλεμος του στέρησε τον πατέρα.*

2. **στερούμαι** ΠΑΘ.: όταν στερούμαστε κάτι ή κάποιον, δεν το(ν) έχουμε πια (= χάνω): *Στερήθηκαν αγαθά που σήμερα θεωρούνται δεδομένα για τα παιδιά. / Στερήθηκε από μικρός τους γονείς του.*

το **στεφάνι** (του στεφανιού, των στεφανιών) ΟΥΣ.: το στεφάνι είναι φτιαγμένο από λουλούδια και κλαδιά τυλιγμένα μεταξύ τους σε σχήμα κύκλου: *Μαζέψαμε λουλούδια για να πλέξουμε το στεφάνι της Πρωτομαγιάς.*

στεφανώνω (στεφανώσα), **στεφανώνομαι** (στεφανώθηκα, στεφανωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν στεφανώνουμε κάποιον, βάζουμε στεφάνι στο κεφάλι του: *Ο δήμαρχος στεφανώσε τους αθλητές με δάφνινο στεφάνι.*

2. (ΘΡΗΣΚ.) στη χριστιανική θρησκεία, στεφανώνει δύο ανθρώπους αυτός που τους παντρεύει: *Τους στεφανώσε ο καλύτερός τους φίλος.*

3. **στεφανώνομαι** ΠΑΘ. (ΘΡΗΣΚ.): λέμε ότι δύο άνθρωποι στεφανώνονται όταν παντρεύονται σε χριστιανική εκκλησία: *Θα στεφανωθούν σε ένα ξωκλήσι.*

στη στιγμή ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι στη στιγμή, το κάνουμε αμέσως: *Τον φώναξα να έρθει κι έφτασε στη στιγμή.*

το **στήθος** (του στήθους, των στήθων) ΟΥΣ.:

1. το στήθος είναι το πάνω και μπροστινό μέρος του ανθρώπινου σώματος, ανάμεσα στο λαιμό και στην κοιλιά: *Ένιωσε ένα δυνατό πόνο στο στήθος.*

2. το στήθος είναι καθένα από τα δύο στρογγυλά και μαλακά μέρη στο μπροστινό κομμάτι του σώματος μιας γυναίκας, που βγάζουν γάλα όταν έχει μωρό (= βυζί): *Έφερε το μωρό κοντά στο στήθος της και άρχισε να το θηλάζει.*

3. στήθος λέμε το μέρος του ρούχου που σκεπάζει το στήθος: *Φορούσε ένα μαύρο φόρεμα με μια ασπρήνια καρφίτσα στο στήθος.*

4. στήθος λέμε το μπροστινό κομμάτι του σώματος ενός πτηνού και το κρέας από αυτό το

κομμάτι: Στο κοτόπουλο προτιμάει να τρώει στήθος και όχι μούτι.

η **στήλη** (της στήλης, των στηλών) ΟΥΣ.:

1. η στήλη είναι ένα όρθιο και στενόμακρο κομμάτι από πέτρα ή μάρμαρο, που πάνω του έχουν χαραχτεί επιγραφές, σχήματα κτλ.: *Στις ανασκαφές βρέθηκαν επιτύμβιες στήλες.*

2. η στήλη είναι το στενό κομμάτι κειμένου που δε φτάνει σε όλο το πλάτος της σελίδας και το διαβάζουμε από πάνω προς τα κάτω: *Το λεξικό είναι γραμμένο σε δύο στήλες.*

3. σε μια εφημερίδα ή σε ένα περιοδικό, η στήλη είναι το κείμενο που έχει πάντα το ίδιο θέμα ή που το γράφει πάντα ο ίδιος άνθρωπος: *Διαβάζει πάντα τη στήλη της αστρολογίας στην τελευταία σελίδα του περιοδικού.*

ο **στημένος**, η **στημένη**, το **στημένο** ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι ένας αγώνας ή ένας διαγωνισμός είναι στημένος όταν έχει συμφωνηθεί από πριν ποιο θα είναι το αποτέλεσμα: *Οι φίλαθλοι ξεσηκώθηκαν, γιατί το ματς ήταν στημένο.*

στην κυριολεξία ΕΚΦΡ.: το χρησιμοποιούμε για να τονίσουμε ότι αυτό που λέμε είναι ακριβώς έτσι και δεν είναι υπερβολή (= κυριολεκτικά): *Το σχολείο μας είναι στην κυριολεξία ένα διαρκές εργαστήριο δημιουργίας.*

στην τύχη ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι στην τύχη, δεν το έχουμε υπολογίσει ή κανονίσει από πριν (= τυχαία): *Πες μου στην τύχη έναν αριθμό από το ένα ως το δέκα.*

στην υγειά σου! ΕΠΙΦ.: ευχή που λέμε πριν αρχίσουμε να πίνουμε σηκώνοντας ψηλά το ποτήρι (= εις υγείαν): *Ήπιαμε στην υγεία των νιόπαντρων.*

στην ώρα μου ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος έρχεται στην ώρα του όταν έρχεται την ώρα που πρέπει, χωρίς καθυστέρηση: *Για να είμαι στο σχολείο στην ώρα μου, πρέπει να ξυπνάω από τις επτά.*

στήνω (έστησα), **στήνομαι** (στήθηκα, στημένος) ΡΗΜ.:

1. όταν στήνουμε κάτι, το κάνουμε να σταθεί όρθιο: *Έστησαν το άγαλμα στη μέση της πλατείας. / Στήσαμε τη σκηνή μας στην παραλία. / Χρειάστηκε ώρα για να στηθεί η βιβλιοθήκη.*

2. λέμε ότι στήνουμε κάτι όταν κάνουμε ό,τι χρειάζεται για να λειτουργήσει: *Πήραν δάνειο από την τράπεζα για να στήσουν την εταιρεία τους.*

3. λέμε ότι στήνω ένα κόλπο ή μια κομπίνια όταν κάνω ό,τι χρειάζεται για να ξεγελάσω κάποιον: *Πώς οι απατέωνες έστησαν την κομπίνια με τα πλαστά χαρτονομίσματα;*

4. όταν στήνουμε κάποιον, αργούμε να φτάσουμε στο ραντεβού μας και τον αφήνουμε να περιμένει: *Τον έστησες μια ώρα στη βροχή!*

5. στήνομαι ΠΑΘ.: λέμε ότι στήνομαι κάπου όταν κάθομαι εκεί και δεν απομακρύνομαι καθόλου: *Στήθηκα στην εξώπορτα και την περίμενα. /*

Στήθηκαν μπροστά στην τηλεόραση για να δουν τον αγώνα.

ΕΚΦΡ. στήνω αυτί, στήνω καρτέρι, στήνω χορό

στήνω αυτί ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος στήνει αυτί όταν κρυφακούει: *Έστησε αυτί και άκουσε όλα όσα είπαμε!*

στήνω καρτέρι ΕΚΦΡ.: όταν στήνουμε καρτέρι σε κάποιον, τον περιμένουμε κάπου χωρίς να μας βλέπει, για να του κάνουμε κακό (= παραφυλάω, στήνω ενέδρα): *Μπήκαν σ' ένα χωράφι και έστησαν καρτέρι για πουλιά.*

στήνω χορό ΕΚΦΡ.: όταν στήνουμε χορό, αρχίζουμε το χορό: *Έστησαν τρελό χορό στο πανηγύρι.*

το **στήριγμα** (του στηρίγματος, των στηριγμάτων) ΟΥΣ.:

1. το στήριγμα είναι καθετί που χρησιμεύει για να κρατάει όρθιο κάτι ή για να κρατιέται από αυτό κάποιος: *Στήριγμα τοίχου για οθόνη τηλεόρασης. (= βάση) / Ο παππούς είχε το μπιστούνι για στήριγμα.*

2. το στήριγμα είναι καθετί που μας προσφέρει βοήθεια: *Οι φίλοι του ήταν το στήριγμά του όταν πέθαναν οι γονείς του. / Η περιουσία του θείου ήταν μεγάλο στήριγμα για όλους μας.*

στηρίζω (στήριξα), **στηρίζομαι** (στηρίχτηκα, στηριγμένος) ΡΗΜ.:

1. κάποιος ή κάτι στηρίζει κάτι όταν το κρατάει όρθιο ή το στερεώνει κάπου για να μην πέσει: *Στήριξαν την ομπρέλα στην άμμο βάζοντας πέτρες γύρω γύρω. / Τα θεμέλια στηρίζουν το κτίριο.*

2. στηρίζουμε κάποιον όταν τον βοηθάμε να πετύχει σε αυτό που κάνει (= υποστηρίζω): *Το κόμμα θα στηρίξει τον υποψήφιο δήμαρχο στις εκλογές.*

3. στηρίζουμε κάποιον όταν τον βοηθάμε σε μια δύσκολη στιγμή της ζωής του (= συμπαραστέκομαι): *Τον στήριξαν οι φίλοι του σε όλη τη διάρκεια της δίκης.*

4. στηρίζω κάτι όταν αποδεικνύω με στοιχεία ότι είναι σωστό ή αληθινό (= βασίζω): *Πού το στηρίζεις αυτό που λες; / Οι κατηγορίες του στηρίζονται σε φήμες και όχι σε πραγματικά γεγονότα.*

5. στηρίζομαι ΠΑΘ.: κάτι στηρίζεται σε κάτι άλλο όταν ακουμπάει πάνω του ή κρατιέται από αυτό για να μείνει όρθιο και σταθερό: *Η στέγη στηρίζεται σε τέσσερις κολόνες. / Στηρίχτηκε από το βράχο για να μην τον παρασύρουν τα κύματα.*

6. στηρίζομαι ΠΑΘ.: στηρίζομαι σε κάποιον ή σε κάτι όταν χρειάζομαι τη βοήθειά του για να κάνω ή να πετύχω κάτι (= βασίζομαι): *Η οικονομία της περιοχής στηρίζεται στη γεωργία. / Στηρίζομαι πολύ στις συμβουλές σας.*

ο **στητός**, η **στητή**, το **στητό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος στέκεται στητός, το σώμα του είναι σε ίσια θέση: *Οι εύζωνοι περπατούν στητόι και καμαρωτοί.*

2. όταν κάτι είναι στητό, στέκεται όρθιο χωρίς να γέρνει: *Κράτα στητό το κορμί σου, μην καμπουριάζεις.*

ο στίβος (του στίβου, των στίβων) **ογσ.:**

1. ο στίβος είναι ο χώρος του γηπέδου όπου οι αθλητές τρέχουν, πηδούν, ρίχνουν σφαίρα, ακόντιο κτλ.: *Στο κέντρο του στίβου υπάρχει γρασίδι.*

2. στίβο λέμε όλα τα αγωνίσματα που γίνονται σε αυτό το χώρο του γηπέδου: *Παγκόσμιο πρωτάθλημα στίβου. / Το άλμα εις μήκος ανήκει στα αγωνίσματα του στίβου.*

η στιγμή (της στιγμής, των στιγμών) **ογσ.:**

1. λέμε στιγμή τον πολύ λίγο χρόνο, όπως, για παράδειγμα, τα λίγα δευτερόλεπτα: *Ο πόνος κράτησε μόνο μια στιγμή και μετά πέρασε. / Δε θα αργήσω πολύ, μια στιγμή μόνο να πάρω τα πράγματά μου. / Δεν μπορώ να περιμένω ούτε στιγμή! / Μπορείς να έρθεις μια στιγμή;*

2. μια συγκεκριμένη στιγμή είναι ο χρόνος που γίνεται κάτι: *Περιμένω τη στιγμή που θα καταφέρω να φύγω από το χωριό. (= ώρα) / Περάσαμε μερικές πολύ δύσκολες στιγμές πέρυσι το χειμώνα, όταν αρρώστησε η μητέρα μας. (= περίοδος)*

ΕΚΦΡ. από στιγμή σε στιγμή, προς στιγμήν, στη στιγμή

το στιλ **ογσ.:**

1. το στιλ είναι ο ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο γίνεται κάτι ή είναι φτιαγμένο κάτι που είναι χαρακτηριστικό μιας ομάδας, μιας εποχής ή ενός τόπου: *Το σπίτι τους έχει μοντέρνο στιλ διακόσμησης. / Η μουσική αυτή συνδυάζει το παραδοσιακό στιλ με ραπ και λάτιν ρυθμούς.*

2. το στιλ είναι ο ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο κάποιος φέρεται ή κάνει πράγματα (= ύφος): *Το ντύσιμό του έχει ένα νεανικό στιλ. / Δε μου αρέσει καθόλου το στιλ διδασκαλίας που ακολουθεί.*

⚠ Η λέξη στιλ δεν κλίνεται.

το στιλό **ογσ.:** το στιλό είναι ένα λεπτό και μακρύ αντικείμενο με μελάνι, που το χρησιμοποιούμε για να γράφουμε πάνω σε χαρτί: *Του δόρθωσε τα λάθη με κόκκινο στιλό.*

⚠ Η λέξη στιλό δεν κλίνεται.

η στίξη (της στίξης) **ογσ. (ΓΡΑΜΜ.):** όταν γράφουμε, χρησιμοποιούμε στίξη, για να χωρίζουμε τις λέξεις και τις προτάσεις, βάζοντας διάφορα σημάδια, όπως την τελεία (.), το κόμμα (,), το ερωτηματικό (;) κτλ.: *Δεν ξέρει να χρησιμοποιεί σωστά τη στίξη.*

⚠ Η λέξη στίξη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

το σπιφάδο (του σπιφάδου, των σπιφάδων) **ογσ.:** το σπιφάδο είναι φαγητό που φτιάχνεται με κρέας, πολλά μικρά κρεμμύδια και ξίδι: *Μαγειρεύει λαγό σπιφάδο.*

ο στίχος (του στίχου, των στίχων) **ογσ.:**

1. ο στίχος είναι καθεμία από τις σειρές σε ένα ποίημα: *Ο πρώτος και ο τρίτος στίχος κάνουν ομοιοκαταληξία.*

2. στίχους λέμε τα λόγια των τραγουδιών: *Γράφει ο ίδιος τη μουσική και τους στίχους των τραγουδιών του.*

ο στιχουργός, η στιχουργός (του/της στιχουργού, των στιχουργών) **ογσ.:** ο στιχουργός είναι αυτός που γράφει στίχους, συνήθως για τραγούδια: *Βραβεύτηκαν ο στιχουργός και ο συνθέτης του τραγουδιού.*

στο βρόντο **ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):** λέμε ότι κάτι γίνεται στο βρόντο όταν δεν έχει αποτέλεσμα: *Στο βρόντο διάβαζε τόσο καιρό.*

στο γόνατο **ΕΚΦΡ.:** λέμε ότι κάτι γίνεται στο γόνατο όταν γίνεται πολύ βιαστικά και πρόχειρα (= στο πόδι): *Έγραψε την εργασία στο γόνατο, τελευταία στιγμή.*

στο έλεος του Θεού **ΕΚΦΡ.:** λέμε ότι κάποιος έχει μείνει στο έλεος του Θεού όταν δεν έχει να περιμένει βοήθεια από κανέναν: *Μετά το σεισμό οι κάτοικοι της πόλης βρέθηκαν στο έλεος του Θεού.*

στο εξής **ΕΚΦΡ.:** από τώρα και ύστερα, στο μέλλον: *Στο εξής να μην έρχεσαι αργοπορημένος στο μάθημα.*

στο καλό! **ΕΠΙΦ.:** ευχή που λέμε όταν αποχαιρετάμε κάποιον που φεύγει για ταξίδι: *Στο καλό, και να μας ξανάρθετε!*

στο πιάτο **ΕΚΦΡ.:** λέμε ότι τα έχουμε όλα στο πιάτο όταν όλα είναι έτοιμα για μας: *Θέλει να του τα έχουν όλα στο πιάτο.*

στο πλευρό **ΕΚΦΡ.:** λέμε ότι κάποιος βρίσκεται στο πλευρό μας όταν μας βοηθάει και μας στηρίζει σε ό,τι κάνουμε: *Το κόμμα τους στέκεται πάντα στο πλευρό των αγροτών.*

στο πόδι **ΕΚΦΡ.:** όταν κάνουμε κάτι στο πόδι, το κάνουμε γρήγορα και πρόχειρα, γιατί βιαζόμαστε: *Στο διάλειμμα έφαγα ένα σάντουιτς στο πόδι. (= στα γρήγορα) / Η εργασία του είναι κακογραμμένη, γιατί την έγραψε στο πόδι. (= στο γόνατο)*

στο χείλος του γκρεμού **ΕΚΦΡ.:** το λέμε για κάποιον ή για κάτι που βρίσκεται πολύ κοντά στην καταστροφή (= στο χείλος της καταστροφής): *Η εταιρεία του έχει τεράστια χρέη και βρίσκεται στο χείλος του γκρεμού.*

η στοά (της στοάς, των στοών) **ογσ.:**

1. η στοά είναι ένα πέρασμα, συνήθως με στέγη, ανάμεσα σε κτίρια: *Η παλιά στοά απέκτησε ένα διαφανές στέγαστρο και έχει γίνει ένας ευχάριστος χώρος με καφεενία και μπαρ.*

2. η στοά είναι ένα υπόγειος διάδρομος (= σήραγγα, τούνελ): *Ανθρακωρύχοι παγιδεύτηκαν σε στοές ορυχείου μετά από έκρηξη.*

η στοίβα (της στοίβας, των στοιβών) **ογσ.:** μια στοίβα είναι πολλά ίδια πράγματα μαζί που βρίσκονται το ένα πάνω στο άλλο χωρίς τάξη: *Πάνω στο γραφείο του υπάρχει μια στοίβα από βιβλία. (= σωρός) / Βάλαμε τα χαρτιά σε στοίβες για να τα δέσουμε.*

στοιβάζω (στοιβαξα), **στοιβάζομαι** (στοιβά-
στηκα, στοιβαγμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν στοιβάζουμε πράγματα, τα βάζουμε πρόχειρα το ένα πάνω στο άλλο (= σωριάζω): *Στοιβαξε όλα του τα βιβλία πάνω στο γραφείο.*
2. όταν στοιβάζουμε πράγματα, προσπαθούμε να τα χωρέσουμε σε μικρό χώρο (= στριμώ-
χνω): *Στοιβαξε όλα του τα ρούχα σε μια βα-
λίτσα.*
3. στοιβάζουμε ανθρώπους όταν τους βάζουμε όλους μαζί σε ένα μικρό χώρο: *Στοιβαζαν δέκα δέκα τους αιχμαλώτους σε μικρά κελιά.*

το **στοιχείο** (του στοιχείου, των στοιχείων) ΟΥΣ.:
στα παραμύθια, το στοιχείο είναι το κακό φά-
ντασμα: *Στο παλιό κάστρο λένε πως υπάρχουν
στοιχειά.*

το **στοιχείο** (του στοιχείου, των στοιχείων)
ΟΥΣ.:

1. στοιχείο λέμε κάθε βασικό μέρος ενός γενι-
κότερου συνόλου: *Η ευγένεια είναι ένα από τα
θετικά στοιχεία του χαρακτήρα του.*
2. στοιχεία της φύσης λέμε τη γη, τη φωτιά,
τον αέρα και το νερό: *Το υγρό στοιχείο είναι
απαραίτητο για τη ζωή στον πλανήτη μας.*
3. στοιχείο είναι η πληροφορία που δείχνει ότι
κάτι έγινε στ' αλήθεια: *Η αστυνομία δε βρήκε
στοιχεία που να αποδεικνύουν την ενοχή του.*
4. (ΧΗΜ.) στη χημεία, το στοιχείο είναι μια ου-
σία, όπως το οξυγόνο, το υδρογόνο κτλ., που
δεν μπορούμε να τη χωρίσουμε σε άλλες απλές
ουσίες: *Μάθαμε στη χημεία από ποια στοιχεία
αποτελείται το νερό.*
5. λέμε ότι κάποιος βρίσκεται στο στοιχείο του
όταν κάνει κάτι που του αρέσει πολύ και το
ξέρει καλά: *Κοίταξε τον τι ωραία που χορεύει,
ο χορός είναι το στοιχείο του.*

το **στοίχημα** (του στοιχήματος, των στοιχημά-
των) ΟΥΣ.: το στοίχημα είναι η συμφωνία που
κάνουν δύο ή περισσότεροι άνθρωποι, που λέει
ότι όποιος έχει δίκιο σε κάτι κερδίζει: *Βάλαμε
στοίχημα και έχασα.*

στοιχηματίζω (στοιχημάτισα) ΡΗΜ.: όταν στοι-
χηματίζουμε, λέμε σε κάποιον ότι, αν γίνει
αυτό που λέμε, θα κερδίσουμε εμείς χρήματα
ή κάτι άλλο, ενώ αν δε γίνει, θα κερδίσει αυτός
(= βάζω στοίχημα): *Στοιχηματίσε εκατό ευρώ
ότι θα κερδίσει η ομάδα του και έχασε. / Στοι-
χηματίζουμε ότι θα αργήσει πάλι στο ραντεβού
του;*

στοιχίζει (στοίχισε) ΡΗΜ.:

1. όταν κάτι στοιχίζει ένα ποσό χρημάτων,
πρέπει να δώσουμε αυτό το ποσό για να το
αγοράσουμε (= κοστίζει): *Πόσο σου στοίχισε ο
καινούριος υπολογιστής;*
2. λέμε ότι κάτι μας στοιχίζει όταν μας προκα-
λεί λύπη (= κοστίζει): *Του στοίχισε η ήττα της
ομάδας του.*

η **στολή** (της στολής, των στολών) ΟΥΣ.: η στολή
είναι τα ειδικά ρούχα που φοράνε κάποιοι στην
εργασία τους, σε κάποιο άθλημα κτλ.: *Ο αστυ-
νομικός δε φορούσε τη στολή του, για να μην*

*τον αναγνωρίσουν. / Η στολή της ομάδας έχει
άσπρο και μπλε χρώμα. / Στο πάρτι ήρθαν όλοι
ντυμένοι με την αποκριτική στολή τους.*

το **στολίδι** (του στολιδιού, των στολιδιών) ΟΥΣ.:

1. το στολίδι είναι κάθε μικρό αντικείμενο που
στολίζει κάποιον ή κάτι: *Κρέμασαν τα στολίδια
και τα φωτάκια στο χριστουγεννιάτικο δέντρο.*
2. λέμε κόσμημα κάποιον ή κάτι όταν δίνει
ομορφιά και περηφάνια στο περιβάλλον όπου
ανήκει (= κόσμημα): *Το νέο αθλητικό κέντρο
είναι το στολίδι της πόλης μας.*

στολίζω (στόλισα), **στολίζομαι** (στολίστηκα,
στολισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν στολίζουμε ένα χώρο ή ένα αντικείμε-
νο, βάζουμε πάνω του κάτι για να το κάνουμε
πιο όμορφο: *Στόλισαν τον κήπο με κορδέλες
και μπαλόνια για το πάρτι.*
2. όταν κάτι στολίζει ένα χώρο ή ένα αντικεί-
μενο, το κάνει να φαίνεται πιο όμορφο: *Άσπρα
λουλούδια στόλιζαν τα μαλλιά των κοριτσιών.
/ Ξύλινα έπιπλα και σκαλιστοί καθρέφτες στο-
λίζουν τα δωμάτια.*
3. **στολίζομαι** ΠΑΘ.: λέμε ότι στολίζεται κάποιος
όταν ντύνεται και φροντίζει την εμφάνισή του:
Στολίστηκε για να πάει στη γιορτή.

ο **στόλος** (του στόλου, των στόλων) ΟΥΣ.:

1. ο στόλος είναι όλα τα πολεμικά ή τα εμπορι-
κά πλοία μιας χώρας ή μιας εταιρείας: *Η Ελλάδα
έχει έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς
στόλους στον κόσμο.*
2. ο στόλος είναι τα αεροσκάφη μιας εταιρείας:
*Η αεροπορική εταιρεία ανανέωσε με νέα αερο-
σκάφη το στόλο της.*

το **στόμα** (του στόματος, των στομάτων) ΟΥΣ.:
το στόμα είναι το σημείο του προσώπου κάτω
από τη μύτη με το οποίο τρώμε και μιλάμε:
*Άνοιξε το στόμα της για να δει ο οδοντογιατρός
τα δόντια της. / Τη φίλησε στο στόμα.*

ΕΚΦΡ. ανοίγω το στόμα μου, κλείνω το στόμα,
κρατάω το στόμα μου κλειστό, μ' ένα στόμα,
με την μπουκιά στο στόμα, μένω με ανοιχτό το
στόμα, πιάνω στο στόμα μου

το **στομάχι** (του στομαχίου, των στομαχιών)
ΟΥΣ.: το στομάχι μας είναι το όργανο που βρι-
σκεται στο εσωτερικό του σώματος ανάμεσα
στην κοιλιά και στο στήθος, όπου χωνεύονται
οι τροφές: *Έφαγε πολύ και πονάει το στομά-
χι του. / Του έδωσε μια δυνατή μπουινιά στο
στομάχι.*

ΕΚΦΡ. μου κάθεεται στο στομάχι

στον, στην, στο ΑΡΘ.: οι λέξεις αυτές σχημα-
τίστηκαν από την πρόθεση "σε" και τα άρθρα
"τον", "την", "το", "τους", "τις", "τα": *Πηγαίνω
στο σχολείο. / Κάθεται στον πάγκο. / Τα πλοία
ταξιδεύουν στη θάλασσα.*

στον αιώνα τον άπαντα ΕΚΦΡ.: όταν λέμε στον
αιώνα τον άπαντα, εννοούμε για πάντα: *Η κί-
νηση των ουράνιων σωμάτων συνεχίζεται στον
αιώνα τον άπαντα. (= αιώνια) / Φύγε και να*

μη σε ξαναδώ στον αιώνα τον άπαντα. (= ποτέ των ποτών)

το **στοπ** ουσ.: το στοπ είναι μια πινακίδα κόκκινη με άσπρα γράμματα που βρίσκεται στις γωνίες των δρόμων και ειδοποιεί τους οδηγούς να σταματήσουν για να δουν αν περνάει άλλο αυτοκίνητο: *Τα αυτοκίνητα τράκαραν, γιατί ο ένας οδηγός δεν είδε το στοπ.*

Δ Η λέξη στοπ δεν κλίνεται.

στοπ! επιφ.: το λέμε σε κάποιον όταν θέλουμε να σταματήσει αμέσως αυτό που κάνει: *Στοπ! Δεν επιτρέπεται να μπειτε στο κτίριο.*

η **στοργή** (της στοργής) ουσ.: όταν δείχνουμε στοργή σε κάποιον, τον αγαπάμε και του φερόμαστε με γλυκό τρόπο (= τρυφερότητα): *Φρόντισε το μικρό γατάκι με μεγάλη στοργή. / Του λείπει η στοργή της μητέρας του.*

Δ Η λέξη στοργή δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

στοργικά επιρρ.: όταν κάνουμε κάτι στοργικά, το κάνουμε με τρόπο που φανερώνει τη στοργή μας (= τρυφερά): *Του χάιδεψε στοργικά το κεφάλι για να τον παρηγορήσει.*

ο **στοργικός**, η **στοργική**, το **στοργικό** επιθ.:

1. όταν κάποιος είναι στοργικός, φέρεται με αγάπη και στοργή (= τρυφερός): *Η στοργική μάνα αγκυρνούσε πάνω από το προσκέφαλο του άρρωστου παιδιού της.*

2. όταν κάτι που κάνουμε είναι στοργικό, φανερώνει τη στοργή που νιώθουμε για κάποιον: *Η μητέρα πήρε το παιδί στη στοργική αγκαλιά της.*

στου διαόλου τη μάνα εκφρ.: το λέμε όταν θέλουμε να τονίσουμε ότι ένα μέρος βρίσκεται πολύ μακριά: *Δε βλεπόμαστε συχνά γιατί μένει στου διαόλου τη μάνα!*

ο **στόχος** (του στόχου, των στόχων) ουσ.:

1. ο στόχος είναι το σημείο ή το αντικείμενο που θέλουμε να χτυπήσουμε όταν ρίχνουμε μια πέτρα, μια σφαίρα, ένα βέλος κτλ.: *Οι σφαίρες δεν κατάφεραν να βρουν το στόχο τους.*

2. στόχο λέμε αυτό που προσπαθούμε να πετύχουμε (= σκοπός): *Στόχος της εταιρείας είναι να προσφέρει στους πελάτες της μεγαλύτερη εξυπηρέτηση. / Η ομάδα αγωνίζεται με στόχο τη νίκη.*

στραβά επιρρ.:

1. όταν κάτι είναι στραβά, δεν ακολουθεί την ευθεία γραμμή, δεν είναι ίσιο (= λοξά ≠ ίσια): *Το χαρτί ήταν διπλωμένο στραβά. / Έκανα κάτι που τον πείραξε και με κοιτούσε στραβά.*

2. όταν κάνουμε κάτι στραβά, δεν το κάνουμε σωστά (= λανθασμένα): *Έκανε πολλές τρέλες όταν ήταν νέος και ξεκίνησε στραβά τη ζωή του.*

ΕΚΦΡ. κουτσά στραβά, παίρνω στραβά

ο **στραβός**, η **στραβή**, το **στραβό** επιθ.:

1. όταν κάτι είναι στραβό, δεν ακολουθεί την ευθεία γραμμή ή γέρνει (= λοξός ≠ ίσιος, ευθύς): *Δεν της πάνε οι κοντές φούστες γιατί*

έχει στραβά πόδια. / Η φωτογραφία στον τοίχο είναι λίγο στραβή και πρέπει να την ισιώσεις.

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) στραβό λέμε καθετί που δε μας φαίνεται σωστό (= λανθασμένος ≠ σωστός): *Ό,τι και να κάνω του φαίνεται στραβό και δεν του αρέσει.*

3. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε στραβό κάποιον που είναι τυφλός ή που δε βλέπει καλά: *Καλά, στραβός είσαι; Με πάτησες!*

ΕΚΦΡ. κάνω τα στραβά μάτια

στραβώνω (στράβωσα), **στραβώνομαι** (στραβώθηκα, στραβωμένος) ρημ.:

1. όταν στραβώνουμε κάτι, το κάνουμε να γίνει στραβό (≠ ισιώνω): *Μην κουνήσεις το κάδρο, γιατί θα το στραβώσεις. / Κάθισα κατά λάθος πάνω στα γυαλιά μου και τα στράβωσα.*

2. **στραβώνει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι στραβώνει, γίνεται στραβό (≠ ισιώνει): *Το ράφι στράβωσε από το πολύ βάρος.*

3. **στραβώνει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάποιος ή κάτι με στραβώνει, με κάνει να μη βλέπω καλά (= τυφλώνω): *Φόρεσε τα γυαλιά ηλίου γιατί τον στράβωνε ο ήλιος.*

4. **στραβώνομαι** ΠΑΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): στραβώνεται κάποιος όταν αρχίζει να μη βλέπει καλά ή όταν κουράζει πολύ τα μάτια του (= τυφλώνομαι): *Μη διαβάξεις χωρίς φως, γιατί θα στραβωθείς.*

το **στραγάλι** (του στραγαλιού, των στραγαλιών) ουσ.: το στραγάλι είναι το ψημένο και αλατισμένο ρεβίθι, που το τρώμε σαν ξηρό καρπό: *Τρώει πασατέμπο και στραγάλια.*

στραγγαλίζω (στραγγάλισα), **στραγγαλιζομαι** (στραγγαλίστηκα, στραγγαλισμένος) ρημ.: στραγγαλίζουμε κάποιον όταν σφίγγουμε με δύναμη το λαιμό του και τον σκοτώνουμε (= πνίγω): *Τη στραγγάλισαν με σκοινί. / Βρέθηκε στραγγαλισμένος στο δωμάτιό του.*

στραγγίζω (στράγγισα και στράγγισα), **στραγγίζομαι** (στραγγίστηκα και στραγγίχτηκα, στραγγισμένος) ρημ.:

1. όταν στραγγίζουμε κάτι, το κάνουμε να χάσει σιγά σιγά το νερό που έχει πάνω του ή μέσα του: *Αφού στραγγίσετε τα μακαρόνια, τα περιχύνετε με βούτυρο και τριμμένο τυρί.*

2. **στραγγίζει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι στραγγίζει, χάνει το νερό που έχει πάνω του ή μέσα του: *Τηγανίζουμε τις πατάτες και τις αφήνουμε πάνω σε χαρτί για να στραγγίσουν το λάδι τους.*

στραμπουλάω/στραμπουλώ (στραμπούληξα), **στραμπουλιέμαι** (στραμπούληχτηκα, στραμπουληγμένος) ρημ. (ΑΝΕΠΙΣ.): στραμπουλάμε κάποιο κόκαλο στο σώμα μας όταν βγαίνει από τη θέση του μετά από χτύπημα: *Έπεσε και στραμπούληξε το πόδι του.*

η **στράτα** (της στράτας) ουσ.:

1. (ΑΝΕΠΙΣ.) η στράτα είναι ο δρόμος: *Πήραν τη στράτα που ανέβαινε στην πλατεία του χωριού.*

2. η στράτα είναι ένα χαμηλό κάθισμα με ροδάκια με το οποίο το μωρό κυλάει μέσα στο σπίτι και έτσι μαθαίνει να περπατάει: *Η στράτα*

βοηθάει το μωρό να ισορροπεί με ασφάλεια και να μην πέφτει.

Δ Η λέξη στράτα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **στράτευμα** (του στρατεύματος, των στρατευμάτων) ουσ.: το στράτευμα είναι οι στρατιώτες που αποτελούν το στρατό μιας χώρας: *Τα εχθρικά στρατεύματα ετοιμάζουν επίθεση.*

ο **στρατηγός** (του στρατηγού, των στρατηγών) ουσ.: ο στρατηγός είναι ο αρχηγός του στρατού ξηράς: *Όλα είναι έτοιμα στο στρατόπεδο για την επίσκεψη του στρατηγού.*

ο **στρατιώτης** (του στρατιώτη, των στρατιωτών) ουσ.: ο στρατιώτης είναι αυτός που ανήκει στο στρατό μιας χώρας: *Πέντε στρατιώτες τραυματίστηκαν κατά τη διάρκεια συγκρούσεων. / Τον άλλο μήνα θα πάει στρατιώτης. (= φαντάρος)*

το **στρατόπεδο** (του στρατοπέδου, των στρατοπέδων) ουσ.:

1. το στρατόπεδο είναι ένας χώρος με κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις όπου φυλάγονται τα όπλα του στρατού και μένουν οι στρατιώτες: *Πολεμικά αεροσκάφη βομβάρδισαν δύο στρατόπεδα των εχθρών.*

2. το στρατόπεδο είναι ένα μέρος σαν φυλακή όπου κρατούνται οι αιχμάλωτοι κατά τη διάρκεια ενός πολέμου ή άλλες κατηγορίες ανθρώπων σε καιρό ειρήνης: *Λαθρομετανάστες και πρόσφυγες μεταφέρονταν με φορτηγά σε στρατόπεδα. / Στα ναζιστικά στρατόπεδα οι Εβραίοι αιχμάλωτοι υποβάλλονταν σε φρικτά βασανιστήρια.*

ο **στρατός** (του στρατού, των στρατών) ουσ.: ο στρατός μιας χώρας είναι μια μεγάλη ομάδα στρατιωτών που εκπαιδεύονται για να πολεμήσουν ή είναι έτοιμοι για να πολεμήσουν: *Και τα δυο της παιδιά είναι στο στρατό. / Ο στρατός του εχθρού πλησιάζει στα σύνορα της χώρας.*

το **στρείδι** (του στρείδιού, των στρείδιών) ουσ.: το στρείδι είναι ένα ζώο της θάλασσας που έχει ένα σκληρό διπλό όστρακο και τρώγεται συνήθως ωμό: *Μερικά είδη στρείδιών έχουν μέσα τους μαργαριτάρια. / Περιχύνετε τα στρείδια με λεμόνι πριν τα φάτε ωμά.*

το **στρέμμα** (του στρέμματος, των στρεμμάτων) ουσ.: το στρέμμα είναι μονάδα με την οποία μετράμε την επιφάνεια της γης, που είναι ίση με 1.000 τετραγωνικά μέτρα: *Αγόρασε ένα χωράφι πέντε στρέμματα.*

στρίβω (έστριψα), **στρίβομαι** (στρίφτηκα, στριμμένος) ρημ.:

1. όταν στρίβω, πηγαίνω σε διαφορετική ή σε αντίθετη κατεύθυνση: *Το λεωφορείο έστριψε δεξιά ενώ το αυτοκίνητο συνέχισε ευθεία.*

2. όταν στρίβω κάτι, το κάνω να αλλάξει κατεύθυνση: *Έστριψε το τιμόνι απότομα για να αποφύγει τη σύγκρουση. / Έστριψε το κεφάλι του προς το μέρος μου.*

3. όταν στρίβουμε κάτι, το κάνουμε να γυρίσει ή να τυλιχτεί γύρω από τον εαυτό του: *Έστρι-*

ψε τη σακούλα για να την κλείσει. / Το σεντόνι στρίφτηκε σαν κορδόνι.

4. **στρίβει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι στρίβει, σε κάποιο σημείο του σχηματίζει γωνία ή καμπύλη: *Ο δρόμος δεν πηγαίνει ευθεία, στρίβει δεξιά.*

ΕΚΦΡ. θα σου στρίψω το λαρύγγι, μου στρίβει

η **στρίγγλα** (της στρίγγλας) ουσ.:

1. στα παραμύθια, η στρίγγλα είναι μια κακιά γριά μάγισσα: *Τα δύο αδερφάκια, ανυποψίαστα, μπήκαν στη σπηλιά της στρίγγλας.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) στρίγγλα λέμε μια γυναίκα που είναι πολύ κακιά και στριμμένη: *Η διευθύντρια του σχολείου είναι στρίγγλα και όλοι την τρέμουν.*

Δ Η λέξη στρίγγλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

στριγγλίζω (στρίγγλισα) ρημ.:

1. στριγγλίζει κάποιος όταν φωνάζει με δυνατή και λεπτή φωνή (= τσιρίζω, σκούζω): *Στρίγγλιζε από τον πόνο και φώναζε "βοήθεια!".*

2. **στριγγλίζει** 3^ο ΠΡ.: κάτι στριγγλίζει όταν βγάζει δυνατό και λεπτό ήχο: *Στρίγγλιζαν τα λάστιχα του αυτοκινήτου στην άσφαλτο.*

ο **στριμμένος**, η **στριμμένη**, το **στριμμένο** ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάποιος είναι στριμμένος, έχει δύσκολο και κακό χαρακτήρα και φέρεται πολύ άσχημα στους άλλους: *Είναι πολύ στριμμένη και όλο μου βάζει τις φωνές χωρίς λόγο.*

στριμώνχω (στρίμωξα), **στριμώνχομαι** (στριμώχτηκα, στριμωγμένος) ρημ.:

1. όταν στριμώνχουμε πολλά πράγματα, τα βάζουμε το ένα δίπλα στο άλλο σε μικρό χώρο: *Στρίμωξε τα ρούχα του σε μια μικρή βαλίτσα κι έφυγε βιαστικά.*

2. λέμε ότι στριμώνχω κάποιον όταν τον φέρνω σε δύσκολη θέση: *Ο δημοσιογράφος τον στρίμωξε με τις ερωτήσεις του.*

3. στριμώνχω κάποιον σημαίνει ότι προσπαθώ να τον αναγκάσω να κάνει κάτι (= πιέζω, ζορίζω): *Τον στριμώνχουν οι γονείς του να διαβάσει.*

4. **στριμώνχομαι** ΠΑΘ.: όταν πολλοί άνθρωποι στριμώνχονται κάπου, βρίσκονται ή μπαίνουν ο ένας δίπλα στον άλλο σε ένα μικρό χώρο: *"Μη στριμώνχνεστε" φώναξε ο οδηγός του λεωφορείου στους επιβάτες.*

ΕΚΦΡ. στριμώνχω στη γωνία

στριμώνχω στη γωνία ΕΚΦΡ.: λέμε ότι στριμώνχουμε στη γωνία κάποιον όταν τον φέρνουμε σε δύσκολη θέση: *Με λίγες μόνο λέξεις τούς στρίμωξε στη γωνία και αυτοί δεν ήξεραν τι να απαντήσουν.*

στριφογυρίζω και **στριφογυρνάω/στριφογυρνώ** (στριφογύρισα) ρημ.:

1. στριφογυρίζω κάτι όταν το κάνω να γυρίζει συνεχώς: *Στριφογύριζε ένα κέρμα στην παλάμη του.*

2. στριφογυρίζει κάποιος ή κάτι όταν γυρίζει γύρω γύρω: *Στριφογύριζε η ρόδα του αυτοκινήτου μέσα στη λάσπη. / Δεν μπορούσε να κοιμηθεί και στριφογύριζε στο κρεβάτι.*

στριφογυρνάω/στριφογυρνώ ΡΗΜ. ➔ **στριφογυρίζω**

το **στρίφωμα** (του στριφώματος, των στριφωμάτων) ΟΥΣ.:

1. το στρίφωμα ενός υφάσματος ή ενός ρούχου είναι η άκρη του που είναι γυρισμένη και ραμμένη για να μην ξεφτίζει: *Πρέπει να ράψω το στρίφωμα της κουρτίνας.*
2. στρίφωμα είναι αυτό που κάνουμε όταν γυρίζουμε και ράβουμε την άκρη ενός υφάσματος ή ενός ρούχου για να μην ξεφτίσει: *Η φούστα σου ξηλώθηκε και θέλει στρίφωμα.*

ο **στρογγυλός**, η **στρογγυλή**, το **στρογγυλό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι στρογγυλό, έχει το σχήμα του κύκλου ή της σφαίρας: *Η μπάλα είναι στρογγυλή.*
2. στρογγυλό λέμε και κάτι που το σχήμα του μοιάζει με κύκλο: *Έχει στρογγυλό πρόσωπο.*
3. στρογγυλό λέμε έναν αριθμό ή ένα χρηματικό ποσό όταν δεν έχει δεκαδικές μονάδες: *Το πουκάμισο κοστίζει 20 ευρώ και 15 λεπτά, αλλά δώσε μου 20 για να είναι στρογγυλό.*

η **στρουθοκάμηλος** (της στρουθοκαμήλου, των στρουθοκαμήλων) ΟΥΣ.:

1. η στρουθοκάμηλος είναι ένα πολύ μεγάλο πουλί με μακρύ λαιμό και ψηλά πόδια, που τρέχει πολύ γρήγορα αλλά δεν μπορεί να πετάξει: *Στην Ελλάδα οι στρουθοκάμηλοι εκτρέφονται για το κρέας τους σε φάρμες.*
2. το κρέας της στρουθοκαμήλου, που το τρώμε μαγειρεμένο: *Παϊδάκια στρουθοκαμήλου.*

η **στροφή** (της στροφής, των στροφών) ΟΥΣ.:

1. η στροφή είναι αυτό που κάνει κάποιος όταν στρίβει ο ίδιος ή όταν στρίβει κάποιο αντικείμενο: *Κάνε μια στροφή για να δω το καινούριο σου φουστάνι. / Κάνε μια ολόκληρη στροφή στο τιμόνι.*
2. η στροφή είναι το σημείο όπου ο δρόμος δε συνεχίζει ευθεία, που αλλάζει κατεύθυνση: *Μετά τη στροφή του δρόμου είδαμε επιτέλους τη θάλασσα.*
3. η στροφή ενός ποιήματος είναι μια ομάδα από στίχους που χωρίζεται από τις άλλες με μια κενή γραμμή: *Στην πρώτη στροφή του ποιήματος ο ποιητής μιλάει για την αγάπη.*

το **στρώμα** (του στρώματος, των στρωμάτων) ΟΥΣ.:

1. το στρώμα είναι ένα μεγάλο αντικείμενο από ύφασμα, γεμάτο από βαμβάκι ή άλλο υλικό, που μπαίνει πάνω στο κρεβάτι για να ξαπλώνουμε πιο άνετα: *Στο ξενοδοχείο, το στρώμα ήταν σκληρό και δεν κοιμήθηκα καλά.*
2. το στρώμα είναι ένα αντικείμενο από πλαστικό που το φουσκώνουμε με αέρα, ξαπλώνουμε πάνω του και επιπλέουμε στην επιφάνεια της θάλασσας (= στρώμα θαλάσσης): *Πήραμε τις ρακέτες, τα βατραχοπέδιλα και το στρώμα και ξεκίνησαμε για την παραλία.*
3. ένα στρώμα από κάποιο υλικό είναι μια ποσότητα από αυτό το υλικό που απλώνεται πάνω

σε μια επιφάνεια: *Ένα παχύ στρώμα χιονιού σκέπασε τις στέγες των σπιτιών.*

στρώνω (έστρωσα), **στρώνομαι** (στρώθηκα, στρωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν στρώνουμε κάτι σε μια επιφάνεια, το απλώνουμε πάνω σε αυτή και τη σκεπάζουμε (≠ ξεστρώνω, μαζεύω): *Το χειμώνα στρώνουν στο πάτωμα χαλιά. / Έστρωσε το τραπεζομάντιλο για να φάμε. / Στρώνει το κρεβάτι της κάθε πρωί.*

2. **στρώνει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: κάτι στρώνει όταν αρχίζει να γίνεται καλύτερο ή πιο ομαλό: *Αύριο θα στρώσει ο καιρός και θα ανέβει η θερμοκρασία. / Τον τελευταίο μήνα έστρωσε η δουλειά στο μαγαζί.*

3. **στρώνει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: όταν ένα ρούχο στρώνει, ταιριάζει καλά στο σώμα μας (= εφαρμόζει): *Δε στρώνει καλά το σακάκι στους ώμους.*

4. **στρώνομαι** ΠΑΘ.: στρώνομαι σε κάτι σημαίνει ότι ασχολούμαι σοβαρά με αυτό (= αφοσιώνομαι): *Πλησιάζουν οι εξετάσεις και αποφάσισε να στρωθεί στο διάβασμα.*

5. **στρώνομαι** ΠΑΘ.: λέμε ότι στρώνομαι κάπου όταν ξαπλώνω εκεί για να ξεκουραστώ (= αράζω): *Στρώθηκε στην πολυθρόνα για να δει την ταινία.*

στρώνω τραπέζι ΕΚΦΡ.: όταν στρώνουμε τραπέζι, βάζουμε τα πιάτα, τα μαχαιροπίρουνα κτλ. στο τραπέζι για να φάμε: *Εγώ έστρωσα το τραπέζι, εσύ να πλύνεις τα πιάτα.*

στύβω (έστυψα), **στύβομαι** (στύφτηκα, στυμμένος) ΡΗΜ.: στύβουμε κάτι όταν το πιέζουμε με δύναμη για να βγει το υγρό ή ο χυμός που περιέχει: *Έστυψε το λεμόνι και πέταξε τις λεμονόκουπες. / Έβγαλε το σφουγγάρι από το νερό και το έστυψε με δύναμη.*

ΕΚΦΡ. στύβω το μυαλό μου

στύβω το μυαλό μου ΕΚΦΡ.: όταν στύβουμε το μυαλό μας για να βρούμε κάτι, σκεφτόμαστε πάρα πολύ για να το θυμηθούμε: *Έστυψα το μυαλό μου για να θυμηθώ από πού την ήξερα.*

ο **στύλος** (του στύλου, των στύλων) ΟΥΣ.: ο στύλος είναι ένα μακρόστενο αντικείμενο που το στήνουμε όρθιο για να στηρίξουμε κάτι (= κολόνα): *Φύσηξε τόσο πολύ, που έριξε τους στύλους της ΔΕΗ. / Οι στύλοι αυτοί στήριζαν τη σκεπή του αρχαίου ναού.*

ο **στυφός**, η **στυφή**, το **στυφό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι στυφό, η γεύση του δεν είναι ευχάριστη και κάνει το στόμα μας να είναι ξερό: *Δε μου αρέσει το κυδώνι ωμό, γιατί έχει στυφή γεύση.*

ο **συγγενής**, η **συγγενής** (του/της συγγενή, των συγγενών) ΟΥΣ.: ο συγγενής μας είναι κάποιος που ανήκει στην οικογένειά μας: *Στο γιορτινό τραπέζι μαζεύτηκαν όλοι μας οι συγγενείς.*

η **συγγνώμη** ΟΥΣ. ➔ **συγνώμη**

ο **συγγραφέας**, η **συγγραφέας** (του/της συγγραφέα, των συγγραφέων) ΟΥΣ.:

1. ο συγγραφέας ενός κειμένου ή ενός βιβλίου είναι αυτός που το έγραψε: *Ποιος είναι ο συγγραφέας αυτού του άρθρου;*
2. ο συγγραφέας είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να γράφει βιβλία: *Ο Καζαντζάκης ήταν μεγάλος συγγραφέας.*

ο **συγκάτοικος**, η **συγκάτοικος** (του/της συγκατοίκου, των συγκατοίκων) ΟΥΣ.: ο συγκάτοικός μας είναι αυτός που μένει στο ίδιο σπίτι με μας και δεν είναι κάποιος συγγενής μας: *Ζητείται συγκάτοικος σε επιπλωμένο διαμέρισμα.*

ο **συγκεκριμένος**, η **συγκεκριμένη**, το **συγκεκριμένο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι συγκεκριμένο, είναι πραγματικό και μοναδικό: *Πιστεύει ότι το συγκεκριμένο σακάκι τού φέρνει γούρι. (= ορισμένος) / Καλύτερα να δώσεις ένα συγκεκριμένο παράδειγμα. (≠ γενικός, αφηρημένος)*
2. όταν κάτι είναι συγκεκριμένο, είναι ξεκάθαρο και περιγράφει όλες τις λεπτομέρειες (= λεπτομερής, αναλυτικός): *Μου έδωσε συγκεκριμένες οδηγίες πώς να μαγειρέψω το φαγητό.*
3. όταν κάποιος είναι συγκεκριμένος, μιλάει ξεκάθαρα και ειδικά, και όχι γενικά (= σαφής ≠ αόριστος, ασαφής): *Μου είπε ότι θα πάει ταξίδι, αλλά δεν ήταν πολύ συγκεκριμένη.*

συγκεντρώνω (συγκέντρωσα), **συγκεντρώνομαι** (συγκεντρώθηκα, συγκεντρωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν ψάχνουμε και βρίσκουμε όμοια πράγματα που χρειαζόμαστε, τα συγκεντρώνουμε (= μαζεύω, συλλέγω): *Κατάφεραν να συγκεντρώσουν τα χρήματα για την εγχείριση. / Συγκέντρωσαν τα στοιχεία για την έρευνα.*
2. όταν οι άνθρωποι συγκεντρώνονται ή όταν κάποιος τους συγκεντρώνει, έρχονται στο ίδιο μέρος για να κάνουν ή να δουν κάτι: *Τους συγκεντρώνει στο σπίτι του για να τους μιλήσει. (= μαζεύω) / Συγκεντρώθηκε πολύς κόσμος στη διαδήλωση. (= μαζεύομαι)*
3. λέμε ότι συγκεντρώνουμε κάποια χαρακτηριστικά όταν τα έχουμε (= διαθέτω): *Συγκεντρώνει όλα τα προσόντα για αυτή τη θέση.*
4. **συγκεντρώνομαι** ΠΑΘ.: λέμε ότι συγκεντρωνόμαστε σε κάτι όταν δίνουμε όλη την προσοχή μας σε αυτό που κάνουμε (≠ αφαιρούμαι): *Κάντε ησυχία, γιατί δεν μπορώ να συγκεντρωθώ.*

η **συγκέντρωση** (της συγκέντρωσης, των συγκεντρώσεων) ΟΥΣ.:

1. η συγκέντρωση είναι όταν βρίσκονται πολλοί άνθρωποι στο ίδιο μέρος (= συνάθροιση): *Πηγαίνει σε όλες τις προεκλογικές συγκεντρώσεις.*
2. συγκέντρωση όμοιων πραγμάτων κάνουμε όταν τα μαζεύουμε (= συλλογή): *Ολοκληρώθηκε η συγκέντρωση των ψήφων.*
3. συγκέντρωση έχει κάποιος όταν δίνει όλη την προσοχή σε αυτό κάνει (= προσήλωση):

Το διάβασμα απαιτεί συγκέντρωση για να είναι αποδοτικό.

η **συγκίνηση** (της συγκίνησης, των συγκινήσεων) ΟΥΣ.: η συγκίνηση είναι ένα έντονο συναίσθημα, όπως η μεγάλη χαρά ή η λύπη: *Συγκίνηση του προκαλεί η νοσταλγία της πατρίδας του. / Άρχισε να κλαίει από τη συγκίνηση.*

ο **συγκινητικός**, η **συγκινητική**, το **συγκινητικό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι συγκινητικό, μας κάνει να νιώσουμε συγκίνηση: *Μίλησε με συγκινητικά λόγια για το χαμό ενός δικού της ανθρώπου στο μέτωπο του πολέμου.*

συγκινώ (συγκίνησα), **συγκινούμαι** (συγκινήθηκα, συγκινημένος) ΡΗΜ.:

1. κάτι ή κάποιος με συγκινεί όταν με κάνει να νιώσω έντονα αισθήματα, όπως μεγάλη λύπη, χαρά ή συμπόνια: *Ο θάνατός του συγκίνησε όλους τους Έλληνες.*
2. **συγκινεί** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι μας συγκινεί όταν μας προκαλεί το ενδιαφέρον (= ενδιαφέρει): *Δήλωσε ότι δεν τον συγκινεί πλέον η πολιτική.*
3. **συγκινούμαι** ΠΑΘ.: όταν κάποιος συγκινείται, νιώθει μεγάλη λύπη, χαρά ή συμπόνια: *Συγκινήθηκε με την ταινία και δάκρυσε.*

η **συγκοινωνία** (της συγκοινωνίας, των συγκοινωνιών) ΟΥΣ.: η συγκοινωνία είναι η μεταφορά ανθρώπων ή πραγμάτων από έναν τόπο σε άλλο με αυτοκίνητο, τρένο κτλ.: *Διακόπηκε η συγκοινωνία προς τα νησιά του Αιγαίου λόγω θαλασσοταραχής.*

συγκρίνω (σύγκρινα), **συγκρίνομαι** (συγκρίθηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν συγκρίνουμε δύο πράγματα ή δύο πρόσωπα μεταξύ τους, ψάχνουμε να βρούμε τις ομοιότητες και τις διαφορές τους (= παραβάλλω): *Σύγκριναν τις δύο εικόνες και είδαν ότι δεν ταίριαζαν.*
2. όταν συγκρίνουμε κάτι άγνωστο με κάτι άλλο πιο γνωστό, βρίσκουμε ότι μοιάζουν μεταξύ τους (= παρομοιάζω): *Πολλοί τον συγκρίνουν με τον Αϊνστάιν.*

ο **συγκριτικός βαθμός** ΟΥΣ. (ΓΡΑΜΜ.): ο συγκριτικός βαθμός ενός επιθέτου ή ενός επιρρηματος δείχνει σύγκριση με κάτι άλλο: *Ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου "καλός" είναι το "καλύτερος".*

το **συγκρότημα** (του συγκροτήματος, των συγκροτημάτων) ΟΥΣ.:

1. το συγκρότημα είναι μια ομάδα κτιρίων που είναι όλα μαζί ή ένα μεγάλο κτίριο που είναι χωρισμένο σε πολλά μέρη: *Το ξενοδοχείο διαθέτει ένα τεράστιο συγκρότημα για τη διασκέδαση των επισκεπτών. / Πωλούνται διαμερίσματα σε συγκρότημα τεσσάρων τετράωρων πολυκατοικιών.*
2. το συγκρότημα είναι μια ομάδα μουσικών που έχουν κοινό όνομα και παίζουν μαζί μουσι-

κή (= μπάντα): Υπάρχουν πολλά ροκ συγκροτήματα στην Ελλάδα.

η **σύγκρουση** (της σύγκρουσης, των συγκρούσεων) ουσ.:
 1. η σύγκρουση είναι το χτύπημα ενός σώματος που κινείται πάνω σε άλλο σώμα που κινείται, συνήθως σε αντίθετη κατεύθυνση: *Τέσσερις τραυματίες σε σύγκρουση λεωφορείου με φορτηγό.* (= τρακάρισμα)
 2. η σύγκρουση είναι η έντονη διαφωνία ανάμεσα σε δύο ανθρώπους ή ομάδες (= κόντρα): *Υπάρχει μεγάλη σύγκρουση ανάμεσα στην κυβέρνηση και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.*
 3. η σύγκρουση είναι η μάχη ανάμεσα σε ομάδες ανθρώπων (= συμπλοκή): *Έγιναν συγκρούσεις μεταξύ διαδηλωτών και αστυνομικών.*

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

⚠ Η λέξη συγγνώμη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

⚠ Η λέξη συγγνώμη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

η **συγγνώμη** (της συγγνώμης) και η **συγγνώμη** ουσ.: η συγγνώμη είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε όταν θέλουμε να δείξουμε σε κάποιον ότι μετανιώσαμε για κάτι που κάναμε: *Για να μου εκφράσει τη συγγνώμη του, μου έστειλε λουλούδια.* / *Σου ζητώ συγγνώμη που σε ξύπνησα.*

συγχύζω (σύγχυσα), **συγχύζομαι** (συγχύστηκα, συγχυσμένος) ΡΗΜ.:
 1. όταν κάποιος ή κάτι μας συγχύζει, μας κάνει να νιώθουμε θυμό, ταραχή κτλ. (= εκνευρίζω): *Με συγχύζει με την ακαταστασία του!*
 2. **συγχύζομαι** ΠΑΘ.: όταν συγχυζόμαστε, νιώθουμε θυμό, ταραχή κτλ. (= εκνευρίζομαι): *Θυμήθηκα τον καβγά μας και συγχύστηκα πάλι.*

η **συγχώρεση** (της συγχώρεσης) ουσ.: όταν ζητάμε συγχώρεση από κάποιον, ζητάμε να μας συγχωρήσει για κάτι κακό που κάναμε: *Αναγνώρισε τα σφάλματά του και ζήτησε συγχώρεση από τον πατέρα του.*

⚠ Η λέξη συγχώρεση δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο **συγχωριανός** (του συγχωριανού, των συγχωριανών), η **συγχωριανή** (της συγχωριανής) ουσ.: ο συγχωριανός μας είναι αυτός που κατάγεται από το ίδιο χωριό με εμάς: *Πολλοί συγχωριανοί μας έγιναν σπουδαίοι επιστήμονες.*

συγχωρώ (συγχώρεσα και συγχώρησα), **συγχωρούμαι** (συγχωρέθηκα και συγχωρήθηκα, συγχωρεμένος) ΡΗΜ.:
 1. όταν συγχωρούμε κάποιον για ένα λάθος του, τον δικαιολογούμε και δεν τον τιμωρούμε: *Τον συγχώρεσα για τη συμπεριφορά του.* / *Συγχώρεσέ με που σε στενοχώρεσα.*
 2. λέμε ότι συγχωρούμε ένα λάθος όταν το δεχόμαστε, επειδή δεν το θεωρούμε σημαντικό (= παραβλέπω): *Ένα δυο λαθάκια στην ορθογραφία μπορεί να τα συγχωρήσω.*

ΕΚΦΡ. με συγχωρείς

συζητάω/συζητώ (συζήτησα), **συζητιέμαι** (συζητήθηκα, συζητημένος) ΡΗΜ.:
 1. συζητάω με κάποιον όταν μιλάω μαζί του για κάποιο θέμα (= κουβεντιάζω): *Οι καθηγητές συζητούσαν με τους μαθητές για τους βαθμούς.* / *Να συζητήσεις το πρόβλημά σου με το γιατρό.*
 2. λέμε ότι συζητάμε κάποιον όταν τον κουτοπολεύουμε: *Τον συζητάει όλη η γειτονιά.*
 3. **συζητιέται** ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: συζητιέται κάτι όταν υπάρχουν φήμες ότι θα γίνει (= λέγεται, ψιθυρίζεται): *Συζητιέται ότι θα παραιτηθεί από υπουργός.*

η **συζήτηση** (της συζήτησης, των συζητήσεων) ουσ.: όταν γίνεται συζήτηση για κάποιο θέμα, οι άνθρωποι μιλάνε για αυτό για να πάρουν κάποια απόφαση: *Η συζήτησή μας κράτησε πολλές ώρες.* (= κουβέντα) / *Μόνο με τη συζήτηση θα καταφέρετε να λύσετε τα προβλήματά σας.* (= διάλογος)

η **συζήτηση** (της συζήτησης, των συζητήσεων) ουσ.: όταν γίνεται συζήτηση για κάποιο θέμα, οι άνθρωποι μιλάνε για αυτό για να πάρουν κάποια απόφαση: *Η συζήτησή μας κράτησε πολλές ώρες.* (= κουβέντα) / *Μόνο με τη συζήτηση θα καταφέρετε να λύσετε τα προβλήματά σας.* (= διάλογος)

η **συζήτηση** (της συζήτησης, των συζητήσεων) ουσ.: όταν γίνεται συζήτηση για κάποιο θέμα, οι άνθρωποι μιλάνε για αυτό για να πάρουν κάποια απόφαση: *Η συζήτησή μας κράτησε πολλές ώρες.* (= κουβέντα) / *Μόνο με τη συζήτηση θα καταφέρετε να λύσετε τα προβλήματά σας.* (= διάλογος)

η **συζήτηση** (της συζήτησης, των συζητήσεων) ουσ.: όταν γίνεται συζήτηση για κάποιο θέμα, οι άνθρωποι μιλάνε για αυτό για να πάρουν κάποια απόφαση: *Η συζήτησή μας κράτησε πολλές ώρες.* (= κουβέντα) / *Μόνο με τη συζήτηση θα καταφέρετε να λύσετε τα προβλήματά σας.* (= διάλογος)

η **συζήτηση** (της συζήτησης, των συζητήσεων) ουσ.: όταν γίνεται συζήτηση για κάποιο θέμα, οι άνθρωποι μιλάνε για αυτό για να πάρουν κάποια απόφαση: *Η συζήτησή μας κράτησε πολλές ώρες.* (= κουβέντα) / *Μόνο με τη συζήτηση θα καταφέρετε να λύσετε τα προβλήματά σας.* (= διάλογος)

ο **σύζυγος**, η **σύζυγος** (του/της συζύγου, των συζύγων) ουσ.:
 1. ο σύζυγος μιας γυναίκας είναι ο άντρας με τον οποίο είναι παντρεμένη: *Πήρε διαζύγιο από το σύζυγό της.*
 2. **σύζυγοι** ΠΛΗΘ.: οι σύζυγοι είναι ο άνδρας και η γυναίκα που είναι παντρεμένοι μεταξύ τους (= αντρώγυνο): *Οι σύζυγοι δεν πρέπει να μαλώνουν μεταξύ τους.*

ο **σύζυγος**, η **σύζυγος** (του/της συζύγου, των συζύγων) ουσ.:
 1. ο σύζυγος μιας γυναίκας είναι ο άντρας με τον οποίο είναι παντρεμένη: *Πήρε διαζύγιο από το σύζυγό της.*
 2. **σύζυγοι** ΠΛΗΘ.: οι σύζυγοι είναι ο άνδρας και η γυναίκα που είναι παντρεμένοι μεταξύ τους (= αντρώγυνο): *Οι σύζυγοι δεν πρέπει να μαλώνουν μεταξύ τους.*

ο **σύζυγος**, η **σύζυγος** (του/της συζύγου, των συζύγων) ουσ.:
 1. ο σύζυγος μιας γυναίκας είναι ο άντρας με τον οποίο είναι παντρεμένη: *Πήρε διαζύγιο από το σύζυγό της.*
 2. **σύζυγοι** ΠΛΗΘ.: οι σύζυγοι είναι ο άνδρας και η γυναίκα που είναι παντρεμένοι μεταξύ τους (= αντρώγυνο): *Οι σύζυγοι δεν πρέπει να μαλώνουν μεταξύ τους.*

η **συκιά** (της συκιάς, των συκιών) ουσ.: η συκιά είναι δέντρο με κοντό κορμό και μεγάλα φύλλα, που ο καρπός του είναι το σύκο: *Η συκιά μας έκανε πολλά σύκα φέτος.*

το **σύκο** (του σύκου, των σύκων) ουσ.: το σύκο είναι ο καρπός της συκιάς, με πράσινη φλούδα και κόκκινη σάρκα, που έχει πολλά σπόρια και γλυκιά γεύση και τρώγεται σαν φρούτο: *Έφτιαξε μαρμελάδα με σύκα. / Το χειμώνα τρώμε ξερά σύκα.*

ο **συκοφάντης** (του συκοφάντη, των συκοφαντών), η **συκοφάντισσα** (της συκοφάντισσας) ουσ.: ο συκοφάντης είναι ο άνθρωπος που διαδίδει ψεύτικες κατηγορίες για κάποιον, για να τον βλάψει: *Είναι ψεύτης και συκοφάντης.*

συκοφαντώ (συκοφάντησα, **συκοφαντούμαι** (συκοφαντήθηκα, συκοφαντημένος) ρημ.: συκοφαντούμε κάποιον όταν τον κατηγορούμε άδικα για κάτι (= διαβάλλω): *Τον συκοφαντούσαν ότι πρόδωσε την πατρίδα του.*

το **συκώτι** (του συκωτιού, των συκωτιών) ουσ.: **1.** το συκώτι είναι ένα όργανο που βρίσκεται μέσα στην κοιλιά ανθρώπων και ζώων και είναι πολύ χρήσιμο, γιατί καθαρίζει το αίμα μας: *Έχει καταστρέψει το συκώτι του από το πολύ ποτό.*

2. το συκώτι είναι το μέρος του σώματος κάποιων ζώων, που το τρώμε μαγειρεμένο: *Φάγαμε μοσχαρίσιο συκώτι με πατάτες.*

ΕΚΦΡ. πρήζω το συκώτι

η **συλλαβή** (της συλλαβής, των συλλαβών) ουσ. (ΓΡΑΜΜ.): η συλλαβή είναι καθένα από τα μέρη μιας λέξης που έχει μέσα του ένα φωνήεν ή δύο φωνήεντα που ακούγονται σαν ένα: *Η λέξη "πατάτα" έχει τρεις συλλαβές. / Η λέξη "για" έχει μόνο μία συλλαβή.*

ο **συλλαβισμός** (του συλλαβισμού, των συλλαβισμών) ουσ. (ΓΡΑΜΜ.): στη γραμματική, όταν χωρίζουμε μια λέξη σε συλλαβές, κάνουμε συλλαβισμό: *Κάθε γλώσσα έχει τους δικούς της κανόνες συλλαβισμού.*

συλλαμβάνω (συνέλαβα), **συλλαμβάνομαι** (συλλήφθηκα) ρημ.:

1. όταν η αστυνομία συλλαμβάνει κάποιον, τον πηγαίνει στο αστυνομικό τμήμα, επειδή πιστεύει ότι έκανε κάτι παράνομο (= πιάνω): *Συνέλαβαν τρεις ύποπτους για κλοπή αυτοκινήτων. / Είχε συλληφθεί και παλιότερα για λαθρεμπόριο.*

2. όταν συλλαμβάνουμε κάτι, το καταλαβαίνουμε (= αντιλαμβάνομαι): *Ο άνθρωπος δεν μπορεί να συλλάβει πόσο μεγάλο είναι το σύμπαν.*

3. όταν συλλαμβάνουμε κάτι, σκεφτόμαστε μια καινούρια ιδέα, ένα καινούριο σχέδιο κτλ.: *Οι επιστήμονες συνέλαβαν την ιδέα της ατομικής βόμβας το 1930.*

4. όταν μια γυναίκα συλλαμβάνει, μένει έγκυος: *Οι γυναίκες που δυσκολεύονται να συλλάβουν ακολουθούν ειδική θεραπεία.*

συλλέγω (συνέλεξα), **συλλέγομαι** (συλλέχτηκα) ρημ.: συλλέγουμε πράγματα του ίδιου είδους όταν τα κρατάμε μαζί για κάποιο σκοπό (= συγκεντρώνω, μαζεύω): *Του αρέσει να συλλέγει παλιά νομίσματα. / Συλλέγουν σε δεξαμενές το νερό της βροχής. / Η αστυνομία συνέλεξε πληροφορίες για το παρελθόν του.*

η **συλλογή** (της συλλογής, των συλλογών) ουσ.:

1. συλλογή είναι το να συγκεντρώνουμε όμοια πράγματα για ορισμένο σκοπό: *Ο Ερυθρός Σταυρός κάνει έρανο για τη συλλογή χρημάτων.*

2. συλλογή είναι μία μεγάλη ποσότητα από όμοια πράγματα που τα μαζεύουμε και τα κρατάμε μαζί για κάποιο σκοπό: *Μου έδειξε τη συλλογή του από παλιά γραμματόσημα.*

3. η συλλογή είναι ένα βιβλίο στο οποίο έχουμε συγκεντρώσει κείμενα ή ποιήματα: *Κυκλοφόρησε η νέα συλλογή διηγημάτων του συγγραφέα.*

συλλογιέμαι ρημ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς το συλλογίζομαι

συλλογίζομαι (συλλογίστηκα) ρημ.:

1. όταν συλλογίζομαστε κάτι, σκεφτόμαστε γεγονότα που έγιναν παλιά: *Συλλογίστηκε τα παιδικά του χρόνια και μελαγχόλησε.*

2. όταν συλλογίζομαστε κάτι, το σκεφτόμαστε: *Συλλογίστηκε πολλά δευτερόλεπτα πριν απαντήσει.*

ο **συλλογισμένος**, η **συλλογισμένη**, το **συλλογισμένο** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι συλλογισμένος, σκέφτεται κάτι πολύ, συνήθως κάτι που τον ανησυχεί (= σκεπτικός): *Καθόταν αμίλητος και συλλογισμένος.*

ο **σύλλογος** (του συλλόγου, των συλλόγων) ουσ.: ο σύλλογος είναι μια ομάδα ανθρώπων με τα ίδια ενδιαφέροντα που συναντιούνται συχνά για να τα συζητήσουν και να τα πραγματοποιήσουν (= σωματείο, σύνδεσμος): *Ανήκω σε ένα φιλανθρωπικό σύλλογο και συγκεντρώνουμε χρήματα για τα ανάπηρα παιδιά.*

τα **συλλυπητήρια** (των συλλυπητηρίων) ουσ.: τα συλλυπητήρια είναι αυτό που λέμε ή γράφουμε σε κάποιον για να του δείξουμε ότι λυπούμαστε για το θάνατο ενός φίλου ή συγγενή του (≠ συχαρητήρια): *Δεχτείτε τα συλλυπητήρια μου για το θάνατο του πατέρα σας.*

συμβαίνει (συνέβηκε και συνέβη) ρημ.:

1. συμβαίνει κάτι όταν παρουσιάζεται χωρίς να το έχουμε σχεδιάσει (= γίνεται): *Το ατύχημα συνέβη χτες τα μεσάνυχτα. / Τι θα συμβεί αν πατήσω το κουμπί;*

2. συμβαίνει κάτι όταν γίνεται τυχαία (= τυχαίνει): *Δεν έχει συμβεί ποτέ να αργήσω.*

το **συμβόλαιο** (του συμβολαίου, των συμβολαίων) ουσ.: το συμβόλαιο είναι ένα επίσημο έγγραφο στο οποίο δύο ή περισσότεροι άνθρωποι ή εταιρείες συμφωνούν ότι ο ένας θα πληρώσει κάτι στον άλλο για να πάρει κάτι από αυτόν:

Στο συμβόλαιο που υπογράψαμε ορίζεται το ποσό του ενοικίου.

το **σύμβολο** (του συμβόλου, των συμβόλων) ογσ.:

1. το σύμβολο είναι μια εικόνα, ένα σχήμα ή ένα γράμμα που χρησιμεύει για να δηλώσει κάτι: *Το σύμβολο της πρόσθεσης στα μαθηματικά είναι το "+". / Το "Fe" είναι το σύμβολο του σιδήρου στη χημεία.*

2. το σύμβολο είναι κάθε πρόσωπο ή πράγμα που παριστάνει μια ιδέα ή μια αξία: *Η σημαία είναι το σύμβολο της πατρίδας. / Παρέμεινε μέχρι το τέλος της ζωής της το σύμβολο της γνήσιας Ελληνίδας.*

συμβουλευώ (συμβούλεψα), **συμβουλευόμαι** (συμβουλευτήκα) ρhm.:

1. όταν συμβουλευόμαστε κάποιον, του δίνουμε τη γνώμη ή τη συμβουλή μας: *Τι με συμβουλεύεις να κάνω; / Ο γιατρός του τον συμβούλεψε να ξεκουραστεί.*

2. συμβουλευόμαι πab.: όταν συμβουλευόμαστε κάποιον, του ζητάμε τη γνώμη ή τη συμβουλή του: *Για τους πονοκεφάλους σου πρέπει να συμβουλευτείς το γιατρό.*

3. συμβουλευόμαι πab.: όταν συμβουλευόμαστε κάτι, ψάχνουμε να βρούμε σε αυτό περισσότερες πληροφορίες: *Για την ορθογραφία των λέξεων συμβουλευτείτε το λεξικό.*

η **συμβουλή** (της συμβουλής, των συμβουλών)

ογσ.: όταν δίνουμε μια συμβουλή σε κάποιον, του λέμε τι νομίζουμε ότι πρέπει να κάνει σε μια συγκεκριμένη περίπτωση: *Δεν άκουσε τις συμβουλές μου και τώρα το μετάνιωσε. / Ακολούθησα τις συμβουλές του γιατρού κι έγινα καλά.*

το **συμβούλιο** (του συμβουλίου, των συμβουλίων) ογσ.:

το συμβούλιο είναι μια ομάδα ανθρώπων που συζητάνε και αποφασίζουν κάτι: *Το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας ζήτησε την απόλυσή του.*

συμμαζεύω (συμμαζέψα), **συμμαζεύομαι** (συμμαζεψήκα, συμμαζεμένος) ρhm.:

1. όταν συμμαζεύουμε, τακτοποιούμε ένα χώρο και βάζουμε τα σκορπισμένα πράγματα στη θέση τους (= συγυρίζω, μαζεύω): *Να συμμαζέψεις τα βιβλία σου από το πάτωμα. / Δεν πρόλαβα να συμμαζέψω το σπíti.*

2. όταν συμμαζεύουμε κάποιον, τον περιορίζουμε, δεν τον αφήνουμε να κάνει ό,τι θέλει: *Δεν μπορεί να συμμαζέψει τα παιδιά από το παιχνίδι.*

ο **συμμαθητής** (του συμμαθητή, των συμμαθητών), η **συμμαθήτρια** (της συμμαθήτριας, των συμμαθητριών) ογσ.:

ο συμμαθητής μας είναι αυτός που είναι στην ίδια τάξη ή στο ίδιο σχολείο με εμάς: *Με τη Μαρία ήμασταν συμμαθήτριες στο γυμνάσιο.*

η **συμμαχία** (της συμμαχίας, των συμμαχιών) ογσ.:

1. η συμμαχία είναι η συμφωνία ανάμεσα σε δύο κράτη ή ομάδες ότι θα συνεργαστούν για κάποιον κοινό σκοπό (= συνεργασία): *Συμμαχία μεταξύ σοσιαλιστών και αριστερών στις εκλογές.*

2. συμμαχία λέμε την ομάδα ανθρώπων, οργανισμών ή κρατών που έχουν συμφωνήσει να συνεργαστούν για κάποιο κοινό σκοπό: *Υπολογίζεται ότι θα αυξηθούν τα μέλη της συμμαχίας των πολιτών ενάντια στα ναρκωτικά.*

συμμετέχω (συμμετείχα) ρhm.:

συμμετέχουμε σε κάτι όταν παίρνουμε μέρος σε αυτό μαζί με άλλους (= μετέχω ≠ απέχω): *Στη συναυλία συμμετείχαν πολλοί τραγουδιστές. / Παίρνει καλούς βαθμούς, γιατί συμμετέχει στο μάθημα.*

η **συμμορία** (της συμμορίας, των συμμοριών)

ογσ.: η συμμορία είναι μια ομάδα κακοποιών που κάνουν μαζί εγκλήματα: *Μια συμμορία, αποτελούμενη από πέντε παιδιά, λήστεψε ένα μαγαζί με την απειλή όπλου.*

η **συμπάθεια** (της συμπάθειας, των συμπαθειών) ογσ.:

1. η συμπάθεια είναι αυτό που νιώθουμε για κάποιον όταν τον βρίσκουμε ευχάριστο, διασκεδαστικό, όμορφο κτλ. (≠ αντιπάθεια): *Το χαμογελαστό κορίτσι με την καταπληκτική φωνή γρήγορα κέρδισε τη συμπάθεια κοινού.*

2. λέμε ότι κάποιος ή κάτι είναι η συμπάθειά μας όταν είναι ο αγαπημένος ή το αγαπημένο μας: *Τα βιβλία επιστημονικής φαντασίας είναι η συμπάθειά του. / Δείχνει μια ιδιαίτερη συμπάθεια στη γαλλική κουζίνα. (= προτίμηση)*

ο **συμπαθητικός**, η **συμπαθητική**, το **συμπαθητικό** επιθ.:

1. όταν κάποιος είναι συμπαθητικός, μας κάνει να νιώθουμε συμπάθεια για αυτόν (≠ αντιπαθητικός): *Είναι πολύ συμπαθητικός και γλυκός άνθρωπος.*

2. όταν κάτι είναι συμπαθητικό, το βρίσκουμε ευχάριστο, αλλά δε μας εντυπωσιάζει: *Φάγαμε σ' ένα μικρό, συμπαθητικό εστιατόριο.*

συμπαθώ (συμπάθησα) ρhm.:

1. όταν συμπαθώ κάποιον, μας αρέσει, γιατί τον βρίσκουμε ευχάριστο, διασκεδαστικό, όμορφο κτλ. (≠ αντιπαθώ): *Τον θεωρούσε έξυπνο και ευγενικό και τον συμπαθούσε πολύ.*

2. όταν συμπαθώ κάποιον, μας αρέσει: *Συμπαθούσε τα λαχανικά και είχε μια ιδιαίτερη αδυναμία στις ντομάτες.*

ο **συμπαίκτης** (του συμπαίκτη, των συμπαίκτων), η **συμπαίκτρια** (της συμπαίκτριας, των συμπαικτριών) ογσ.:

1. σε ένα ομαδικό παιχνίδι ή άθλημα, ο συμπαίκτης μας είναι αυτός που παίζει στην ίδια ομάδα με εμάς: *Με τη βοήθεια των συμπαικτριών μου κερδίσαμε τα αγόρια στην παντομίμα.*

2. σε ένα παιχνίδι ή άθλημα που παίζεται με δύο παίκτες, ο συμπαίκτης μας είναι ο αντίπαλός μας: *Νίκησε το συμπαίκτη του στο σκάκι.*

το **σύμπαν** (του σύμπαντος, των συμπάντων) ουσ.: το σύμπαν είναι όλα τα ουράνια σώματα του διαστήματος, τα αστέρια, οι πλανήτες κτλ.: *Τα αρχαία χρόνια οι άνθρωποι πίστευαν ότι η Γη ήταν το σύμπαν.*

το **συμπέρασμα** (του συμπεράσματος, των συμπερασμάτων) ουσ.: όταν φτάνουμε σε κάποιο συμπέρασμα, έχουμε αποφασίσει ότι κάτι είναι αλήθεια, αφού το έχουμε εξετάσει από όλες τις πλευρές: *Σε ποιο συμπέρασμα κατέληξες μετά από όσα άκουσες; / Το συμπέρασμα είναι ότι μας εξαπάτησε.*

συμπεριφέρομαι (συμπεριφέρθηκα) ρημ.: συμπεριφέρομαι με ορισμένο τρόπο σημαίνει ότι φέρομαι με ορισμένο τρόπο: *Τα παιδιά συμπεριφέρθηκαν με αγένεια. / Δεν ξέρει πώς να συμπεριφέρεται σε ένα παιδί.*

η **συμπεριφορά** (της συμπεριφοράς, των συμπεριφορών) ουσ.: η συμπεριφορά είναι ο τρόπος που συμπεριφέρεται κάποιος: *Δε μου αρέσει η συμπεριφορά σου. / Έχει βίαιη συμπεριφορά στα παιδιά. / Οι επιστήμονες παρατηρούν τη συμπεριφορά των ζώων.*

συμπληρώνω (συμπλήρωσα), **συμπληρώνομαι** (συμπληρώθηκα, συμπληρωμένος) ρημ.:

1. όταν συμπληρώνουμε κάτι, βάζουμε σε αυτό κάτι που λείπει για να γίνει ολόκληρο: *Συμπληρώστε τα γράμματα που λείπουν. (= προσθέτω) / Μου χρειάζονται μόνο δύο γραμματόσημα για να συμπληρώσω τη συλλογή μου. (= ολοκληρώνω)*

2. όταν συμπληρώνουμε κάτι, προσθέτουμε και άλλες πληροφορίες σε αυτό: *Το βιβλίο σου πρέπει να συμπληρωθεί και με νέα στοιχεία. / "Ο γνωστός πεζογράφος αυτοκτόνησε" συμπλήρωσε η φιλόλογος.*

3. όταν κάποιος συμπληρώνει κάποια χρόνια, έχει αυτή την ηλικία (= κλείνω): *Συμπλήρωσε τα 60 της χρόνια. / Συμπληρώθηκαν εκατό χρόνια από το θάνατό του.*

η **συμπόνια** (της συμπόνιας) ουσ.: όταν νιώθουμε συμπόνια για κάποιον που υποφέρει, νιώθουμε λύπη για αυτόν και θέλουμε να τον βοηθήσουμε (= οίκτος): *Είναι άκαρδος, δε νιώθει συμπόνια για κανέναν συνάνθρωπό του.*

Δ Η λέξη συμπόνια δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η **σύμπτωση** (της σύμπτωσης, των συμπτώσεων) ουσ.:

1. σύμπτωση υπάρχει όταν δύο πράγματα συμβαίνουν τυχαία την ίδια στιγμή ή με τον ίδιο τρόπο: *Ήταν σύμπτωση που εμφανίστηκε τη στιγμή που μιλούσαμε γι' αυτόν.*

2. λέμε ότι υπάρχει σύμπτωση όταν οι ιδέες ή οι απόψεις είναι ίδιες (= ταύτιση): *Υπήρξε σύμπτωση απόψεων των δύο υπουργών στα οικονομικά θέματα.*

συμφέρει ρημ.:

1. όταν κάτι μας συμφέρει, μας ωφελεί, έχουμε κάποιο κέρδος από αυτό: *Δε σε συμφέρει το παλιό αυτοκίνητο, γιατί καίει πολλή βενζίνη. / Ακούει μόνο όσες συμβουλές τον συμφέρουν.*

2. όταν κάτι συμφέρει να γίνει, ωφελεί να γίνει: *Σε συμφέρει να αγοράσεις σπίτι τώρα που έπεσαν οι τιμές.*

Δ Η λέξη συμφέρει έχει μόνο ενεστώτα και παρατατικό (συνέφερε).

το **συμφέρον** (του συμφέροντος, των συμφερόντων) ουσ.: το συμφέρον είναι ό,τι συμφέρει κάποιον, επειδή έχει κάποιο κέρδος από αυτό (= όφελος, κέρδος): *Τι συμφέρον είχε να πει ψέματα; / Το κόμμα τους υπερασπίζεται τα συμφέροντα των πολιτών.*

ΕΚΦΡ. κοιτάζω το συμφέρον μου

συμφιλίωνω (συμφιλίωσα), **συμφιλιώνομαι** (συμφιλιώθηκα, συμφιλιωμένος) ρημ.:

1. όταν συμφιλιώνουμε δύο ή περισσότερους ανθρώπους, τους κάνουμε να γίνουν πάλι φίλοι (= φιλιώνω, μονοιάζω): *Τα αδέρφια μου τσακώνονται συνέχεια κι εγώ προσπαθώ να τους συμφιλιώσω.*

2. συμφιλιώνομαι παθ.: όταν δύο άνθρωποι ή δύο λαοί συμφιλιώνονται, αποκτούν πάλι καλές σχέσεις (= φιλιώνω, μονοιάζω): *Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών μεσολάβησε για να συμφιλιωθούν οι δύο χώρες.*

3. συμφιλιώνομαι παθ.: όταν συμφιλιώνόμαστε με κάτι, δεχόμαστε κάτι δυσάρεστο (= εξοικειώνομαι): *Τελικά συμφιλιώθηκα με την ιδέα ότι φέτος δε θα κάνω διακοπές.*

η **συμφορά** (της συμφοράς, των συμφορών) ουσ.: συμφορά λέμε το πολύ μεγάλο κακό (= δυστυχία): *Τι συμφορά είναι αυτή που μας βρήκε!*

η **συμφωνία** (της συμφωνίας, των συμφωνιών) ουσ.:

1. συμφωνία υπάρχει όταν δύο ή περισσότεροι άνθρωποι έχουν την ίδια γνώμη για κάτι (≠ διαφωνία): *Μετά από πολύωρη συζήτηση, δεν υπήρξε καμία συμφωνία σχετικά με το τι θα κάνουν.*

2. η συμφωνία είναι η απόφαση που παίρνουν μαζί δύο ή περισσότεροι άνθρωποι για κάτι που θα κάνουν (= συνεννόηση): *Η συμφωνία έλεγε ότι πρέπει να πληρώνεις το ενοίκιο κάθε πρώτη του μήνα.*

3. η συμφωνία είναι η επίσημη απόφαση που υπογράφουν δύο άνθρωποι ή δύο κράτη για κάτι που θα κάνουν (= σύμφωνο): *Υπογράφηκε συμφωνία για ειρήνη ανάμεσα στις δύο χώρες.*

4. συμφωνία υπάρχει όταν δύο ή περισσότερα πράγματα είναι ίδια μεταξύ τους (= αντιστοιχία): *Δεν υπάρχει συμφωνία ανάμεσα στις πράξεις και στις ιδέες του.*

5. η συμφωνία είναι ένα μεγάλο μουσικό έργο που παίζεται από ορχήστρα: *Οι εννέα συμφωνίες του Μπετόβεν.*

το **σύμφωνο** (του συμφώνου, των συμφώνων) ΟΥΣ.:

1. (ΓΡΑΜΜ.) το σύμφωνο είναι ένας ήχος που, όταν τον προφέρουμε, ο αέρας που βγαίνει από το στόμα μας σταματάει στη γλώσσα, στα χείλη ή στα δόντια: *Ο ήχος "β" είναι σύμφωνο.*

2. (ΓΡΑΜΜ.) τα σύμφωνα είναι τα γράμματα που παριστάνουν αυτούς τους ήχους: *Το ελληνικό αλφάβητο έχει δεκαεπτά σύμφωνα.*

3. σύμφωνο λέμε την επίσημη συμφωνία ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα κράτη (= συμφωνία, συνθήκη): *Υπογράφηκε το σύμφωνο συνεργασίας των δύο χωρών.*

ο **σύμφωνος**, η **σύμφωνη**, το **σύμφωνο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι σύμφωνος μαζί μας, έχει την ίδια γνώμη με εμάς (≠ αντίθετος): *Η πρότασή του μας βρίσκει όλους σύμφωνους.*

2. όταν κάτι είναι σύμφωνο με κάτι άλλο, ταιριάζει με αυτό (= ανάλογος, ταιριαστός): *Ο τρόπος ζωής του είναι σύμφωνος με τα πιστεύω του.*

συμφωνώ (συμφώνησα) ΡΗΜ.:

1. όταν συμφωνούμε, έχουμε την ίδια γνώμη με κάποιον άλλο (≠ διαφωνώ): *Τα παιδιά σπάνια συμφωνούν με τους γονείς τους. / Της ζήτησα να με βοηθήσει κι αυτή συμφώνησε. (= δέχομαι)*

2. όταν δύο ή περισσότεροι άνθρωποι συμφωνούν να κάνουν κάτι, παίρνουν μαζί την απόφαση να το κάνουν: *Συμφωνήσαμε να περάσει από το σπίτι για φαγητό. (= συνεννοούμαι) / Οι δύο χώρες συμφώνησαν να συνεχίσουν τη συνεργασία τους. (= κάνω συμφωνία)*

3. **συμφωνεί** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: δύο πράγματα συμφωνούν όταν είναι ίδια: *Οι καταθέσεις των δύο μαρτύρων δε συμφωνούν μεταξύ τους. / Τα λόγια του δε συμφωνούν με τις πράξεις του.*

το **συν** ΟΥΣ. (ΜΑΘΗΜ.): στα μαθηματικά, το συν (+) είναι το σύμβολο της πρόσθεσης

⚠ Η λέξη συν δεν κλίνεται.

ο **συναγερμός** (του συναγερμού, των συναγερμών) ΟΥΣ.:

1. ο συναγερμός είναι η ηλεκτρική συσκευή που μας ειδοποιεί για κάποιον κίνδυνο, βγάζοντας έναν ήχο που μοιάζει με κουδούνι: *Άρχισε να χτυπάει ο συναγερμός του αυτοκινήτου μες στη νύχτα.*

2. ο συναγερμός είναι η κατάσταση κατά την οποία υπάρχει μεγάλη προετοιμασία για να αντιμετωπιστεί κάποιος ξαφνικός κίνδυνος: *Όλες οι κρατικές υπηρεσίες βρίσκονται σε κατάσταση συναγερμού για να αντιμετωπίσουν το κύμα κακοκαιρίας.*

η **συναγρίδα** (της συναγρίδας, των συναγρίδων) ΟΥΣ.:

1. η συναγρίδα είναι ένα μεγάλο ψάρι με ανοιχτό καφέ χρώμα που ζει στα βαθιά νερά της θάλασσας: *Έπιασε με ψαροντούφεκο μια συναγρίδα οκτώ κιλά.*

2. η συναγρίδα είναι το κρέας αυτού του ψαριού, που το τρώμε συνήθως ψητό: *Φάγαμε ψητή συναγρίδα και άλλα θαλασσινά.*

ο **συνάδελφος**, η **συνάδελφος** (του/της συνάδελφου, των συνάδελφων) και η **συναδέλφισσα** (της συναδέλφισσας) ΟΥΣ.: ο συνάδελφός μας είναι αυτός που κάνει το ίδιο επάγγελμα με εμάς ή δουλεύει στον ίδιο χώρο με εμάς: *Συνεργάζεται πολύ καλά με τους συνάδελφους του στη δουλειά.*

το **συναίσθημα** (του συναισθήματος, των συναισθημάτων) ΟΥΣ.: το συναίσθημα είναι κάτι που νιώθουμε, όπως αγάπη, φόβο ή θυμό (= αίσθημα): *Η ζήλια είναι αφόρητο συναίσθημα. / Ως γιατρός έμαθα να ελέγχω τα συναισθήματά μου.*

ο **συνάνθρωπος** (του συνανθρώπου, των συνανθρώπων) ΟΥΣ.: ο συνάνθρωπός μας είναι κάθε άνθρωπος που ζει όπως και εμείς στην ίδια κοινωνία, έχει τα ίδια προβλήματα με εμάς κτλ.: *Πρέπει να βοηθάμε τους συνανθρώπους μας που υποφέρουν.*

συναντάω/συναντώ (συνάντησα), **συναντιέμαι** (συναντήθηκα) ΡΗΜ.:

1. μπορούμε να πούμε ότι συναντάω κάποιον ή ότι συναντιέμαι με κάποιον όταν βρίσκομαι στο ίδιο μέρος με αυτόν, επειδή το κανονίσαμε ή τυχαία: *Τον συναντάω κάθε πρωί στο τρένο. (= πετυχαίνω) / Οι απεργοί συναντήθηκαν με τον πρωθυπουργό.*

2. λέμε ότι συναντάω πρόβλημα ή άλλη δυσκολία όταν το έχω ή το περνάω (= αντιμετωπίζω): *Συνάντησε δυσκολίες στο σχολείο με τα ελληνικά.*

3. **συναντιέμαι** ΠΑΘ. (ΑΘΛΗΤ.): στον αθλητισμό, όταν δύο ομάδες ή δύο αθλητές συναντιούνται, είναι αντίπαλοι στον ίδιο αγώνα: *Οι δύο ομάδες συναντήθηκαν πέρυσι στον τελικό.*

4. **συναντιέται** ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: δύο δρόμοι ή δύο γραμμές συναντιούνται όταν ενώνονται μεταξύ τους σε κάποιο σημείο: *Τα δύο ποτάμια συναντιούνται στο βόρειο κομμάτι της πόλης.*

η **συνάντηση** (της συνάντησης, των συναντήσεων) ΟΥΣ.:

1. συνάντηση είναι το να βρίσκονται δύο ή περισσότεροι άνθρωποι στο ίδιο μέρος: *Η συνάντησή μας στον κινηματογράφο ήταν εντελώς τυχαία.*

2. συνάντηση είναι το να μαζεύονται κάποιοι άνθρωποι στο ίδιο μέρος για να συζητήσουν ή για να αποφασίσουν για κάποιο θέμα: *Η συνάντηση των Ευρωπαίων πρωθυπουργών με θέμα την ανεργία θα γίνει στην Αθήνα.*

3. (ΑΘΛΗΤ.) στον αθλητισμό, συνάντηση λέμε τον αγώνα ανάμεσα σε δύο ομάδες ή σε δύο αθλητές: *Άκυρο κρίθηκε το αποτέλεσμα της σημερινής συνάντησης των δύο ομάδων.*

συναρμολογώ (συναρμολόγησα), **συναρμολογούμαι** (συναρμολογήθηκα, συναρμολογώμαι) ΡΗΜ.: συναρμολογώ έπιπλο, παιχνίδια κτλ. όταν ενώνω όλα τα διαφορετικά κομμάτια

του (= μοντάρω ≠ λύνω): *Η βιβλιοθήκη που-
λιέται σε κομμάτια που πρέπει να τα συναρμολογήσεις.*

η **συναυλία** (της συναυλίας, των συναυλιών) ουσ.: όταν παρακολουθούμε μια συναυλία, παρακολουθούμε έναν ή περισσότερους μουσικούς ή τραγουδιστές να παίζουν μουσική και να τραγουδάνε μπροστά σε κοινό: *Η συναυλία του ροκ συγκροτήματος θα γίνει στο θέατρο του Λυκαβηττού.*

το **συνάχι** (του συναχιού, των συναχιών) ουσ.: όταν έχουμε συνάχι, φταρνιζόμαστε και τρέχουν μύξες από τη μύτη μας: *Έχω συνάχι και η μύτη μου είναι βουλωμένη.*

συναχώνομαι (συναχώθηκα, συναχωμένος) ρημ.: όταν συναχωνόμαστε, έχουμε συνάχι: *Βράχηκε τόσο πολύ, που συναχώθηκε.*

ο **σύνδεσμος** (του συνδέσμου, των συνδέσμων) ουσ.:

1. ο σύνδεσμος είναι η στενή σχέση ανάμεσα στους ανθρώπους: *Όλα τα αδέρφια έχουν μεγάλο σύνδεσμο με την οικογένειά τους.*

2. ο σύνδεσμος είναι μια ομάδα ανθρώπων που δουλεύουν ή αγωνίζονται όλοι μαζί για τον ίδιο σκοπό (= σύλλογος, σωματείο): *Είναι μέλος στο σύνδεσμο των φιλάθλων της ΑΕΚ.*

3. (ΓΡΑΜΜ.) στη γραμματική, ο σύνδεσμος είναι μια άκλιτη λέξη, που ενώνει λέξεις, φράσεις ή προτάσεις μεταξύ τους: *Μετά το ρήμα "λέω" ακολουθεί πρόταση που εισάγεται με το σύνδεσμο "ότι".*

ο **συνδετήρας** (του συνδετήρα, των συνδετηρών) ουσ.: ο συνδετήρας είναι ένα μικρό αντικείμενο από μέταλλο ή πλαστικό, με το οποίο κρατάμε ενωμένα μεταξύ τους τα χαρτιά: *Πιάσε τα χαρτιά με ένα συνδετήρα για να μη σκορπιστούν.*

συνδέω (συνδέεσα και σύνδεσα), **συνδέομαι** (συνδέθηκα, συνδεδεμένος) ρημ.:

1. συνδέουμε δύο ή περισσότερα πράγματα όταν τα βάζουμε μαζί για να γίνουν ένα (= ενώνω ≠ χωρίζω): *Σύνδεσε τα δύο καλώδια.*

2. όταν συνδέουμε μια συσκευή, την ενώνουμε με άλλη συσκευή ή τη βάζουμε στην πρίζα για να λειτουργήσει (≠ αποσυνδέω): *Έχεις συνδέσει τον εκτυπωτή με τον υπολογιστή; / Να συνδέσεις την τηλεόραση στο ρεύμα με το καλώδιο.*

3. όταν συνδέουμε κάτι με κάτι άλλο, βρίσκουμε ότι υπάρχει κάποια σχέση μεταξύ τους: *Έρευνες συνδέουν τη σόγια με τον καρκίνο. / Τα δύο περιστατικά είναι τυχαία και δε συνδέονται μεταξύ τους.*

4. **συνδέει** 3^ο πρ.: κάτι συνδέει δύο τόπους όταν τους κάνει να επικοινωνούν μεταξύ τους (≠ χωρίζει): *Τα φεριμπότ συνδέουν καθημερινά τη Σκιάθο με το Βόλο.*

5. **συνδέει** 3^ο πρ.: κάτι συνδέει δύο ή περισσότερους ανθρώπους όταν τους φέρνει πιο κοντά (≠ χωρίζει): *Δεσμοί φιλίας και συνεργασίας συνδέουν τους δύο λαούς.*

η **συνδιάλεξη** (της συνδιάλεξης, των συνδιαλέξεων) ουσ. (ΕΠΙΣ.): η συνδιάλεξη είναι το μιλάμε με κάποιον στο τηλέφωνο: *Ο διευθυντής αυτή τη στιγμή έχει μια επείγουσα τηλεφωνική συνδιάλεξη.*

η **συνδρομή** (της συνδρομής, των συνδρομών) ουσ.:

1. η συνδρομή είναι η βοήθεια που προσφέρουμε σε κάποιον για να καταφέρει κάτι (= ενίσχυση): *Οι πυροσβέστες αντιμετώπισαν την πυρκαγιά χάρη στη συνδρομή των κατοίκων.*

2. η συνδρομή είναι τα χρήματα που πληρώνουμε για να μας στέλνουν ένα περιοδικό στο σπίτι μας ή για να βοηθήσουμε ένα σύλλογο, σωματείο κτλ. στο έργο του: *Πολλά μέλη πληρώνουν την ετήσια συνδρομή τους στο περιοδικό με επιταγή.*

συνδυάζω (συνδύασα), **συνδυάζομαι** (συνδυάστηκα, συνδυασμένος) ρημ.:

1. όταν συνδυάζουμε διαφορετικά πράγματα ή όταν αυτά συνδυάζονται, τα χρησιμοποιούμε μαζί ή τα βάζουμε μαζί: *Δεν είναι εύκολο να συνδυάσεις τη δουλειά με τη διασκέδαση. / Το μπλε χρώμα συνδυάζεται ωραία με το πράσινο. (= ταιριάζει)*

2. χρησιμοποιούμε το "συνδυάζω" όταν κάτι έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά την ίδια στιγμή: *Το Πήλιο είναι ιδανικό μέρος για διακοπές, γιατί συνδυάζει το βουνό με τη θάλασσα.*

3. όταν συνδυάζω διαφορετικά γεγονότα, βρίσκω τη λογική σχέση που υπάρχει μεταξύ τους και καταλήγω σε ένα συμπέρασμα (= συσχετίζω): *Αν συνδυάσεις όλα όσα σου λέει, θα καταλάβεις ότι σε νοιάζεται πολύ.*

το **συνέδριο** (του συνεδρίου, των συνεδρίων) ουσ.: το συνέδριο είναι μια μεγάλη και επίσημη συνάντηση, που διαρκεί μερικές μέρες, κατά την οποία επιστήμονες, πολιτικοί κτλ. συζητάνε σημαντικά θέματα για την επιστήμη, για το κόμμα τους κτλ.: *Στο Πανελλήνιο Συνέδριο Ιατρικής ανακοινώθηκε ένα νέο εμβόλιο για την ηπατίτιδα.*

η **συνείδηση** (της συνείδησης, των συνειδήσεων) ουσ.:

1. η συνείδηση είναι το μέρος του μυαλού μας που μας λέει αν αυτό που κάνουμε είναι καλό ή κακό: *Θα τηρήσω την υπόσχεσή μου, γιατί αυτό μου επιβάλλει η συνείδησή μου.*

2. η συνείδηση είναι η γνώση που έχουμε για τις πράξεις που κάνουμε και τις συνέπειές τους: *Υπάρχει έλλειψη οικολογικής συνείδησης και αδιαφορία προς το περιβάλλον.*

η **συνέλευση** (της συνέλευσης, των συνελεύσεων) ουσ.: η συνέλευση είναι μια ομάδα από ανθρώπους που συγκεντρώνονται κάπου για να συζητήσουν και να πάρουν μια ορισμένη απόφαση: *Το πρόβλημα της θέρμανσης θα συζητηθεί αύριο στη συνέλευση της πολυκατοικίας.*

συνεννοούμαι (συνεννοήθηκα, συνεννοημένος) ΡΗΜ.:

1. λέμε ότι δύο άνθρωποι συνεννοούνται όταν συζητάνε και καταλαβαίνει ο ένας τι λέει ή πώς νιώθει ο άλλος (= επικοινωνώ): *Ο ένας μιλούσε αγγλικά και ο άλλος γαλλικά και δεν μπορούσαν να συνεννοηθούν. / Χώρισαν γιατί δεν μπορούσαν να συνεννοηθούν.*

2. όταν συνεννοούμαι με κάποιον, παίρνω μια απόφαση μαζί (= συμφωνώ): *Συνεννοηθήκαμε να φάμε μαζί το βράδυ.*

η **συνέντευξη** (της συνέντευξης, των συνεντεύξεων) ΟΥΣ.:

1. η συνέντευξη είναι η συζήτηση κατά την οποία ένας δημοσιογράφος κάνει ερωτήσεις σε ένα διάσημο πρόσωπο για τον εαυτό του, τη δουλειά του ή τις ιδέες του, για να δημοσιεύσει τις απαντήσεις σε περιοδικό, εφημερίδα ή άλλο μέσο: *Ήταν η πρώτη του συνέντευξη αφότου έγινε πρωταθλητής.*

2. η συνέντευξη είναι μια επίσημη συνάντηση στην οποία κάποιος μας κάνει ερωτήσεις για να ελέγξει αν είμαστε κατάλληλοι για μια δουλειά, για σπουδές σε πανεπιστήμιο κτλ.: *Τον κάλεσαν σε συνέντευξη από την εταιρεία και είναι αισιόδοξος ότι θα πάρει τη δουλειά.*

η **συνέπεια** (της συνέπειας, των συνεπειών) ΟΥΣ.:

1. οι συνέπειες είναι τα αποτελέσματα που έχει μια πράξη ή μια κατάσταση: *Το αλκοόλ έχει βλαβερές συνέπειες για την υγεία μας. / Η απροσεξία του οδηγού είχε ως συνέπεια το τραγικό ατύχημα.*

2. η συνέπεια είναι το να κάνουμε πράγματα που συμφωνούν με τις ιδέες μας (≠ ασυνέπεια): *Ακόμα και στα χρόνια της δικτατορίας, υπερασπίστηκε με συνέπεια τις απόψεις του.*

3. η συνέπεια είναι το να κάνουμε αυτό που πρέπει την ώρα που πρέπει (≠ ασυνέπεια): *Είναι εξαιρετικός υπάλληλος και δείχνει μεγάλη συνέπεια στη δουλειά του.*

ο **συνεπής**, η **συνεπής**, το **συνεπές** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι συνεπής στις ιδέες του, μένει σταθερός σε αυτές (≠ ασυνεπής): *Είναι συνεπής άνθρωπος και κάνει πράξη αυτά που πιστεύει.*

2. όταν κάποιος είναι συνεπής στη δουλειά του ή σε κάτι άλλο, κάνει αυτό που πρέπει την ώρα που πρέπει (= τακτικός, ακριβής): *Δεν καθυστερεί ποτέ το νοίκι, είναι πολύ συνεπής.*

συνεπώς ΕΠΙΡΡ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι γίνεται σαν συνέπεια κάποιου άλλου πράγματος (= επομένως, άρα): *Δε γνωρίζει το θέμα, συνεπώς δεν μπορεί να μας βοηθήσει.*

συνεργάζομαι (συνεργάστηκα) ΡΗΜ.: συνεργάζομαι με κάποιον όταν δουλεύουμε μαζί του ή τον βοηθάμε σε κάποιο έργο: *Συνεργάστηκε με σημαντικούς ηθοποιούς του θεάτρου. / Τα δύο κόμματα θα συνεργαστούν στις εκλογές.*

το **συνεργείο** (του συνεργείου, των συνεργείων) ΟΥΣ.:

1. το συνεργείο είναι το μέρος όπου επισκευάζουν αυτοκίνητα, μηχανήματα κτλ. (= γκαράζ): *Το αυτοκίνητο χάλασε και ο γερανός το μετέφερε στο συνεργείο.*

2. συνεργείο λέμε μια ομάδα ανθρώπων που κάνει μια ορισμένη δουλειά: *Την πολυκατοικία καθαρίζει ειδικό συνεργείο καθαρισμού.*

συνέρχομαι (συνήλθα) ΡΗΜ.:

1. συνέρχεται κάποιος από μια αρρώστια όταν γίνεται καλά: *Πέρασε μια βαριά γρίπη και δεν έχει συνέλθει ακόμα. (= αναρρώνω) / Λιποθύμισε αλλά συνήλθε αμέσως.*

2. (ΕΠΙΣ.) μια ομάδα ανθρώπων συνέρχεται όταν συγκεντρώνονται όλοι μαζί για να συζητήσουν ή να πάρουν σοβαρές αποφάσεις (= συνεδριάζω): *Ο πρωθυπουργός ζήτησε να συνέλθει εκτάκτως το υπουργικό συμβούλιο.*

ο **συνεταίρος** (του συνεταίρου, των συνεταίρων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο συνεταίρος

ο **συνέταιρος**, η **συνέταιρος** (του/της συνεταίρου, των συνεταίρων) ΟΥΣ.: με το συνέταιρό μας έχουμε μαζί μια επιχείρηση: *Οι δύο συνέταιροι μοιράστηκαν τα κέρδη της εταιρείας.*

η **συνέχεια** (της συνέχειας, των συνεχειών) ΟΥΣ.:

1. η συνέχεια είναι όταν κάτι συνεχίζει να υπάρχει ή να γίνεται: *Τα παιδιά είναι η συνέχεια της οικογένειας.*

2. η συνέχεια είναι καθετί που υπάρχει ή γίνεται μετά από κάτι άλλο: *Περιμέναμε με αγωνία να ακούσουμε τη συνέχεια της ιστορίας του. / Μετά τις διαφημίσεις θα παρακολουθήσουμε τη συνέχεια της ταινίας.*

συνέχεια ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται συνέχεια, γίνεται ασταμάτητα ή επαναλαμβάνεται πολύ συχνά (= συνεχώς, διαρκώς): *Ο κόσμος κουράζεται να βλέπει συνέχεια τα ίδια πράγματα.*

συνεχίζω (συνέχισα), **συνεχίζομαι** (συνεχίστηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν συνεχίζουμε να κάνουμε κάτι, δε σταματάμε να το κάνουμε (= εξακολουθώ): *Συνέχισαν να αγωνίζονται για τα δικαιώματά τους. / Αποφάσισε να συνεχίσει το σχολείο.*

2. όταν συνεχίζουμε κάτι, αρχίζουμε να το κάνουμε πάλι μετά από μια μικρή διακοπή: *Θα κάνουμε ένα διάλειμμα και θα συνεχίσουμε.*

3. όταν συνεχίζουμε κάτι, αρχίζουμε να το κάνουμε μετά από κάποιον άλλο: *Έγινε κι αυτός δικηγόρος και συνέχισε το έργο του πατέρα του.*

4. **συνεχίζεται και συνεχίζει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι συνεχίζεται ή συνεχίζει, γίνεται χωρίς διακοπή: *Αν συνεχίσει ο πυρετός, να καλέσεις το γιατρό. / Η βροχή συνεχίστηκε όλο το απόγευμα.*

συνεχώς ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται συνεχώς, γίνεται συνέχεια, χωρίς διακοπή (= διαρκώς): *Οι παγετώνες στην Ανταρκτική συνεχώς μειώνονται.*

η **συνήθεια** (της συνήθειας, των συνηθειών) ΟΥΣ.:

1. η συνήθεια είναι κάτι που το κάνουμε συχνά: Έχει τη συνήθεια να τρώει τα νύχια του όταν είναι εκνευρισμένος. / Το κάνισμα είναι κακή συνήθεια.

2. η συνήθεια είναι μια συμπεριφορά ή ένα γεγονός που περνάει από γενιά σε γενιά (= έθιμο): Μια παλιά συνήθεια, που διατηρείται ακόμη και σήμερα, είναι να λένε οι άνθρωποι ψέματα μεταξύ τους την Πρωταπριλιά.

συνηθίζω (συνήθισα), **συνηθίζεται** ΡΗΜ.:

1. όταν συνηθίζουμε να κάνουμε κάτι, έχουμε τη συνήθεια να το κάνουμε: Δε συνηθίζει να λέει ψέματα. / Αν συνηθίσεις το τσιγάρο, μετά είναι δύσκολο να το κόψεις. (= μαθαίνω)

2. όταν συνηθίζουμε κάτι, το έχουμε μάθει και δε μας φαίνεται δύσκολο ή περίεργο: Τόσα χρόνια μόνος του, τη συνήθισε τη μοναξιά. / Τον έχω συνηθίσει και δε με ενοχλούν τα νεύρα του.

3. συνηθίζεται ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι συνηθίζεται, υπάρχει η συνήθεια να γίνεται (= είθισται): Το Πάσχα συνηθίζεται να τρώμε σουβλιστό αρνί. / Παλιότερα, δε συνηθιζόταν να οδηγούν αυτοκίνητο οι γυναίκες.

ο **συνηθισμένος**, η **συνηθισμένη**, το **συνηθισμένο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι συνηθισμένο, γίνεται ή παρατηρείται συχνά, δεν έχει κάτι το ιδιαίτερο (≠ σπάνιος): Ήρθε η ώρα για να κάνει τη συνηθισμένη του βόλτα στη γειτονιά. / Ο καύσωνας είναι συνηθισμένο φαινόμενο το καλοκαίρι στην Ελλάδα. (= φυσιολογικός, κανονικός)

2. όταν κάποιος είναι συνηθισμένος σε κάτι, το κάνει συχνά και έχει εμπειρία σε αυτό (≠ ασυνήθιστος, άμαθος): Είναι συνηθισμένος στο ποτό και δε μεθάει εύκολα.

συνήθως ΕΠΙΡΡ.: χρησιμοποιούμε το "συνήθως" για να πούμε τι γίνεται ή τι κάνουν οι άνθρωποι στις περισσότερες περιπτώσεις: Συνήθως δεν τρώει το μεσημέρι. / Επιστρέφει συνήθως αργά το απόγευμα στο σπίτι. / Τα καλαμαράκια τρώγονται συνήθως τηγανητά.

ο **σύνθετος**, η **σύνθετη**, το **σύνθετο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σύνθετο, αποτελείται από πολλά διαφορετικά μέρη ή στοιχεία (≠ απλός): Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής είναι ένα σύνθετο μηχανήμα. / Η λέξη "αριθμομηχανή" είναι σύνθετη και αποτελείται από τις λέξεις "αριθμός" και "μηχανή".

2. όταν ένα θέμα ή ένα πρόβλημα είναι σύνθετο, έχει πολλές πλευρές και γι' αυτό είναι δύσκολο να το καταλάβουμε (= πολύπλοκος): Το ζήτημα της ανεργίας είναι σύνθετο και επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες.

το **σύνθημα** (του συνθήματος, των συνθημάτων) ΟΥΣ.:

1. το σύνθημα είναι μια μυστική λέξη ή φράση που πρέπει να πούμε για να μπορέσουμε να μπούμε σε ένα μέρος όπου δεν μπαίνουν όλοι:

Είπε το σύνθημα στο φρουρό και τον άφησε να περάσει.

2. το σύνθημα είναι καθετί που δίνει το σήμα για να ξεκινήσει κάτι: Ο διακιτητής με ένα σφύριγμα έδωσε το σύνθημα για να αρχίσει το ματς.

3. το σύνθημα είναι μια σύντομη φράση που προκαλεί την προσοχή μας και μπορούμε να τη θυμόμαστε εύκολα: Οι διαδηλωτές κρατούσαν πανό με συνθήματα κατά του πολέμου.

η **συννεφιά** (της συννεφιάς, των συννεφιών) ΟΥΣ.:

όταν έχει συννεφιά, ο ουρανός είναι γεμάτος σύννεφα (≠ λιακάδα): Έχει συννεφιά και μάλλον θα βρέξει.

συννεφιάζει (συννέφιασε, συννεφιασμένος)

ΡΗΜ.: όταν συννεφιάζει, ο ουρανός γεμίζει με σύννεφα: Συννέφιασε και άρχισε να βρέχει.

το **σύννεφο** (του σύννεφου, των σύννεφων) ΟΥΣ.:

1. το σύννεφο είναι μια άσπρη ή γκριζα μάζα από σταγόνες νερού στον ουρανό: Μερικά άσπρα σύννεφα έκρυψαν τον ήλιο. / Τα αεροπλάνα πετάνε πάνω από τα σύννεφα.

2. το σύννεφο είναι μεγάλη ποσότητα σκόνης, καπνού, ατμού κτλ.: Ένα πυκνό σύννεφο καπνού έβγαине από την εξάτμιση του αυτοκινήτου.

ΕΚΦΡ. πάει σύννεφο, πετάω στα σύννεφα, πέφτω από τα σύννεφα

συνοδεύω (συνόδευσα), **συνοδεύομαι** (συνοδεύτηκα, συνοδευμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν συνοδεύουμε κάποιον, πηγαίνουμε κάπου μαζί με αυτόν (= ακολουθώ): Θα σε συνοδέψω μέχρι τη στάση του λεωφορείου.

2. όταν συνοδεύουμε κάτι με κάτι άλλο, το προσφέρουμε ή το παρουσιάζουμε μαζί με αυτό: Συνοδέψτε το γεύμα με κόκκινο κρασί. / Την αίτησή σου πρέπει να συνοδεύει και το αντίγραφο του πτυχίου σου.

3. όταν κάτι συνοδεύει κάτι άλλο, γίνεται μαζί με αυτό ή μετά από αυτό: Ο σεισμός συνοδεύεται συνήθως από βολή.

ο **συνοδηγός**, η **συνοδηγός** (του/της συνοδηγού, των συνοδηγών) ΟΥΣ.: ο συνοδηγός μας στο αυτοκίνητο είναι αυτός που κάθεται δίπλα μας όταν οδηγούμε: Πρέπει να φοράει κράνος όχι μόνον ο οδηγός της μηχανής αλλά και ο συνοδηγός.

η **συνοικία** (της συνοικίας, των συνοικιών) ΟΥΣ.: μια ορισμένη συνοικία μιας πόλης είναι το κομμάτι της πόλης που έχει το δικό του όνομα: Η Πλάκα είναι μια από τις πιο παλιές συνοικίες της Αθήνας.

συνολικά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν υπολογίζουμε κάτι συνολικά, υπολογίζουμε πόσο κάνει το σύνολο: Κρεβάτι, τραπέζι και καρέκλες κόστισαν συνολικά χίλια ευρώ.

2. όταν εξετάζουμε ένα θέμα συνολικά, το εξετάζουμε από όλες τις πλευρές (≠ αποσπα-

σματικά): Όσο δε λύνουμε το πρόβλημα της θέρμανσης συνολικά, το σπίτι θα είναι κρύο.

ο **συνολικός**, η **συνολική**, το **συνολικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι συνολικό, έχει σχέση με ένα σύνολο προσώπων, πραγμάτων κτλ.: Δεν έχει ανακοινωθεί ακόμα ο συνολικός αριθμός των θυμάτων του σεισμού.

2. όταν κάτι είναι συνολικό, αναφέρεται στο σύνολο ενός θέματος, σε όλες τις πλευρές του: Μας έκανε μια συνολική παρουσίαση της εργασίας του. (= γενικός) / Η λύση θα βρεθεί μέσα από μια συνολική εξέταση του προβλήματος. (= σφαιρικός)

το **σύνολο** (του συνόλου, των συνόλων) ΟΥΣ.:

1. το σύνολο είναι πολλά άτομα ή πράγματα μαζί που αποτελούν μια ομάδα: Ο υπολογιστής για να λειτουργήσει επαναλαμβάνει ένα σύνολο από εντολές.

2. χρησιμοποιούμε τη λέξη "σύνολο" για να αναφερθούμε σε όλα τα πράγματα μιας ομάδας και όχι μόνο σε ορισμένα: Τα στοιχεία αυτά αφορούν το σύνολο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

3. (ΜΑΘΗΜ.) το σύνολο είναι το αποτέλεσμα της πρόσθεσης δύο ή περισσότερων αριθμών, ποσών κτλ. (= άθροισμα): Υπολόγισε το σύνολο των εξόδων της εταιρείας.

ο **συνομήλικος**, η **συνομήλικη**, το **συνομήλικο** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι συνομήλικός μας, έχει την ίδια ηλικία με μας: Μια παρέα από συνομήλικα αγόρια έπαιζαν μπάλα στην αυλή.

συνομιλώ (συνομιλήσα) ΡΗΜ. (ΕΠΙΣ.): συνομιλούμε με κάποιον όταν μιλάμε μαζί του για ορισμένο θέμα (= συζητάω, κουβεντιάζω): Ο υπουργός συνομιλήσε με τους συνεργάτες του. / Συνομιλούσαν μία ώρα στο τηλέφωνο.

το **σύνоро** (του συνόρου, των συνόρων) ΟΥΣ.:

1. το σύνоро είναι η επίσημη γραμμή που χωρίζει δύο περιοχές ή δύο χώρες: Η λίμνη Πρέσπα αποτελεί το φυσικό σύνоро μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας. (= όριο) / Δεν μπορείς να περάσεις τα σύνορα χωρίς διαβατήριο.

2. τα σύνορα είναι οι περιοχές που βρίσκονται κοντά στα επίσημα όρια ενός κράτους: Υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία στα σύνορα.

⚠ Η λέξη σύνορο χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

η **συνταγή** (της συνταγής, των συνταγών) ΟΥΣ.:

1. η συνταγή είναι ένας κατάλογος από υλικά και οδηγίες για το πώς να φτιάξουμε κάποιο φαγητό ή γλυκό: Βρήκα μια εύκολη συνταγή για κέικ σοκολάτας.

2. η συνταγή είναι το σημείωμα όπου ο γιατρός γράφει τα φάρμακα που πρέπει να πάρουμε όταν είμαστε άρρωστοι: Έδειξε στο φαρμακοποιό τη συνταγή του γιατρού.

το **σύνταγμα** (του συντάγματος, των συνταγμάτων) ΟΥΣ.: το σύνταγμα είναι οι βασικοί νόμοι ενός κράτους που ορίζουν τον τρόπο που

αυτό διοικείται, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πολιτών: Το Σύνταγμα της Ελλάδας προστατεύει το δικαίωμα της ανεξίθρησκείας.

το **συντακτικό** (του συντακτικού, των συντακτικών) ΟΥΣ. (ΓΡΑΜΜ.): συντακτικό είναι το κομμάτι της γραμματικής που εξετάζει πώς συνδυάζονται οι λέξεις μεταξύ τους για να φτιάξουν προτάσεις: Αυτή η άσκηση του συντακτικού ζητάει να βρούμε τα αντικείμενα των ρημάτων του κειμένου.

η **σύνταξη** (της σύνταξης, των συντάξεων) ΟΥΣ.:

1. η σύνταξη είναι τα χρήματα που παίρνει κάποιος κάθε μήνα από το κράτος όταν σταματάει να δουλεύει, επειδή είναι ηλικιωμένος ή άρρωστος: Άρχισε να εισπράττει τη σύνταξή του πριν από ένα μήνα.

2. η σύνταξη είναι αυτό που κάνουμε όταν γράφουμε κάποιο επίσημο κείμενο (= συγγραφή, γράψιμο): Τη σύνταξη της επιστολής ανέλαβε η γραμματέας του.

3. (ΓΡΑΜΜ.) η σύνταξη είναι ο τρόπος με τον οποίο συνδυάζονται οι λέξεις μεταξύ τους για να φτιάξουν προτάσεις: Η έκθεσή σου είχε πολλά λάθη στην ορθογραφία και στη σύνταξη.

ο **συνταξιούχος**, η **συνταξιούχος** (του/της συνταξιούχου, των συνταξιούχων) ΟΥΣ.: ο συνταξιούχος είναι αυτός που παίρνει σύνταξη γιατί δεν εργάζεται πια: Οι συνταξιούχοι διαμαρτύρονται για τις χαμηλές συντάξεις.

το **συντηρητικό** (του συντηρητικού, των συντηρητικών) ΟΥΣ.: τα συντηρητικά είναι χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται συνήθως στα τρόφιμα για να μη χαλάνε και να διατηρούνται περισσότερο: Αυτό το αναψυκτικό δεν περιέχει συντηρητικά.

⚠ Η λέξη συντηρητικό χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

σύντομα ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάτι θα γίνει σύντομα, θα γίνει μετά από λίγο χρόνο (= γρήγορα): Έφυγε αλλά θα ξανάρθει πολύ σύντομα.

2. όταν λέμε κάτι σύντομα, το λέμε με λίγα λόγια (= συνοπτικά): Μας διηγήθηκε την ιστορία σύντομα και χωρίς πολλές λεπτομέρειες.

ο **σύντομος**, η **σύντομη**, το **σύντομο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σύντομο, διαρκεί πολύ λίγο ή γίνεται σε λιγότερο χρόνο από το κανονικό: Θα συνεχίσουμε το πρόγραμμά μας μετά από ένα σύντομο διάλειμμα για διαφημίσεις. (= ολιγόλεπτος) / Ο πιο σύντομος δρόμος για να φτάσεις κάπου είναι η ευθεία. (= κοντινός, γρήγορος)

2. κάτι είναι σύντομο όταν το λέμε ή το γράφουμε με λίγα λόγια (= λιγόλογος): Του άφησα ένα σύντομο σημείωμα στον πάγκο της κουζίνας.

η **συντροφιά** (της συντροφιάς, των συντροφιών) ΟΥΣ.:

1. η συντροφιά είναι το έχουμε κάποιοι διπλά μας και να είμαστε μόνοι (= παρέα): *Έχω καιρό να τον δω και μου λείπει η συντροφιά του.*

2. η συντροφιά είναι μια ομάδα από φίλους (= παρέα): *Ήρθε και κάθισε στη συντροφιά μας.*

ΕΚΦΡ. κρατάω συντροφιά

ο **σύντροφος**, η **σύντροφος** (του/της συντρόφου, των συντρόφων) ΟΥΣ.:

1. ο σύντροφος κάποιου είναι αυτός με τον οποίο έχει ερωτική σχέση: *Ο σύντροφός της είναι πάντα δίπλα της και τη στηρίζει στις δύσκολες στιγμές.*

2. λέμε σύντροφο κάτι που μας κρατάει συντροφιά και δεν μπορούμε να το αποχωριστούμε: *Το ραδιόφωνο είναι ο αχώριστος σύντροφός της τις τις ώρες που μένει μόνη της.*

το **συνώνυμο** (του συνωνύμου, των συνωνύμων) ΟΥΣ. (ΓΡΑΜΜ.): το συνώνυμο μιας λέξης ή μιας φράσης είναι η λέξη ή φράση που έχει την ίδια ή περίπου την ίδια σημασία με αυτήν (≠ αντίθετο, αντώνυμο): *Η λέξη "ωραίος" είναι συνώνυμο της λέξης "όμορφος".*

η **σύριγγα** (της σύριγγας, των συρίγγων) ΟΥΣ.: η σύριγγα είναι ένας μικρός σωλήνας, συνήθως από πλαστικό, με μια λεπτή βελόνα στην άκρη του, που τον χρησιμοποιούμε για να βάζουμε φάρμακα στο σώμα κάποιου ή για να βγάζουμε αίμα από αυτό: *Ο γιατρός ετοίμασε τη σύριγγα για να του κάνει το εμβόλιο. (= ένεση)*

το **σύρμα** (του σύρματος, των συρμάτων) ΟΥΣ.:

1. το σύρμα είναι ένα πολύ λεπτό και μακρύ κομμάτι από μέταλλο: *Στη θέση της κλειδαριάς υπήρχε απλώς περασμένο ένα σύρμα. / Ένα περιστέρι καθόταν στα σύρματα της ΔΕΗ. (= καλώδιο)*

2. το σύρμα είναι ένα ειδικό σφουγγάρι φτιαγμένο από πολύ λεπτά σύρματα τυλιγμένα σαν κουβάρι, που το χρησιμοποιούμε για να καθαρίζουμε κατσαρόλες, ταψιά κτλ.: *Έτριψε το ταψί με σύρμα για να φύγουν τα καμένα λίπη.*

3. σύρματα ΠΛΗΘ.: σύρματα λέμε αλλιώς το συρματοπλέγμα: *Ο σκύλος πέρασε κάτω από τα σύρματα και μπήκε στο δίπλανό οικόπεδο.*

το **συρματοπλέγμα** (του συρματοπλέγματος, των συρματοπλεγμάτων) ΟΥΣ.: το συρματοπλέγμα είναι μια κατασκευή από μακριά κομμάτια σύρματος πλεγμένα μεταξύ τους, που τη χρησιμοποιούμε συνήθως για να φτιάχνουμε φράχτες: *Έφραξαν το οικόπεδό τους με συρματοπλέγμα. (= σύρμα)*

το **συρτάρι** (του συρταριού, των συρταριών) ΟΥΣ.: το συρτάρι είναι το μέρος επίπλου που για να το ανοίξουμε το τραβάμε προς τα έξω: *Τα γυαλιά μου είναι μέσα στο συρτάρι του κομοδίνου.*

η **συσκευασία** (της συσκευασίας, των συσκευασιών) ΟΥΣ.:

1. η συσκευασία είναι τα μπουκάλια, τα κουτιά, το πλαστικό κτλ. που τα χρησιμοποιούμε για να τυλίξουμε προϊόντα που θα πουληθούν: *Όλα τους τα δώρα έχουν πρωτότυπες και φανταχτερές συσκευασίες. (= περιτύλιγμα) / Όλες οι συσκευασίες δημιουργούν πολλά σκουπίδια.*

2. η συσκευασία είναι αυτό που κάνουμε όταν βάζουμε τα προϊόντα μέσα σε μπουκάλια, κουτιά κτλ. για να πουληθούν στα μαγαζιά: *Η συσκευασία της μπίρας σε κουτιά ή σε μπουκάλια γίνεται από ειδικά μηχανήματα.*

η **συσκευή** (της συσκευής, των συσκευών) ΟΥΣ.: η συσκευή είναι κάθε μηχανήμα ή εργαλείο που συνήθως αποτελείται από διάφορα μικρότερα κομμάτια και χρησιμοποιείται για να κάνουμε μια ορισμένη δουλειά: *Αγόρασαν πλυντήριο, κουζίνα, τηλεόραση και άλλες ηλεκτρικές συσκευές.*

το **σύστημα** (του συστήματος, των συστημάτων) ΟΥΣ.:

1. το σύστημα είναι σύνολο από πράγματα ή στοιχεία που συνδέονται μεταξύ τους και έχουν μια ορισμένη λειτουργία: *Το σπίτι έχει κεντρικό σύστημα θέρμανσης. / Τοποθέτησαν σύστημα συναγερμού για να προστατεύσουν το κτίριο από κλοπές.*

2. το σύστημα είναι σύνολο από όργανα στο σώμα μας που δουλεύουν μαζί: *Οι πνεύμονες είναι το πιο βασικό όργανο του αναπνευστικού συστήματος.*

3. το σύστημα είναι ο τρόπος με τον οποίο οργανώνουμε ή κάνουμε κάτι: *Δημοκρατικό σύστημα διακυβέρνησης της χώρας.*

4. όταν κάτι γίνεται με σύστημα, γίνεται με προσοχή και μεγάλη λεπτομέρεια: *Δε διαβάζει πολύ αλλά με σύστημα, γι' αυτό γράφει πάντα καλά στις εξετάσεις.*

ο **συστημένος**, η **συστημένη**, το **συστημένο**

ΕΠΙΘ.: ένα γράμμα ή ένα θέμα είναι συστημένο όταν πληρώνουμε πιο πολλά χρήματα στο ταχυδρομείο για να το δώσει ο ταχυδρόμος στον ίδιο τον παραλήπτη και να είμαστε σίγουροι ότι δε θα χαθεί: *Θα σου στείλω τα συμβόλαια του σπιτιού με συστημένο γράμμα για να μη χαθούν.*

συστήνω (σύστησα), **συστήνομαι** (συστήθηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν συστήνουμε κάποιον σε έναν άλλο ή όταν δύο άνθρωποι συστήνονται, λέει ο ένας το όνομά του στον άλλο, για να γνωριστούν: *Θέλω να σου συστήσω τον αδελφό μου. (= γνωρίζω, παρουσιάζω) / Συστήθηκαν και αμέσως αντάλλαξαν τα τηλέφωνα τους.*

2. όταν συστήνουμε κάτι σε κάποιον, του δίνουμε κάποια συμβουλή (= συμβουλεύω): *Ο γιατρός τού σύστησε να μην τρώει κρέας.*

συχνά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται συχνά, γίνεται πολλές φορές (= τακτικά ≠ σπάνια): *Έχει ευαισθησία στο κρύο και αρρωσταίνει συχνά.*

συχνάζω ΡΗΜ.: συχνάζουμε σε ένα μέρος όταν πηγαίνουμε συχνά σε αυτό: *Σε αυτό το μπαρ συχνάζουν μόνο φοιτητές.*

⚠ Η λέξη συχνάζω έχει μόνο ενεστώτα και παρατατικό.

ο **συχνός**, η **συχνή**, το **συχνό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι συχνό, γίνεται πολλές φορές ($\neq$ σπάνιος): *Το καλοκαίρι γίνονται συχνές διακοπές ρεύματος.* / *Τα αστικά λεωφορεία έχουν συχνά δρομολόγια.*

2. όταν κάποιος είναι συχνός επισκέπτης ή πελάτης σε ένα μέρος, πηγαίνει εκεί πολλές φορές (= τακτικός): *Είναι φανατικός φίλαθλος και συχνός επισκέπτης των γηπέδων.*

σφάζω (έσφαξα), **σφάζομαι** (σφάχτηκα, σφαγμένος) ΡΗΜ.:

1. σφάζουν ένα ζώο ή έναν άνθρωπο όταν τον σκοτώνουν με μαχαίρι: *Στενοχωρήθηκε που είδε να σφάζουν τα κοτόπουλα.* / *Τους βασάνισαν και μετά τους έσφαξαν.*

2. **σφάζομαι** ΠΑΘ.: όταν δύο άνθρωποι σφάζονται μεταξύ τους, μαλώνουν με άγριο τρόπο: *Σφάχτηκαν μεταξύ τους τα δύο αδέρφια στη μοιρασία της κληρονομιάς.*

3. **σφάζομαι** ΠΑΘ.: όταν σφάζονται άνθρωποι μεταξύ τους, σκοτώνουν ο ένας τον άλλο σε πόλεμο, μάχη κτλ.: *Οι Έλληνες σφάχτηκαν μεταξύ τους στον εμφύλιο πόλεμο.*

ΕΚΦΡ. δε σφάζανε!

η **σφαίρα** (της σφαίρας, των σφαιρών) ΟΥΣ.:

1. η σφαίρα είναι ένα μικρό, μεταλλικό αντικείμενο με μυτερή άκρη, που τη ρίχνουμε με πιστόλι ή άλλο όπλο σε ένα στόχο: *Μια σφαίρα τον τραυμάτισε στο πόδι.*

2. η σφαίρα είναι κάθε αντικείμενο που έχει στρογγυλό σχήμα και μοιάζει με μπάλα: *Η Γη έχει το σχήμα της σφαίρας.*

3. (ΑΘΛΗΤ.) η σφαίρα είναι ένα βαρύ αντικείμενο από σίδηρο, που το ρίχνουν οι αθλητές στο άθλημα της σφαιροβολίας: *Ο αθλητής έριξε τη σφαίρα μακριά.*

4. (ΑΘΛΗΤ.) η σφαίρα είναι το άθλημα της σφαιροβολίας: *Είναι πρωταθλητής στη σφαίρα.*

ο **σφαιρικός**, η **σφαιρική**, το **σφαιρικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σφαιρικό, είναι στρογγυλό και έχει το σχήμα της μπάλας (= στρογγυλός): *Η γη είναι σφαιρική.*

2. λέμε ότι κάτι είναι σφαιρικό όταν αναφέρεται σε όλες τις πλευρές ενός θέματος (= συνολικός, ολόπλευρος): *Θα ακουστούν όλες οι απόψεις για μια πιο σφαιρική εξέταση του προβλήματος.*

η **σφαιροβολία** (της σφαιροβολίας) ΟΥΣ.: η σφαιροβολία είναι το άθλημα κατά το οποίο ο αθλητής ρίχνει μία σιδερένια σφαίρα όσο πιο μακριά μπορεί (= σφαίρα): *Η μπάλα που χρησιμοποιείται στη σφαιροβολία είναι πολύ βαριά.*

⚠ Η εξέχου σφαιροβολία δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η **σφαλιάρα** (της σφαλιάρας, των σφαλιαρών) ΟΥΣ.: η σφαλιάρα είναι ένα δυνατό χτύπημα που δίνουμε με την παλάμη μας στο κεφάλι κά-

ποιου (= καρπαζιά, φάπα): *Αν ξαναπείς άλλη βλακεία, θα φας σφαλιάρα.*

το **σφάλμα** (του σφάλματος, των σφαλμάτων) ΟΥΣ.: το σφάλμα είναι κάτι που δεν είναι σωστό ή κάτι που δεν έπρεπε να είχαμε κάνει: *Ήταν μεγάλο σφάλμα που τον πίστεψα.* (= λάθος) / *Αναγνωρίζω το σφάλμα μου και θέλω να επανορθώσω.* (= παράπτωμα)

η **σφεντόνα** (της σφεντόνας) ΟΥΣ.: η σφεντόνα είναι ένα αντικείμενο που χρησιμοποιούν τα παιδιά για να πετάνε μακριά μικρές πέτρες: αποτελείται από ένα ξύλο σε σχήμα Y και από ένα λάστιχο που είναι δεμένο στις δύο κορυφές του: *Ο μικρός κυνηγούσε πουλιά με τη σφεντόνα του.*

⚠ Η λέξη σφεντόνα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **σφήκα** (της σφήκας, των σφηκών) ΟΥΣ.: η σφήκα είναι ένα μικρό έντομο με κίτρινο χρώμα και μαύρες ρίγες, που μοιάζει με τη μέλισσα: *Με τσίμπησε μια σφήκα στο χέρι και πρήστηκε.*

σφίγγω (έσφιξα), **σφίγγομαι** (σφίχτηκα, σφιγμένος) ΡΗΜ.:

1. σφίγγουμε κάτι ή κάποιον όταν το κλείνουμε με δύναμη στα χέρια μας ή στην αγκαλιά μας: *Έσφιξε το μπουκάλι τόσο δυνατά, που το έσπασε.* / *Τον αγκάλιασε και τον έσφιξε στο στήθος της.*

2. όταν σφίγγουμε ένα σκοινί, σύρμα κτλ. ή όταν σφίγγει, το τραβάμε με δύναμη και το στερεώνουμε κάπου γερά ($\neq$ ξεσφίγγω, χαλαρώνω): *Έσφιξε τη ζώνη του παντελονιού του για να μην του πέφτει.* / *Δεν την έσφιξες τη βρύση, γι' αυτό στάζει.*

3. **σφίγγει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: όταν μας σφίγγουν τα ρούχα ή τα παπούτσια μας, δε νιώθουμε άνετα όταν τα φοράμε, γιατί είναι στενά (= στενεύει): *Πάχυνα και με σφίγγει η φούστα μου.*

4. **σφίγγει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι ένα μέρος του σώματός μας ή το σώμα μας σφίγγει όταν γίνεται σκληρό επειδή είναι πολύ γυμνασμένο ($\neq$ χαλαρώνει): *Κοίτα πώς έσφιξαν τα μπράτσα του από τη γυμναστική!*

5. **σφίγγει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι σφίγγει κάτι, όπως ένα αυγό, μια κρέμα κτλ., όταν έχει πηξει και δεν είναι αραιό: *Ρίξε κι άλλο αλεύρι στη σάλτσα για να σφιξει.* (= δένει)

ΕΚΦΡ. σφίγγω τα δόντια, σφίγγω τα λουριά

σφίγγω τα δόντια ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος σφίγγει τα δόντια όταν κάνει πολλή υπομονή: *Ο τραυματισμένος παίκτης έσφιξε τα δόντια και αγωνίστηκε μέχρι το τέλος του αγώνα.*

σφίγγω τα λουριά ΕΚΦΡ.: λέμε ότι σφίγγουμε τα λουριά σε κάποιον όταν τον περιορίζουμε (= μαζεύω τα λουριά): *Πρέπει να του σφιξεις τα λουριά του γιου σου. Δεν μπορεί να ξευχτάει κάθε βράδυ.*

σφιχτά ΕΠΙΡΡ.: όταν κρατάμε ή δένουμε κάτι σφιχτά, το σφίγγουμε ή το στερεώνουμε κάπου με

δύναμη (≠ χαλαρά): *Κρατούσε σφιχτά το παιδί στην αγκαλιά της. / Έδεσε σφιχτά το σκοινί για να μη λυθεί.*

ο σφιχτός, η σφιχτή, το σφιχτό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σφιχτό, το έχουμε σφίξει ή στερεώσει κάπου με δύναμη (≠ χαλαρός): *Ο κόμπος είναι σφιχτός και δεν μπορώ να τον λύσω.*

2. όταν τα ρούχα μας ή τα παπούτσια μας είναι σφιχτά, δεν είμαστε άνετα όταν τα φοράμε γιατί μας σφίγγουν (= στενός ≠ άνετος): *Τα παπούτσια μου είναι σφιχτά και δεν μπορώ να περπατήσω.*

3. όταν κάτι, όπως μια κρέμα, μια ζύμη ή ένα αυγό, είναι σφιχτό, έχει πήξει και δεν είναι αραιό: *Χτυπήστε καλά τη μαρέγκα μέχρι να γίνει πολύ σφιχτή. (= πηχτός ≠ αραιός)*

4. ένα σώμα ή ένα μέρος του σώματος είναι σφιχτό όταν είναι πολύ γυμνασμένο ή δεν έχει πολύ λίπος: *Κάνει συστηματική γυμναστική και έχει αποκτήσει σφιχτό σώμα.*

5. σφιχτό λέμε ένα πρόγραμμα ή κάτι άλλο όταν δε μας αφήνει ελεύθερο χρόνο: *Το πρόγραμμα των εξετάσεων είναι πολύ σφιχτό φέτος.*

ο σφουγγαράς (του σφουγγαρά, των σφουγγαράδων) ΟΥΣ.: ο σφουγγαράς είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να μαζεύει σφουγγάρια από το βυθό της θάλασσας: *Ψαράδες και σφουγγαράδες συζητούν δίπλα στα αραγμένα καΐκια.*

το σφουγγάρι (του σφουγγαριού, των σφουγγαριών) ΟΥΣ.: το σφουγγάρι είναι κομμάτι από ένα μαλακό, φυσικό ή τεχνητό, υλικό που χρησιμεύει για να απορροφάει τα υγρά, για να καθαρίζουμε διάφορα πράγματα ή για να πλυνόμαστε: *Χρησιμοποίησε βρεγμένο σφουγγάρι για να απορροφήσει τη σκόνη. / Έσβησε με το σφουγγάρι ό,τι είχε γραφτεί στον πίνακα με κιμωλία.*

σφουγγαρίζω (σφουγγάρισα), **σφουγγαρίζομαι** (σφουγγαρίστηκα, σφουγγαρισμένος) ΡΗΜ.: σφουγγαρίζουμε το πάτωμα όταν το καθαρίζουμε με βρεγμένο πανί: *Πρώτα σκούπισε και μετά σφουγγάρισε την κουζίνα.*

η σφραγίδα (της σφραγίδας, των σφραγίδων) ΟΥΣ.:

1. η σφραγίδα είναι ένα μικρό αντικείμενο με ένα κομμάτι λάστιχο στη μία άκρη του που το χρησιμοποιούμε για να τυπώνουμε κάτι σε χαρτί ή άλλη επιφάνεια: *Πάνω στο γραφείο του υπάρχει η σφραγίδα με το όνομά του και τα στοιχεία της εταιρείας του.*

2. η σφραγίδα είναι το σημάδι που αφήνει η σφραγίδα πάνω σε μια επιφάνεια: *Ο φάκελος έχει τη σφραγίδα του ταχυδρομείου.*

3. σφραγίδα λέμε κάτι που χαρακτηρίζει κάποιον ή κάτι: *Η μουσική αυτή έχει τη σφραγίδα του μεγάλου καλλιτέχνη.*

σφραγίζω (σφράγισα), **σφραγίζομαι** (σφραγίστηκα, σφραγισμένος) ΡΗΜ.:

1. σφραγίζω χαρτί ή άλλη επιφάνεια όταν βάζω πάνω του γράμματα, αριθμούς ή σχήματα με σφραγίδα: *Του σφράγισαν το διαβατήριο πριν μπει στη χώρα.*

2. όταν σφραγίζουμε ένα φάκελο, τον κλείνουμε πολύ καλά, ώστε να μην μπορεί να ανοίξει χωρίς να σχιστεί: *Σφράγισε το φάκελο και κόλλησε το γραμματόσημο.*

3. όταν σφραγίζουμε ένα μπουκάλι ή ένα άνοιγμα, το κλείνουμε ή το σκεπάζουμε καλά για να μην μπορεί να περάσει αέρας ή νερό μέσα από αυτό: *Σφράγισε το μπουκάλι με ένα φελλό. / Χάλασε το δόντι και ο οδοντογιατρός μου το σφράγισε.*

4. κάποιος ή κάτι που μας έχει σφραγίσει μας έχει επηρεάσει πολύ (= σημαδεύω): *Σφράγισε την πολιτική ζωή της χώρας με το έργο του. / Η ζωή του συγγραφέα σφραγίστηκε από τον πόλεμο.*

το σφυρί (του σφυριού, των σφυριών) ΟΥΣ.: το σφυρί είναι ένα εργαλείο με ξύλινο χερούλι που καταλήγει σε μια βαριά μεταλλική άκρη και χρησιμεύει για να καρφώνουμε καρφιά: *Χτυπούσε δυνατά το σφυρί για να βάλει το καρφί στον τοίχο.*

το σφύριγμα (του σφυρίγματος, των σφυριγμάτων) ΟΥΣ.: το σφύριγμα είναι ο ήχος που κάνει κάποιος ή κάτι όταν σφυρίζει: *Η ισοπαλία παρέμεινε μέχρι το τελικό σφύριγμα του διαιτητή. / Τη συνόδευε με ένα σιγανό σφύριγμα στο ρυθμό του τραγουδιού. / Μέσα στο δάσος άκουγες το σφύριγμα του ανέμου ανάμεσα στα φύλλα των δένδρων.*

σφυρίζω (σφύριξα) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος σφυρίζει, βγάζει ένα δυνατό ήχο, φυσώντας ανάμεσα από τα δόντια και τα χείλια του ή φυσώντας με σφυρίχτρα: *Όταν ήθελε να καλέσει το σκύλο, του σφύριζε. / Σφύριζε μελωδίες των αγαπημένων του τραγουδιών.*

2. σφυρίζει 3^ο ΠΡ.: όταν το τρένο σφυρίζει, βγάζει ένα δυνατό και μακρύ ήχο: *Το τρένο σφύριζε καθώς πλησίαζε και άφηνε κάποιο σταθμό. / Ο άνεμος σφύριζε απειλητικά ανάμεσα στις στέγες των σπιτιών.*

η σφυρίχτρα (της σφυρίχτρας, των σφυρίχτρων) ΟΥΣ.: η σφυρίχτρα είναι ένα μικρό αντικείμενο που το ακουμπάμε στα χείλη μας και το φυσάμε για να βγάλει ένα δυνατό ήχο: *Ο διαιτητής φύσηξε τη σφυρίχτρα για να δώσει πέναλτι.*

η σχάρα (της σχάρας) και **η σκάρα** ΟΥΣ.:

1. η σχάρα είναι ένα επίπεδο πλαίσιο με μεταλλικά ραβδιά, πάνω στο οποίο τοποθετούμε τις τροφές για να ψηθούν πάνω από τη φωτιά: *Πριν βάλετε το κρέας πάνω στη σχάρα, φροντίστε πρώτα να την έχετε αλείψει με λάδι.*

2. η σχάρα είναι μια κατασκευή από λεπτά και μακριά σιδερένια ραβδιά το ένα δίπλα στο

άλλο που την τοποθετούμε στο αυτοκίνητο ή στο ποδήλατο για να μεταφέρουμε πράγματα: *Έδεσαν το ψυγείο πάνω στη σχάρα του αυτοκινήτου.*

⚠ Η λέξη σχάρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

σχεδιάζω (σχεδιάσα), **σχεδιάζομαι** (σχεδιάστηκα, σχεδιασμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σχεδιάζουμε κάτι, φτιάχνουμε μια εικόνα κάνοντας γραμμές με το χέρι ή στον υπολογιστή: *Σχεδίασε το χάρτη του νησιού.*

2. όταν κάποιος σχεδιάζει ένα κτίριο ή κάτι άλλο, δείχνει με σχέδια πώς θα μοιάζει όταν κατασκευαστεί: *Το σπίτι τους το σχεδίασε κάποιος διάσημος αρχιτέκτονας. / Είχε σχεδιάσει όλα τα κοστούμια της παράστασης.*

3. όταν σχεδιάζουμε κάτι, ετοιμάζουμε με λεπτομέρειες πότε, πώς και πού θα το κάνουμε (= προγραμματίζω): *Σχεδίαζε από καιρό ένα ταξίδι έκπληξη για όλη την οικογένεια. / Είχε σχεδιάσει τη δολοφονία του πολιτικού του αντιπάλου.*

4. όταν σχεδιάζουμε κάτι, σκεφτόμαστε να το κάνουμε (= σκοπεύω): *Μόνον ένας μικρός αριθμός μεταναστών σχεδιάζει να παραμείνει στην Ελλάδα.*

το **σχέδιο** (του σχεδίου, των σχεδίων) ΟΥΣ.:

1. το σχέδιο είναι μια εικόνα με γραμμές που έχει γίνει με το χέρι ή στον υπολογιστή: *Το βιβλίο περιλαμβάνει, εκτός από κείμενα, και πολλά ασπρόμαυρα σχέδια. (= σκίτσο)*

2. το σχέδιο ενός σπιτιού, ενός επίπλου κτλ. είναι μια εικόνα που δείχνει πώς θα είναι όταν κατασκευαστεί: *Ο αρχιτέκτονας έφτιαξε τα σχέδια για το καινούριο μας σπίτι.*

3. το σχέδιο είναι ένα κείμενο που δεν είναι στην τελική του μορφή: *Του έστειλα ένα πρώτο σχέδιο του άρθρου μου για να το διορθώσει.*

4. το σχέδιο είναι οι γραμμές, τα λουλούδια ή τα σχήματα πάνω σε υφάσματα ή άλλες επιφάνειες: *Η μόδα φέτος επιβάλλει πολύχρωμα ρούχα με σχέδια.*

5. το σχέδιο είναι μία σειρά από ενέργειες που έχουμε σκεφτεί προσεκτικά από πριν για να πετύχουμε κάτι: *Οι πολεμικές επιχειρήσεις προχωρούν κανονικά σύμφωνα με το σχέδιο.*

6. σχέδια ΠΛΗΘ.: όταν έχουμε σχέδια, σκοπεύουμε να κάνουμε κάτι συγκεκριμένο (= πλάνο): *Ποια είναι τα επαγγελματικά σου σχέδια για το μέλλον;*

σχεδόν ΕΠΙΡΡ.:

1. το χρησιμοποιούμε όταν δεν μπορούμε να μιλήσουμε με ακρίβεια για κάτι (= περίπου ≠ ακριβώς): *Είναι σχεδόν έξι η ώρα. / Περιπάτησαμε σχεδόν οκτώ χιλιόμετρα.*

2. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι δεν υπάρχει ή ότι δε γίνεται στον ανώτερο βαθμό (≠ τελείως, απόλυτα): *Είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα γίνουν εκλογές μέσα στους επόμενους μήνες.*

η **σχέση** (της σχέσης, των σχέσεων) ΟΥΣ.:

1. υπάρχει σχέση ανάμεσα σε δύο πράγματα, καταστάσεις, φαινόμενα κτλ. όταν έχουν κοινά σημεία ή συνδέονται με κάποιο τρόπο: *Η υγεία ενός ανθρώπου έχει άμεση σχέση με τη διατροφή του.*

2. η σχέση που υπάρχει ανάμεσα σε ανθρώπους, ομάδες, χώρες κτλ. είναι το πώς νιώθει ο ένας για τον άλλο και το πώς συμπεριφέρονται μεταξύ τους: *Η αρχαία Θήβα πάντα είχε καλές σχέσεις με την Αθήνα.*

3. η σχέση ανάμεσα σε έναν άντρα και μια γυναίκα είναι ο ερωτικός δεσμός: *Χώρισαν μετά από τρία χρόνια σχέσης.*

ΕΚΦΡ. σε σχέση

ο **σχετικός**, η **σχετική**, το **σχετικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σχετικό με ένα πρόσωπο ή με ένα θέμα, αναφέρεται σε αυτό ή έχει σχέση με αυτό (= συναφής ≠ άσχετος): *Θέλω να σας κάνω μία ερώτηση σχετική με το θέμα που αναπτύξατε.*

2. σχετικό είναι κάτι που είναι κατάλληλο ή απαραίτητο για κάποιο σκοπό (= ανάλογος, αντίστοιχος): *Πριν καταθέσετε την αίτηση, βεβαιωθείτε ότι έχετε συμπληρώσει τα σχετικά δικαιολογητικά.*

3. κάτι είναι σχετικό όταν το εξετάζουμε όχι μόνο του αλλά σε σχέση με κάτι άλλο (≠ απόλυτος): *Η ωριμότητα είναι έννοια σχετική, αφού συνδέεται τόσο με την ηλικία όσο και με το χαρακτήρα του ανθρώπου.*

4. όταν κάποιος είναι σχετικός με κάποιο θέμα, έχει αρκετές γνώσεις πάνω σε αυτό (≠ άσχετος): *Αν δεν είσαι σχετικός με τα ηλεκτρολογικά, μην προσπαθήσεις να διορθώσεις μόνος σου τη βλάβη.*

το **σχήμα** (του σχήματος, των σχημάτων) ΟΥΣ.:

1. το σχήμα ενός πράγματος είναι αυτό που σχηματίζεται αν τραβήξουμε μια γραμμή γύρω του: *Το σχήμα του προσώπου της είναι οβάλ. / Αγόρασα ένα κερί σε σχήμα αυγού.*

2. το σχήμα είναι ένα απλό σχέδιο που αποτελείται κυρίως από γραμμές και συνήθως χρησιμοποιείται για να εξηγήσει κάτι (= διάγραμμα): *Συνδέστε την τηλεόραση με το βίντεο, όπως δείχνει το σχήμα.*

3. (ΜΑΘΗΜ.) στα μαθηματικά, ένα γεωμετρικό σχήμα αποτελείται από γραμμές που ενώνονται και έχουν ορισμένη μορφή: *Το τρίγωνο και το τετράγωνο είναι σχήματα.*

σχηματίζω (σχημάτισα), **σχηματίζομαι** (σχηματίστηκα, σχηματισμένος) ΡΗΜ.:

1. λέμε "σχηματίζω" όταν κάνω κάτι να πάρει ορισμένο σχήμα ή όταν κάτι παίρνει ένα ορισμένο σχήμα: *Για τους κεφτέδες, σχηματίζετε μικρές μπάλες με τον κιμά. / Οι διαδηλωτές σχημάτισαν έναν κύκλο γύρω από το υπουργείο.*

2. όταν σχηματίζω κάτι, το δημιουργώ συνδυάζοντας δύο ή περισσότερα κομμάτια: *Η μετο-*

χή του ενεστώτα σχηματίζεται αν προσθέσουμε στο θέμα την κατάληξη “-οντας”.

3. όταν σχηματίζω μια γνώμη ή μια άποψη, χρησιμοποιώ κάποια στοιχεία για να φτάσω σε αυτή: *Συζητώντας μαζί του σχημάτισα την εντύπωση ότι δε με συμπαθεί.*

4. σχηματίζεται ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι σχηματίζεται, αρχίζει να υπάρχει: *Αυτοί οι βράχοι σχηματίστηκαν πριν από 4 εκατομμύρια χρόνια.*

σχιζω ΡΗΜ. ⇒ **σκίζω**

το **σχίσιμο** ΟΥΣ. ⇒ **σκίσιμο**

το **σχοινάκι** ΟΥΣ. ⇒ **σκοινάκι**

το **σχοινί** ΟΥΣ. ⇒ **σκοινί**

σχολάω/σχολώ (σχόλασα) ΡΗΜ.: σχολάμε όταν τελειώνουμε μια ορισμένη ώρα από το σχολείο ή από τη δουλειά: *Σχόλασε νωρίς από το γραφείο.*

το **σχολείο** (του σχολείου, των σχολείων) ΟΥΣ.: **1.** το σχολείο είναι το μέρος όπου πηγαίνουν τα παιδιά για να μορφωθούν, καθώς και όλα τα μαθήματα που διδάσκονται εκεί: *Δεν τα πάει καλά στο σχολείο. / Τι ώρα τελειώνετε σήμερα το σχολείο;*

2. το σχολείο είναι το κτίριο όπου λειτουργεί το σχολείο: *Οι μαθητές παίζουν στην αυλή του σχολείου.*

3. το σχολείο είναι το σύνολο των μαθητών και των καθηγητών ενός σχολείου: *Τα παιδιά θέλησαν να δείξουν τα έργα τους σε όλο το σχολείο.*

η **σχολή** (της σχολής, των σχολών) ΟΥΣ.:

1. η σχολή είναι το τμήμα ενός πανεπιστημίου όπου διδάσκεται μία επιστήμη, όπως η ιατρική, η βιολογία, τα μαθηματικά, η νομική κτλ.: *Είναι καθηγητής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας.*

2. η σχολή είναι ένα μέρος όπου μπορεί κανείς να μάθει ένα ειδικό αντικείμενο, όπως χορό, μουσική, θέατρο κτλ.: *Γράφτηκε σε μια σχολή χορού για να παρακολουθήσει μαθήματα μπαλέτου.*

σχολιάζω (σχολίασα), **σχολιάζομαι** (σχολιάστηκα, σχολιασμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σχολιάζουμε κάτι, δίνουμε την προσωπική μας γνώμη ή άποψη για αυτό (= κρίνω): *Οι μαθητές πρώτα θα παρουσιάσουν την εργασία τους και μετά θα τη σχολιάσουν. / Η ταινία του δε σχολιάστηκε θετικά από τους κριτικούς.*

2. όταν σχολιάζουμε κάποιον ή τη συμπεριφορά του, τον συζητάμε με τρόπο που δείχνει ότι δεν έχουμε καλή γνώμη για αυτόν (= κουτοπολεύω): *Κανένas δεν τον εκτιμά και όλοι τον σχολιάζουν.*

ο **σχολικός**, η **σχολική**, το **σχολικό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι σχολικό, έχει σχέση με το σχολείο: *Με νοσταλγία θυμάμαι τα σχολικά μου χρόνια. / Από όλα τα σχολικά μαθήματα προτιμώ την ιστορία.*

σώζω (έσωσα), **σώζομαι** (σώθηκα, σωσμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν σώζουμε κάποιον ή κάτι, τον βοηθάμε για να μην πεθάνει (= γλιτώνω): *Ο γιατρός τού έσωσε τη ζωή.*

2. (ΠΛΗΡΟΦ.) όταν σώζουμε ένα αρχείο ή πρόγραμμα, το φυλάμε στον υπολογιστή για να μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε πάλι (= αποθηκεύω ≠ σβήνω): *Πρέπει να σώσεις το κείμενο που έγραψες.*

3. σώζομαι ΠΑΘ.: όταν κάποιος σώζεται μετά από ατύχημα, δεν πεθαίνει (= επιβιώνω): *Σώθηκαν μόνο δύο επιβάτες.*

4. σώζεται ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι σώζεται, συνεχίζει να υπάρχει: *Σώζονται μόνο δύο έργα του αρχαίου ποιητή.*

ο **σωλήνας** (του σωλήνα, των σωλήνων) ΟΥΣ.:

1. ο σωλήνας είναι ένα στενό και μακρύ αντικείμενο στο σχήμα του κυλίνδρου που χρησιμεύει για να περνάει και να μεταφέρεται μέσα από αυτό κάποιο υγρό ή αέριο: *Έσπασε ο σωλήνας του νερού στο μπάνιο και πλημμυρίσαμε.*

2. λέμε σωλήνα κάθε στενόμακρο αντικείμενο που έχει το σχήμα του σωλήνα: *Τα ποτήρια σωλήνας χρησιμοποιούνται συνήθως για κοκτέιλ και όχι για το σκέτο ούισκι.*

το **σώμα** (του σώματος, των σωμάτων) ΟΥΣ.:

1. το σώμα ενός ανθρώπου ή ενός ζώου είναι όλα τα μέρη που το αποτελούν, εκτός από το μυαλό (= κορμί): *Η φυσιολογική θερμοκρασία του ανθρώπινου σώματος είναι περίπου 37 βαθμοί Κελσίου.*

2. το σώμα είναι κάθε υλικό αντικείμενο: *Τα στερεά σώματα έχουν καθορισμένο σχήμα και όγκο.*

3. το σώμα είναι ένα σύνολο προσώπων που δουλεύουν μαζί για ένα συγκεκριμένο σκοπό: *Είμαι μέλος του Σώματος Ελλήνων Προσκόπων. / Το δικαστικό σώμα θα εκλέξει καινούριο πρόεδρο.*

το **σωματείο** (του σωματείου, των σωματειών) ΟΥΣ.: το σωματείο είναι μια επίσημη ομάδα ανθρώπων που εργάζονται όλοι μαζί για έναν ορισμένο σκοπό (= σύλλογος, ένωση, σύνδεσμος): *Το σωματείο των εργαζομένων της ΔΕΗ απεργεί.*

ο **σωματοφύλακας** (του σωματοφύλακα, των σωματοφυλάκων) ΟΥΣ.: ο σωματοφύλακας είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να βρίσκεται συνέχεια δίπλα σε κάποιον για να τον προστατεύει: *Οι μεγάλοι σκαρ του κινηματογράφου έχουν και τους προσωπικούς τους σωματοφύλακες.*

σώπα! ΕΠΙΘ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε έκπληξη: *Σώπα, τα κατάφερε!*

σωπαίνω (σώπασα) ΡΗΜ.: σωπαίνω όταν σταματώ να μιλάω, να κλαίω, να γελάω κτλ. (= παύω, ησυχάζω): *“Ήσυχια!” φώναξε και όλοι σώπασαν. / Αν δε σωπάσεις, θα σε βγάλω έξω από την αίθουσα.*

σωριάζω (σώριασα), **σωριάζομαι** (σωριάστηκα, σωριασμένος) ΡΗΜ.:
 1. όταν σωριάζουμε πράγματα, τα βάζουμε πρόχειρα το ένα πάνω στο άλλο σε σωρό (= στοιβάζω): *Σώριασε τα ξερά φύλλα στον κήπο και τους έβαλε φωτιά.*

2. **σωριάζομαι** ΠΑΘ.: κάποιος σωριάζεται όταν πέφτει κάτω με όλο του το βάρος: *Τα πόδια της λύγισαν και σωριάστηκε κάτω λιπόθυμη.*

ο **σωρός** (του σωρού, των σωρών) ΟΥΣ.:

1. ο σωρός είναι πολλά πράγματα μαζί που είναι τοποθετημένα το ένα πάνω στο άλλο, συνήθως χωρίς τάξη (= βουνό, στοιβή): *Στο δωμάτιό του υπάρχει ένας σωρός από άπλυτα ρούχα.*

2. ένα σωρό πράγματα είναι πάρα πολλά πράγματα: *Στο κείμενό σου βρήκα ένα σωρό λάθη.*

ΕΚΦΡ. ένα σωρό

το **σωσίβιο** (του σωσίβιου, των σωσίβιων) ΟΥΣ.: το σωσίβιο είναι ένα αντικείμενο από λάστιχο ή πλαστικό που έχει μέσα αέρα και το οποίο το φοράμε για να μένουμε στην επιφάνεια του νερού: *Στα πλοία υπάρχουν σωσίβια για περιπτώσεις κινδύνου.*

σωστά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται σωστά, γίνεται με το σωστό τρόπο, ακριβώς όπως πρέπει (= ορθά ≠ λανθασμένα, λάθος): *Έλυσε σωστά τις εννέα από τις δέκα ασκήσεις των μαθηματικών.*

ο **σωστός**, η **σωστή**, το **σωστό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι σωστό, είναι ακριβώς όπως πρέπει, δηλαδή συμφωνεί με κάποιο πρότυπο ή κανόνα (= ορθός ≠ λανθασμένος, εσφαλμένος): *Οι σωστές απαντήσεις βρίσκονται στο τέλος του βιβλίου.*

2. λέμε ότι κάτι είναι σωστό για μια ορισμένη περίπτωση όταν είναι αυτό που ταιριάζει σε αυτή την περίπτωση (= κατάλληλος): *Για να κάνεις καλά τη δουλειά σου, πρέπει να συνεργαστείς με τους σωστούς ανθρώπους.*

3. χρησιμοποιούμε το “σωστός” όταν θέλουμε να τονίσουμε μια ιδιότητα που έχει κάποιος: *Ένας σωστός φίλος είναι πάντα δίπλα σου όταν τον χρειάζεσαι. (= πραγματικός)*

η **σωτηρία** (της σωτηρίας) ΟΥΣ.: η σωτηρία είναι το να γλιτώνει κάποιος ή κάτι από έναν κίνδυνο ή μια δυσάρεστη κατάσταση: *Δεν υπάρχει ελπίδα σωτηρίας για τον άρρωστο. / Οι κάτοικοι της περιοχής φροντίζουν για τη σωτηρία των δασών από τους εμπρηστές.*

⚠ Η λέξη σωτηρία δεν έχει πληθυντικό αριθμό.